nû Roj

Yıl: 1 Sayı: 6 14 -20 Eylül 1996

Haber yorum gazetesi / Rojnameya nûçeyî û şiroveyî

100.000.TL 3 DM (KDV. Dahil)

KATLEDİLİŞİNİN 4. YILINDA M. ANTER

O, gülümseyen bir dervişti

Ölümünün 4. yılında, yakın arkadaşı Feqi Hüseyn Sağnıç'la, Musa Anter'in yaşamı ve mücadelesi üzerine konuştuk

S.12'de

YILMAZ ÇAMLIBEL İLE SÖYLEŞİ

KÜRT-KAV atakta

KÜRT-KAV Başkanı Yılmaz Çamlıbel'le vakfın çalışmaları ve Kürt Okulu açma girişimleri üzerine konuştuk.

S.9'da

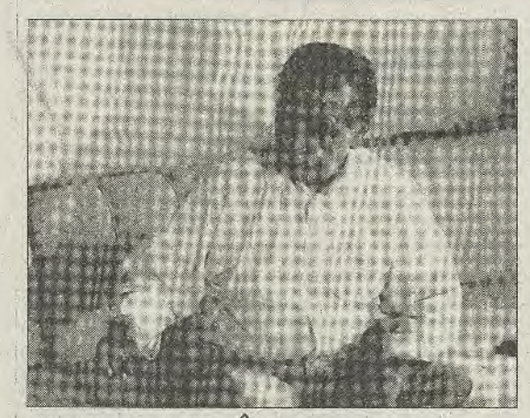

EVDIL MELÎK FIRAT:

Kurd xayîn e!

Siyasetvan û ronakbîrê Kurd Evdil Melîk Fırat ku ji binemaleya welatparêz a Şêx Seîdê nemir e, li ser serîhildana 1925 an dibêje, ji ber ku Kurdan xwe ne sipartin rojavayiyan alîkariya wan nekirin. Li ser rewşa rejima Tirkî jî dibêje, sîstemek ku bingeha wê li ser zilm, derew û talankirinê be îfleh nabe. Her wiha li ser tekiliyên Kurdan yên navxweyî jî dibêje nexeşiya Kurdan a herî mezin bêîtîfaqî û xiyaneta navxweyî ye. Hevpeyvîna hevalê me Azad ŞATEHÎ di rûpelê 5 an de ye.

Fırat'ın kitabına toplatma

Abdulmelik Fırat'ın Avesta Yayınları arasında çıkan "Fırat Mahzun Akar" adlı kitabı, İstanbul 5 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi kararıyla toplatıldı.

S. 4'te

'Sıfır nokta'nın kuzeyinden sonra güneyde de 'tampon bölge' özlemi

Hedef Güney

Türk ordu birlikleri 3 Eylül tarihinden itibaren Güney Kürdistan sınırına yığınak yaptı. "Tehlikeli Güvenlik Bölgesi" adı altında Güney'i işgal girişimi tepkiler üzerine şimdilik askıya alınırken, birlikler mayın temizlemekle uğraşıyor.

100 BİN ASKERDEN OLUŞAN TEHDİT GÜCÜ

Bolu, Kayseri, Elazığ, Van ve Hakkari'den yaklaşık 100 bin asker ile çok sayıda zırhlı araç Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Çığlı, Çayırlı, Üzümlü, Ertoş, Kınyanış ile Şemdinli'nin Derecik bölgesine kaydırılmış durumda. Bölgeye termal kameralar ve gece görüş cihazları yerleştiriliyor.

'Tehlikeli oyunlar'- Martin Woollacoot, The Guardian'da bölgenin ve ABD politikasının analizini yaptı. S. 11'de

TAMPON BÖLGE YENİ DEĞİL

Adına "Tehlikeli Güvenlik Bölgesi" ya da "Güvenlik Şeridi"denilen tampon bölge oluşturmanın tarihi 1994'e dayanıyor. Evet, iki yıldan beri böyle bir bölge var. Ancak bu bölge, sınırın 'iç' kesiminde. Güney Kürdistan ve İran sınırı boyunca 15 kilometrelik alana giriş ve çıkışlar yasak. Halk, bu yetmezmiş gibi, benzer bir bölgenin şimdi de sınır ötesinde oluşturulmak istenmesine tepki gösteriyor. S. 11'de

Van'da artık yapı yükselmiyor

Refahlı Belediye'nin aldığı karar, inşaat ve yan sektörlerini yıkıma götürdü

- ✓ **Van'da yeni şehir planı yapılacağı gerekçesiyle Refahlı belediye tarafından yeni ruhsat verilmemesi, inşaat sektörünün durmasına yol açtı. Demir, çimento, biriket ve kereste satışları yapılmazken, ilde var olar işsizlik de katmerleşerek arttı.**
- ✓ **Göçlerin şehrin yapısını bozduğu ileri sürerek yeni bir şehir planı yapacaklarını iddia eden RP'li Belediye Başkanı Talay'ın aldığı karar, büyük işsiz kesimini yeni iş olanaklarından mahrum bıraktı. Savaşın tarım, hayvancılık ve sınır ticareti vurmasından sonra bu kez en önemli çalışma alanı da ortadan kalkmış oldu.** S. 3'te

Refahlı belediyeler işçileri bunalttı

Diyarbakır belediyelerinde çalışanların sorunları Refahlı yerel yönetimlerin işbaşına gelmesiyle birlikte daha da büyümeye başladı. Belediye-İş Sendikası Diyarbakır Şubesi'ne bağlı 2300 işçinin içerde bulunan paraları ödenemiyor.

Yaklaşık 7 milyar alacakları olan işçilere ödeme yapılmamasının gerekçesi, para olmayışı. İşçilerin toplu sözleşmeleri ise Hak-İş ve Belediye-İş sendikalarının yapmış oldukları tespit çoğunluğu itirazından dolayı yapılamıyor. S. 3'te

Beyaz önlükteki kir

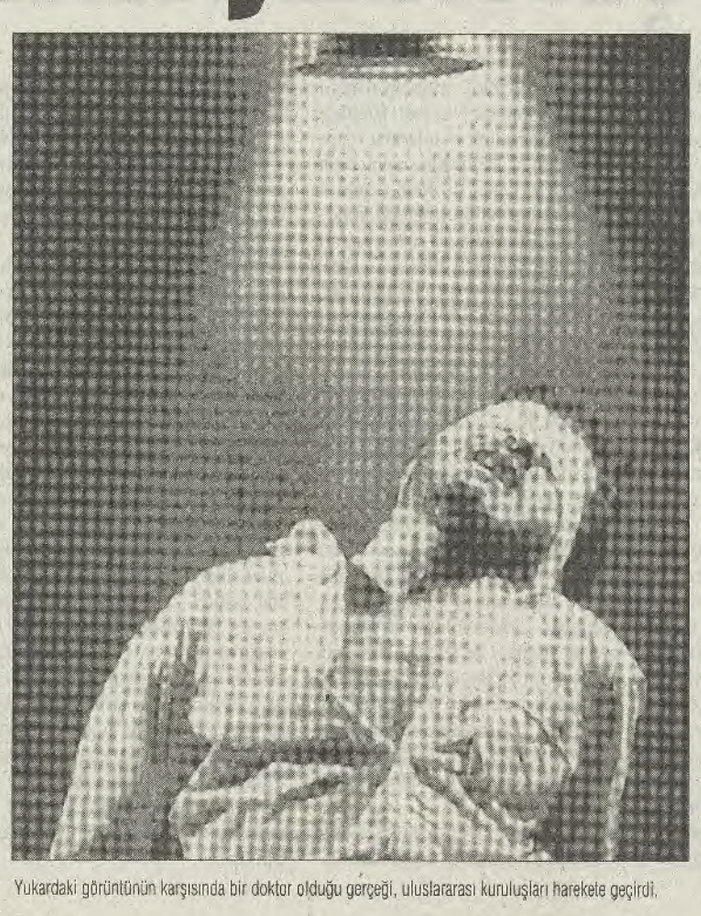

Yukardaki görüntünün karşısında bir doktor olduğu gerçeği, uluslararası kuruluşları harekete geçirdi.

Uluslararası Af Örgütü, ABD'de İnsan Hakları İçin Fizikçiler adlı örgüt ile İngiliz Doktorlar Topluluğu'nun yaptıkları ortak araştırma, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bir çok ülkede kimi doktorların işkencelere yardım ettiklerini ortaya çıkardı.

Sözkonusu kuruluşlar şikayetlerin artması üzerine geçtiğimiz hafta doktorların hapishane ve güvenlik sistemi içerisindeki kullanılma biçimlerini araştırmaya başladı ve bunlara karşı önlemler geliştirdi. S. 6'da

Eylülzedeler'in uzun koşusu

12 Eylül'ün hukuksal zemini de, mağdurları da hala orta yerde duruyor. 12 Eylül mağdurlarından olan ve darbe sonrası ordudan atılan muhalif subay ve assubayların haklarını aramak için çalışmalarını sürdüren Eylül Emeklileri Derneği (Eylül-Der), görevinin tamamlanmadığını düşünüyor. Derneğin yeni hedefi, savaşa karşı mücadele etmek.

S. 4'te

Kazanırken kaybetmek

TV ekranına yansıyan görüntüsünü izlemişsinizdir: Saddam'ın desteğini aldıktan sonra Talabani'yi İran'a sığınmak zorunda bırakan Barzani, muzaffer bir komutan edasıyla Süleymaniye'ye girdi. Toplanan bir avuç kalabalık coşkulu bir şekilde Barzani'yi alkışlıyordu. Gerçek durumu bilmeyenler, bu manzaraya bakarak, yıllardır Saddam'ın zulmü altında inleyen Kürt halkının nihayet özgürlüğe kavuştuğunu sanabilirler.

Ne yazık ki gerçek durum, izlediğimiz manzarayı tekzip eder niteliktedir.Barzani'yi alkışlayanlar bir zaferi değil, İran'a sığınmaya çalışırken bile kurşunlara hedef olmaktan kurtulamayan Kürt halkının yaşadığı trajediyi alkışlıyorardı.

Barzani'ye gelince , gerçekten O, giderek Saddam'a daha fazla bağımlı hale gelecekleriinin ayırdında olmayan bir avuç insanın alkışlarına bakarak kendisini, "Kürdistan fatihi" ilan edebillir fakat kazanırken kaybetmiştir. Bu iç hesaplaşmanın gerçek galipleri ise, Saddam ve diğer sömürgeci güçler olmuştur. Çünkü Barzani, Talabani'den kurtulmak ve Kürdistan'ın tek hakimi olmak adına, Kürt halkının tarihinde en önemli mevzilerden biri olan Kürt Federe Devleti'nin ipini çekmiştir. Güney Kürdistan'ın geleceği konusunda "tek muhatap" olmayı başarmıştır ama pazarlık gücü zayıf, elde kozu ve gücü bulunmayan, bu nedenle daha geri çözümlere razı olmaktan başka çaresi olmayan bir muhatap...

Güney'deki operasyon sadece Güney için değil, Kuzey için de bir tehlike arzetmektedir. Eğer bu operasyon kendi mantığı içinde işler ve arzuladığı yere varırsa, Kuzey'deki hareketi de kuşatmaya, deyim yerindeyse, tasfiye etmeye mutlaka yönelecektir. Bu anlamda Kuzey, ve diğer parçalardaki ulusal hareket, tez elden ortak bir politika etrafında birleşip harekete geçmelidir. Böyle kapsamlı ve güçlü bir hareket hem Kürt halkının genel çıkarları bakımından hem de giderek daha fazla yitirilen Güney'in yeniden kazanılması için gerekli ve elzemdir.Güney'in yeniden kazanılması büyük oranda diğer parçaların izeyeceği politikaya bağlıdır.

YNK: Talabani İran'da değil

YNK Avrupa sorumlularından K. Nezar gazetemize yaptığı açıklamada Celal Talabani ve YNK yöneticilerinin İran'a geçmediklerini söyledi. Sözcü, Barzani'nin Saddam'la otonmi anlaşması yaptığını ve bunu ABD ile Türkiye'nin de desteklediğini ileri sürdü. s. 11

Uluslararası konferans çağrısı

Fransa eski Cumhurbaşkanı'nın eşi Daniel Mitterrand ile Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal Nezan, Paris'te bulunan Enstitü merkezinde 5 Eylül günü düzenledikleri basın toplantısında Kürt sorunuyla ilgili olarak 'Uluslararası Barış Konferansı' çağrısı yaptılar. S. 11

Paris'te protesto

TC'nin Güney Kürdistan'da tampon bölge oluşturmak amacıyla yaptığı girişimler, Kürdistanlı ve Türkiyeli devrimci güçlerin Fransa'nın başkenti Paris'te düzenledikleri ortak miting ve yürüyüşle protesto edildi. S. 11

Belediye kapısına kilit!

Geçtiğimiz hafta toplanan Hakkari Belediye Meclisi üyeleri, oy birliğiyle belediyenin kapatılmasına karar verdi. Alınan karar doğrultusunda; Bakanlar Kurulu'nda belediye lehine bir karar alınmaması halinde belediyenin kapısına kilit vurulacak. S. 3

Netanyahu çok kıvırdı

The Guardian gazetesi Netanyahu'nun seçimler öncesi söylemi ile sonrasındaki tavrının dökümünü çıkardı. Buna göre Netanyahu oldukça kıvırdı; fakat bunlar sorunları çözmeye yetmedi. S. 6

1 Eylül bir güne sığmadı

Barış etkinlikleri sürdü. Polis, Adana'daki miting sonrası göstericilere saldırdı. Antep'te HADEP teşkilatıyla Yurtsever Sosyalist Kadınlar ortak açıklama yaparken, DBP, yasakları protesto etti. S. 4

www.arsiv.net

Nû Roj

'Serseri' devlet

Cemal ÖZÇELİK

ABD'nin genel çıkarları açısından bakıldığında Türkiye ancak gelecekte olası bir biçimde "serseri" bir devlet olma özelliğini taşıyor. Fakat ABD penceresinden değil de, Türkiye'nin içte ve dışta izlediği politikalarla nasıl da dünya gericilik cephesinde yer alarak ta başından beri gerçek bir serseri-terörist devlet olduğunu görebiliriz.

Clinton yönetiminin strateji ve dış politikalar uzmanı profesör Michael Klare hazırladığı son raporunda "hegemonya kurma ve kitle imha silahlarına sahip olma isteğini taşıma... aynı zamanda potansiyel bir muhalefet güç olma" özelliğini itaşıma anlamında Türkiye'nin müstakbel bir "serseri" devlet olabileceğini vurguladı. ABD'nin daha çok kendi çıkarları açısından "terörü destekleyen" ve "terör ihraç eden" devletler olarak belirlediği ülkeler için de kullandığı "serseri" devlet kapsamına Türkiye"nin de katılabileceğine işaret ediliyor. (Zülfikar Doğan, Milliyet 26 Ağustos 96)

ABD Terörist ya da serseri devlet nitelemesini daha çok kendi çıkarlarını tehlikeye sokan ve genel plandaki politikalarıyla çelişkiye giren devletler için kullanıyor. Ancak benzer terörist faaliyetleri güden devletler kendisiyle çelişmediği müddetçe, "terörist" olarak nitelemek bir yana, tersine "müttefik" devlet kapsamında değerlendirerek aktif bir şekilde destekleyip teşvik etmektedir.

ABD'nin genel çıkarları açısından bakıldığında Türkiye ancak gelecekte olası bir biçimde "serseri" bir devlet olma özelliğini taşıyor. Fakat ABD penceresinden değil de, Türkiye'nin içte ve dışta izlediği politikalarla nasıl da dünya gericilik cephesinde yer alarak ta başından beri gerçek bir serseri-terörist devlet olduğunu görebiliriz. TC daha kuruluşundan itibaren Kürt'lere karşı bir hegemonya savaşı başlatarak, halkımızın her türlü ulusal demokratik taleplerini şiddetle sindirmeye kalkıştı. Kürdistan'da 20 yıla yakın bir süre boyunca kesintisiz bir askeri savaş yürüttü. Ve ancak bu savaş aracılığıyla ülkemizdeki hegemonyasını tesis edebildi. Yine müslüman olmayan azınlıklar üzerinde de sürekli bir baskı ve terör politikası sürdürülerek ekonomik ve ulusal-kültürel değerleri tahrip edilmeye çalışıldı. Kürtlere ve azınlıklara karşı bu uygulamalar yürürlüğe konulurken; ilerici ve sol çevreler de devletin "serseri" politikalarının gazabına uğramaktan kurtulamadılar.

Dışa yönelik politikalar başka türlü müydü? Hayır. Hatay'ın dalevere ve entrikalarla nasıl Türkiye sınırlarına dahil edildiği biliniyor. Ve bütün bunlar yaşanırken de M.Kemal "Yurtta sulh, cihanda sulh" demagojisiyle yurtta ve cihanda izlenen barışçıl olmayan politikalarını kamufle etmeye çalışıyordu.

Hegemonyacılığın hedefi Kürtler

Bugün devletin üstünde şekillendiği militarizm ruhunun esas hedefi Kürtlerdir. İçte ve dışta düşmanlık beslediği çevreler ve devletlerle bile, Kürtler sözkonusu olunca, onlarla birleşip anti-Kürt cephesi kurma yaklaşımı TC'nin esas politikası olmuştur. Özellikle Suriye, İran ve Irak'la köklü çıkar çelişkisi içinde olmasına rağmen, bu devletlerin de sahip oldukları Kürt sorununda yararlanarak kendi aralarındaki çelişkileri tali plana atarak periyodik bir şekilde anti-kürt doruk toplantılarını tezgahlamaktadır. Son yıllarda bu doruk toplantılarının en önemli maddesini de Güney Kürdistan'da -onların deyimiyle Kuzey Irak'ta- bir Kürt devletinin kurulmasının nasıl engelleneceği meselesi oluşturmaktadır.

Söz konusu devletlerle bu ortak hedefin dışında Türkiye'nin Güneye yönelik kendine özgü amaçları da vardır. Bunlar; birincisi, kısa vadede PKK'nın üslerini ve askeri-siyasi varlığını yok ederek Güneyi kendisine yönelik bir saldırı üssü olmaktan çıkarmak ve ikincisi, birinci hedefe paralel olarak "tarihi haklar" iddiasıyla bölgedeki temel petrol geçişlerini denetimine almasını sağlayacak geniş bir "tampon bölge" yaratmak. PKK saldırılarına karşı oluşturulması düşünülen tampon bölge 15-20 km. olarak ifade edilirken; TC, Coşkun Kırca'nın da Y.Yüzyıldaki köşesinde savunduğu gibi (7 Eylül 96) Erbil (Hewlêr)'e kadar uzanan geniş bir "tampon bölge" oluşturma hayalini kuruyor.

Devlet büyük bir askeri güçle 'Tampon Bölge'yi' zorla işgal edebilir, ama uzun süreli bir biçimde koruyup ilhak etmesi mümkün değildir. Çünkü önemli bir stratejik bölgede olması sebebiyle böylesi bir ilhak bölge ve dünya dengelerini altüst edecektir.

Geçmişte Osmanlıların denetiminde olan ve Musul vilayeti olarak bilinen bu bölge Birinci Dünya Savaşı döneminde İngilizlerin eline geçmiş ve daha sonra da İngiliz devleti tarafından kurulan Irak Manda yönetimine devredilmişti. Günümüzde buranın tekrar Türk devletinin kontrolü altına girmesi için, özellikle Özal dönemiyle birlikte yaygın çabalar geliştirildi. T.Özal'ın körfez savaşı sürecinde Türk Ordusunun "K.Irak'a" girmesi için emir bile verdiği, ama dönemin Genel Kurmay Başkanının emri yerine getirmeyip istifa etmesiyle bu maceranın gerçekleşmediği bilinmektedir. İşte devletin yetkili otoriteleri "eğer o zaman Irak'a girseydik bugün buradaki durum farklı olurdu" şeklinde düşünerek Türkiye'nin Körfez savaşı döneminde kaçırdığı farzedilen fırsatın tekrar yakalanması için çeşitli ilhak provalarına hazırlanmaktadırlar.

Türkiye "K.Irak'ı" Kuzey Kıbrıs'a benzetmektedir. Kıbrıs'ta izlediği kurnazca politikaları burada da uygulayarak emellerini gerçekleştirmek istemektedir. Bilindiği gibi TC 1974'te Kıbrıs'a girdiğinde buradaki Türklerin can ve mal güvenliğini sağlamak için geçici olarak bir koruma bölgesi oluşturup geri çekileceğini açıklamıştı. Ancak o gün bu gündür K.Kıbrıs TC'nin işgali altında bulunmakta ve burada amaçlarla yapılmalı ki kimse tepki göstermesin(!)

"Tampon Bölge"yi korumak mümkün mü?

Peki bu "tampon bölge" adı altında yürütülmeye çalışılan işgal ve ilhak politikasının kalıcı bir şekilde hayata geçirilmesi mümkün müdür? Devlet büyük bir askeri güçle burayı zorla işgal edebilir, ama uzun süreli bir biçimde koruyup ilhak etmesi mümkün değildir.

Çünkü önemli bir stratejik bölgede olması sebebiyle böylesi bir ilhak bölge ve dünya dengelerini altüst edecektir. Buna başta Arap ülkeleri olmak üzere; İran, Almanya ve Rusya, Çin ve Fransa gibi geçmişten beri Irak yönetimiyle yakın ilişkiler içinde olan devletler de karşı çıkacaktır. ABD bile sınırlı bir şekilde böylesi bir girişime göz yumabilir, ancak aktif-açık destek veremez.

İkinci olarak, devlet büyük bir direniş gücüyle karşılaşacak ve bölgeye yerleşir yerleşmez saldırılara hedef olup savunma pozisyonuna düşecektir. Bu yıpratıcı saldırılar karşısında uzun süre dayanamaz. Yani kısacası K.Irak hiç de K.Kıbrıs'a benzememektedir!. Ayrıca eğer burada kalmak mümkün olsaydı TC daha kuruluş döneminde buralardan kolay kolay vazgeçmezdi. Bilindiği gibi Musul vilayeti de Misak-ı Milli çerçevesinde Türk toprakları olarak kabul ediliyordu. Ancak "vatanın bölünmezliği" söylemlerine rağmen M.Kemal bu yaklaşımı bir kenara atarak Musul üzerindeki "tarihi haklarından" vazgeçmişti. Çünkü Kemalist yönetim stratejik özelliklere sahip bu bölgenin İngilizler tarafından kendisine verilmeyeceğini ve kaldı ki zorla ele geçirmeye kalkışsa da uzun vadede; dağlık bölgelerin yaygın olması ve isyankar Kürt aşiretlerinin direnişleriyle karşılaşılacağı düşüncesiyle Musul üzerindeki toprak talebinden vazgeçerek, onun yerine bölgenin petrol gelirlerinden belli bir yüzde almayı talep etti.

Devletin Musul'dan vazgeçerek "vatan topraklarını yabancılara terkettiği" gerekçesiyle tepki gösteren bazı milletvekilleri (özellikle Kürt milletvekilleri buna karşı çıkmıştı) ikna etmek için M.Kemal mecliste şu konuşmayı yapmıştı: "..... Misak-ı Milli şu hat bu hat diye hiç bir vakitte hudut çizmemiştir. O hududu çizen şey, milletin çıkarı ve Büyük Kurul'un bakışıdır. Yoksa haritası mevcut bir hudut yoktur."

Ama esas sebep bu değildi ve bu açıklama hiç kimseyi tatmin etmemişti. Bunun üzerine M.Kemal daha açık konuşarak Musul'dan neden vazgeçtiklerini şöyle açıklıyordu: "..... Musul sorununu bugünden halledeceğiz, ordumuzu yürüteceğiz, bugün alacağız dersek bu olanaklıdır. Musul'u gayet kolaylıkla alabiliriz, fakat Musul'u aldıktan sonra bir savaş cephesi açmış olacağız.

Yani bunu ayrıca konu etmek isterseniz sakıncalar kendi kendine ortaya çıkar" (TBMM Gizli Celse Tutanakları'ndan aktaran Hasan Yıldız, Sevr-Lozan-Musul üçgeninde Kürdistan. S.155-157)

M. Kemal'in bile yeni bir savaş cephesi açacağı gerekçesiyle bölgeyi işgal etmeyi göze alamadığını unutan onun bugünkü karikatürleri, devleti serseri bir maceraya sürüklemeye kalkışmaktadırlar.

Maceracılığın sonu yok. TC'nin Güney Kürdistan'a yönelik "serseri" maceracılığın da yeni bir bölünme yaratmayacağını kim garantileyebilir?

Maceracılığın Sonu Yok

TC'nin bugün pervasızca izlemeye çalıştığı hegemonyacı "serseri" politikalar, uluslararası planda yerleştirilmeye çalışılan Yeni Dünya Düzeniyle de tam olarak uyuşmuyor.

Varlığını savaşa, gerginliğe ve bunların sayesinde yapılan silah satışlarına bağlı olarak güçlendiren emperyalizm; başlıca rakiplerinden biri olan Dünya Sosyalist Sisteminin yıkılmasıyla birlikte değişmeye başlayan dünya şartları içinde, temel yaklaşımlarını tam olarak değiştirmemiş olmakla birlikte, "istikrarı" oluşturmayı politikalarının merkezine yerleştirmiştir. Bu TC'nin gerginliği tırmandıran politikalarıyla çelişiyor.

Ortadoğu'daki petrollerle Kafkasya ve Ortaasya doğal gazının güvenlik içinde batıdaki sanayi merkezlerine aktarılması ve bölgenin serbest dolaşıma açık bir meta pazarı haline getirilmesi yaklaşımı, buradaki çatışmaların sona erdirilerek istikrarlı bir ortamın oluşturulmasını gerektiriyor.

Başını ABD'nin çektiği batılı emperyalist güçler, elbetteki istikrarı kendilerine rakip veya engel gördükleri kesimleri tasfiye ederek veya en azından etkisiz kılarak oluşturmaya çalışıyor, ama bunları yaparken bölgede çıkarları olan çeşitli devletleri ürkütmemeye de özen gösteriyor. Ancak TC'nin G.Kürdistan'da gerçekleştirmeyi düşündüğü "güvenlik kuşağı" sadece Kürtlerin değil bölge üzerinde etkinlik kurmaya çalışan tüm kesimlerin tepkisiyle karşılaşacaktır. Bu açıdan da bu maceranın başarıya ulaşma şansı yoktur.

Tüm bu gerçekleri dikkate almayan bazı burjuva basın organları büyük bir savaş kışkırtıcılığı içinde "güvenlik kuşağı" planını destekleyip makyajlamakta ve sanki uygulanması çok kolaymış gibi orduyu böylesi bir planı gerçekleştirmesi için teşvik etmektedir.

Nesnel hayatın gerçekliğine uygun olmayan maceracı politikaların ne tür sonuçlar doğurduğunu hem yakın geçmişteki bazı olaylardan, hem de geçmiş tarihi dönemlerde yaşanmış gelişmelerden anlayabiliriz. İsrail yönetiminin Lübnan macerası sonucunda içine girdiği bunalımın da dayatmasıyla sonuçta Filistin'lilerle anlaşma masasına oturduğu; ve yine Saddam yönetiminin körfezde gerçekleştirdiği maceralar sonucunda ne tür durumlara düştüğü hala hatırlardadır.

Geçmişte de İttihad ve Terakki cuntasının Almanyayla yaptığı gizli anlaşmalarla Osmanlı imparatorluğunu sürüklediği savaş macerası sonucunda üç kıta üzerinde yayılmış olan devletin parçalanarak 22 ayrı devlet doğurduğu bilinmektedir.

Maceracılığın sonu yok. TC'nin Güney Kürdistan'a yönelik "serseri" maceracılığın da yeni bir bölünme yaratmayacağını kim garantileyebilir?

Manzara

İ.SERTKAYA

Aimak isteyenler için tarih derslerle doludur. Yanlışı tekrarlayanların tarihten ders almamak gibi kötü alışkanlıkları vardır. Ancak büyük düşünenler tarihin öğretmenliğini kabul ederler.

Daha Dubling'i konuşuyorduk. İlişkileri, çelişkileriyle masaya getirilen dosyaları, suçlamaları.... sonra zayıf bir umudun hafifliğiyle noktalanan antlaşmanın henüz kurumayan mürekkebli imzalarını taşıyan çantaların güneye dönen sahiplerini...

Yine gördük ki, Kürt görünümlü oyunların esas oyuncularının başkaları olduğudur. Ardına İran 'kendi Kürdü' aracılığıyla rahatça güneye girip saldırılarını yapıyor. Y.N.K. karşı çıkmadan şöyle bir sözlü 'kınaması', sanki oyunu gizlemeye yetiyordu. Hemencecik ardında, yine önceden planlanmış Y.N.K.-P.D.K. çatışması ve dökülen Kürt kanı. Tam bu sıradan Erbil'e gelen birine bu olanları ve halkın tavrını sordum. Durumun tek kelime ile 'Berbat' demesi aşikâr da halkın 'birisinden birisinin temizlenmesini' isteyip, çatışmalara seyirci ve alışık olmalarını belirtiyordu. İşte vahim olan budur 'Halk adına' yapılan bu çatışma ve işgalciyi davet etmenin bedelini halk çekmesine rağmen, çaresizliğe mahkum edilmişlikler...

Saddam'ın Erbil'e saldırısı, bilinen çarpıcı ve acı bazı gerçekleri yineledi, İlginç olan ne İran'ın, ne de Saddam'ın saldırılarıdır. Hayır. Düşmanın işi, planı, politikası, isteği bilinir. İlginçlik; bu coğrafyada kimi (ve ağırlıklı) Kürt partilerinin 'özgürlük aşkına' bir efendilerini ve her düşman efendinin de bir Kürdü olmasıdır. Ne var ki bu coğrafyanın gerçek çıkarlarını savunan ve kimsenin değil de kendisinin olan Kürt lerin siyasi sahnede ağırlıklı değiller. Bu da başka bir ilginçlik.

Biri kendi efendisini açık davet ediyor, biri az açık, bir diğeri gizlice, hiç fark etmez. Sonra farklı söylemler, kendilerinin haklı çıkarmaya çalışmaları vb. vb.

Daha o lanet olası "Taktik" denilen ve bedeli Kürdistan halkına kan ve gözyaşı ödettiren kavramla, kirli ilişkiler örtülmeye çalışılmaktadır. Emperyalizmin 'altını üstüne' getiren o tahlillerle de bütün Kürtlerin daha kandırılacağı sanılmaktadır. Her şey ortada. Fakat bu coğrafyada ortada olmayan (ulusal çıkarları savunuyorum diyenler açısından) demokrasi ve birliktir. Herkesin isteği olan birlik neden gerçekleşmiyor? Çünkü kendi Kürt partilerini bağlayan efendiler bunu istemezler. Çünkü Kürtleri savaştıranların ölümü sayılan birliği (aman aman) yaptırmamaktadırlar. Çünkü Kürtler için akıllılık olan ulusal birlik, düşmanlar (efendiler) için delilik ve intihardır. İşte bütün yurdunu seven Kürtler bu gerçeği kavramalı ve kendisine sormalı; benim şu içinde olup çalıştığım parti efendili mi değil mi. Kendisine sormalı ve bu manzaralara sebep olan parti içinde ise artık aldanmamalı. Denildiği gibi 'dört yanımız puşt zulası'. Dört yanımız küçük çıkar hesaplarının ulusal çıkarı dövebildiği acımasızlıklar, cehennem manzaraları.

Bu manzaraları değiştirmeye soyunanlar genelinde derinden derine çatışan iki zihniyet var. Birincisi; başkalarının Kürdü olma alışkanlığını sürdürenlerindir. İkincisi; bütün küçük hesapları ve efendilikleri ellerinin tersiyle itenlerin. 'Bırakuji'lerden tutalım bütün ve bugünkü cehennem manzaraları yaratanlar, birinci zihniyetin sahipleridir. Burada tersliğiyle de zengin olan tarihimiz yapay biçimlendirilmektedir. Bağımlı ve efendili ilişkilere asla boyun eğmeyen ulusal çıkarların gerçek savunucularıdır. Burada ve ancak bu potansiyelin nezdinde ters tarihimiz doğrulanmaktadır.

Tarihten ders almak, 'halk', 'özgürlük' vb. kavramlar, başkalarının Kürdü i çin hiç mi hiç önemi yoktur. Onlar için önemli olan o aldatıcı kariyer psikolojisi içinde efendilerinin çıkarlarıdır. Kim ne derse desin, ne tahliller, tespitler yaparsa yapsın 'Biz bizi biliriz'.

Manzara ortada. Gerçeklik bu. Ne yazayım. Ulusal birlik mi? onu (şükür ki) ömrümde bir parça P.Y.S.K. de gördüm. Başka da uzaklardaydı "iyiydi" ve sizlere selamları vardı.

Çiçekleri de küstürdüler

Azad YAŞAR

Ve sonunda çiçekleri de küstürdüler. Güzelim ülkemi kan, barut ve göz yaşına bürüdüler. Adına yasak koydular, yasaklı demokrasiler de yüreğimize işledik bir sevda gibi koynumuz da sakladık. Türkülerimiz tesellimiz oldu. Dört bir taraftan sarılmışız ve kurşunu kendimize çevirmişiz, kardeş kavgasındayız bu dünya bir bize mi fazla ey ülkem. Çiçekleri de soldurdular çiçekler açmaz oldu ülkemde.

Ey Kürtler nereye kadar bu kavga nedir paylaşamadığımız? Neden ülkemizi bir taraftan Kürt kasabı Saddam'a bir taraftan Qadi Muhammed'i kalleşçe ihaned ipiyle asan sahte İran mollalarına peşkeş çekiyoruz? Onca şehit düşmüş peşmergenin anılarına saygısızlık değil mi bu içine düştüğümüz gaflet? Bu muydu yarının yarının başı dik Kürdistan'lılara bırakacağımız eser? Umutlarımızı karartmayın!

Avrupadaki Kürdistanlılar dünyadaki tüm Kürtlere sesleniyorum. Halen sessiz mi kalacağız? Stadyumdan maç izler gibi seyirci mi kalacağız? Nerede, hani halkın gücü?sesimizi yükseltmenin vakti gelmedi mi? Halk olduğumuzu, bir demokratik güce ve işleve sahip olduğumuzu göstermeliyyiz!. Zaman geçirmeden alanlarda buluşalım ve bu duruma son vermek için avazımız çıktığınca haykıralım! Aksi halde hepimiz bu ihanetin suçluluk duygusunu vicdanlarımızda yaşıyacağız.

Birliği güçlendirelim

Xıdır EĞİT

Uzun süre gösterilen çabalar sonucu, nihayet Kürdistan sosyalistlerinin beklenen birliği gerçekleşti. Bu birlik, hem ulusal, hem de sosyal planda Kürt halkına öncülük yapacak ideolojik, politik ve örgütsel bir güç olarak kendini yeniden üretti, sağlam temeller üzerinde ve tutarlı bir çizgide geliştirdiği oranda amacına ulaşacaktır.

Devrimci ilkelerin saptırıldığı, ideolojik kavramların çarpıtıldığı ve programsal bulanıklıkların yaygınlaştırıldığı bir süreçle karşı karşıyayız. Önce Marksizmle sağ ve sol sapmalar olarak ortaya çıkan akımlar, reel sosyalizmin yıkılışıyla ve emperyalizmin yoğun propaganda saldırısıyla yaygınlık kazanan sosyalizm dışı akımlar, sosyalizm kavramını, bilimsel ve devrimci içeriğinden boşaltılarak ve onu bizzat teorik ve pratik olarak üreten kavramlardan da soyutlayarak kullanıp emekçi kitleleri ve halkları aldatmaktadırlar.

Kürdistan sosyalistleri, net bir sosyalist perspektife sahip olmak durumundadır. Hem programda, hem de söylemde, kavramların yerinde kullanılması gerekir. Bu bağlamda, sosyalizmin bilimsel ve devrimci ilkelerine kaynaklık eden Marksizm-Leninizm açık bir şekilde savunulması gerekir.

Stratejik olarak sömürgeciliğe karşı olurken, tarihsel koşullar içinde sömürgeciliği doğuran ve onun devamını sağlayan kapitalizme/emperyalizme ve tüm işbirlikçilerine tutarlı bir şekilde karşı olmak zorundayız. Bu karşı duruş, yalnızca ulusal planda değil, toplumsal ve sınıfsal çelişkilerin çözümlenmesi açısından da azami programa temellik edecektir. Bu sınıfsal temel, hareketimizin enternasyonalist konumlanışını ve yönelimini belirleyecek.

Gerçekten Marksizm-Leninizmi ve Kürdistanın tarihsel-toplumsal koşullarını kavramayan ve milliyetçi duyguların etkisinde bulunan bazı kişi ve hareketler, Kürdistan'ın kurtuluşu, emperyalizmle dostluk ve uzlaşmaktan geçtiğini savunmaktadır. Oysa Kürdistan'ın yakın tarihine gözattığımız zaman, emperyalizmin 1848'de Osmanlı İmparatorluğuyla yaptığı ticaret anlaşmasından başlayarak günümüze kadar Kürdistan kurtuluş hareketlerinin ezilmesinde baş rol oynamıştır. Çünkü emperyalizmin varlığı, sömürge ve yarı sömürge ülkelerin sömürü ve talanına bağlıdır. I.Dünya Paylaşım Savaşı'nda sonra, Kürdistan'ın suni sınırlarla dört parçaya bölüp bölgede kendine bağımlı devletler oluşturarak, Kürt kurtuluş hareketlerini ezmede aktif roller üstlenen gene aynı emperyalist güçlerdir. Emperyalizm, bugün de bütün çabası statükonun korunmasına yöneliktir.

Bu perspektiften hareketle, emperyalizmle işbirliği içinde Kürt halkının asla kurtulamayacağı gibi, anti-sömürgeci devrimci mücadelemiz, sömürgeci ve emperyalizme karşı olan tüm güçlerle ittifak içinde, silahlı mücadele başta olmak üzere, sonuç alıcı ve etkili tüm mücadele biçimlerine başvurmak zorundayız. Emperyalizm ve sömürgecilik, imhacı ve yıkıcı askeri şiddeti halkımıza dayatarak egemenliğini sürdürmektedir. Kürdistan sosyalistleri, düşmanın bu şiddetine karşı, devrimci şiddeti ciddi şekilde örgütlemediği sürece zafere ulaşamaz.

Bugünden, Marksist-Leninist bilimsel-devrimci ilkeleri esas alarak savunacağımız program ve strateji doğrultusunda vereceğimiz mücadele, ulusal bağımsızlıkçı kurtuluş yolunda, sağlam adımlarla zafere ulaşmanın teminatı olacağı gibi, yarın kuracağımız Kürdistan demokratik halk iktidarının gerçek niteliğini de gösterecektir. En önemlisi, mücadele ve devrimi halka mal etmeliyiz. Bunu gerçekten başarmak için Kürt halkına devrimdeki çıkarını kavratmalıyız. Uğruna kan, ter ve emek verdiği iktidarın kendisine neler kazandıracağını bugünden açıkça bilmesi gerekir. Halkın devrim sürecinde kendi örgütleriyle iktidarı inşa edeceğini, halkın çıkarı esas alınan bir ekonomi politika güdüleceği, halkın sömürüsüne dayanacak, onun emeğini ve ülke kaynaklarını emperyalizme peşkeş çekecek kapitalist sermaye birikimini sağlayacak bir burjuva sınıfının oluşmasına bizzat halkın kendi iktidarı ve oluşturacağı yasalar engel olacağını halka kavratmalıyız. İşte o zaman sosyalist birleşik bir güç olarak, sağlam adımlarla bağımsız, birleşik ve demokratik Kürdistan hedefine ulaşacağımızdan kimsenin kuşkusu olmasın.

ANMA

MEHMET ÜRÜN (1955), MEHMET LEVENT(1961), ÖMER ÜRÜN, SALİH ÜRÜN, ÖMER KAÇAN, KADİR ÜRÜN ve SALİH adındaki yoldaşlarımız. 8 AĞUSTOS 1990 (yani 6 yıl önce) tarihinde , Parçalanıp bölüştürülmüş VATANIMIZ KÜRDİSTAN'ın Kalbi diyeceğimiz YÜKSEKOVA'nın SIPİREZ DAĞI, TILORA mıntıkasında Sömürgeci-faşist TC'nin güçleriyle. Bağımsız bir ,Vatan, Özgür bir Toplum için savaşarak şahadet mertebesine ulaştılar. Halkımız Onları Unutmuyacak! Anıları mücadele yolumuzu aydınlatacak sürekli bir meşaledir!

PYSK
(Partiya Yekitiya Sosyalist a Kurdıstane)
Kuzey-Rhein Westfalen Örgütü.
K.ARAS
Nû ROJ Alm. Tem.

Refahlı belediyeler işçileri bunalttı

DİYARBAKIR- Diyarbakır belediyelerinde çalışanların sorunları Refahlı yerel yönetimlerin işbaşına gelmesiyle birlikte daha da büyümeye başladı. Belediye-İş Sendikası Diyarbakır Şubesi'ne bağlı 2300 işçinin içerde bulunan yaklaşık 7 milyar alacakları, para olmadığı gerekçesiyle ödenemiyor. İşçilerin toplu sözleşmeleri ise Hak-İş ve Belediye-İş sendikalarının yapmış oldukları tespit çoğunluğu itirazından dolayı yapılamıyor.

Konuyla ilgili olarak görüştüğümüz Belediye-İş sendikası Diyarbakır Şube Sekreteri Tahir Keskin, sorunlarının başında içerde biriken işçi alacaklarının geldiğini söyledi. Bu konuda şimdiye kadar RP'li belediye başkanları tarafından merkezi hükümetlerin suçlandığını kaydeden Keskin, Refahyol hükümetinin kurulmasından şimdiye kadar, Refahlı belediye başkanlarının "ne yapalım, hükümet elimizi kolumuzu bağlamış" mazaretinin de ortadan kalktığını aktardı.

Sendikalara bağlı bulunan 2500 işçinin kişi başına yaklaşık 350 milyon Türk lirasının içerde olduğunu ve bu rakamın da gün geçtikçe katlandığını dile getiren Keskin şöyle konuştu:

"Okulların açıldığı bir sırada işçi arkadaşlarımızın o kadar parası içerde olmasına rağmen parasızlık nedeniyle çocuklarını dilediğince olmasa da normal olarak dahi eğitim gibi temel bir görevlerini yerine getiremediklerinin sıkıntısını yaşıyorlar. Eğitim dönemine ve önümüzdeki kışa, hiç bir hazırlık yapmadan, çok hazırlıksız yakalandık. Bunun sebebi de belediye başkanlarıdır."

Sorunun giderilmesi için Ankara'ya giderek Refahlı Diyarbakır milletvekilleriyle de görüştüklerini belirten Keskin, "özellikle sayın Ömer Vehbi Hatipoğlu bu konuda Maliye ve Hazine'den işçilere ödenmek üzere belediyelere yardım yapacaklarını söylediler. Yardımı sabırsızlıkla bekliyoruz" dedi.

Sözleşme sürüncemede

İşçilerin toplu iş sözleşmelerine de değinen Keskin, 95'in Kasım ayında Hak-İş ve Belediye -İş tarafından çoğunluk tespitinin yapılması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvuruda bulunulduğunu belirterek, her iki sendikanın birbirlerinin tespit çoğunluğuna yapmış oldukları itirazdan dolayı, toplu iş özleşmesi yapılamadığını açıkladı. Keskin, "1 Mart 1996 yürürlük tarihi ile toplu sözleşme gerekirken, olay yargıya intikal ettiği için toplu sözlememiz henüz yapılmamıştır. Bu da üyemiz olan işçi arkadaşlarımızı irademiz dışında zor durumda bırakmıştır" dedi.

Refahlı belediyelerin işbaşına geldiğinden beri Belediye-İş sendikası şube yöneticileri, işyeri temsilcileri ve üye işçilerine yönelik baskı ve tehditlerde bulunduklarını ve sendika değiştirmeye zorladıklarını da aktaran Keskin, "işverenler, arkadaşlarımızı istifaya zorlamak için, branşlarının dışında, özellikle temizlik işlerinde çalıştırmaya zorluyorlar. Ancak işçi arkadaşlarımızın göstermiş olduğu kararlılık, sendika olarak bizleri sevindiriyor" dedi.

Belediyenin aldığı karar inşaat ve yan sektörlerini yıkıma götürdü

Van'da yapı yükselmiyor

Refahlı belediye "göçler şehrin yapısını bozdu; yeni şehir planı yapacağım" diyerek Van'da hiç bir inşaata ruhsat vermeyince, işsizliği bir nebze hafifleten inşaat ve yan sektörleri tümüyle durdu, işsizlik çığ gibi büyüdü.

Mehmet ÇİFTÇİ

Van'da yeni şehir planı yapılacağı gerekçesiyle belediye tarafından ruhsat verilmemesi, inşaat sektörünün durmasına yol açtı. Demir, çimento, biriket ve kereste satışları yapılmazken, ilde var olar işsizlik de katmerleşerek arttı.

Yeni şehir planı yapılacağı gerekçesiyle belediye tarafından ruhsat verilmemesi bu yıl Van'da inşaat sektörünün durmasına neden oldu. Önceki yıllarda temelleri atılan bir çok inşaatın yapımının da ertelendiği Van'da demir, çimento, biriket ve kereste gibi inşaat malzemelerinin satışı yapılamadı. Göçlerin şehrin yapısını bozduğu ileri sürerek yeni bir şehir planı yapcaklarını iddia eden RP'li Belediye Başkanı Aydın Talay'ın aldığı karar doğrultusunda işsiz sayısı da katlanarak arttı. İnşaat sektörünün yanı sıra demir, çimento, biriket ve kereste işlerinde çalışan işçiler işsiz duruma düşerken, Van'da göçlerin etkisiyle yığılan büyük işsiz kesimi de yeni iş olanaklarından mahrum kaldı. Buna karşın, en düşük kiranın 7 milyon lira olduğu Van'da çoğu kişi çadırlarda yaşamak zorunda kalıyor.

Her şey durdu

Yıllardır süren savaş tarım, hayvancılık ve sınır ticaretinin sonunu getirirken, küçük çaplı ticaret ve işportacılık dışında en önemli geçim ve iş sahası sayılan inşaat sektörünün de durması nedeniyle, bu yıl Van'da hayat adeta durdu. Yıllardır geçimini biriket atölyesi işleterek sağladığını belirten Rıza Temizel, inşaat alanındaki çalışmaların durması üzerine iş yapamaz duruma geldiklerini söyledi. Temizel şöyle konuştu: "Belediye tarafından izin çıkmaması üzerine Van'daki tüm inşaat çalışmaları daha önce başlananlarla birlikte durdu.

Bizim de işimiz inşaat işine bağlı olduğu için biz de durduk. Daha önce 20 kadar işçim vardı. Bahar aylarında şartlar uygun hale gelince her sene sistemli olarak işbaşı yaparlardı. Bu sene ise sadece 3 işçi çalıştırıyorum. Üretilen biriketler ise yerinde duruyor. Van'da neredeyse biriket satamıyoruz. Kenarlarda bazı kaçak yapılar dışında müşterimiz yok. Hakkari ve ilçelerine satmaya çalışıyoruz. Ancak Van'ın neresine bakarsanız, her köşesinde bir biriket atölyesi görürsünüz. Hepsi de bu bölgeye satmaya çalışıyor. Zaten o taraflarda da inşaatçılık pek yok. Yüksekova bu yıl daha iyi. En çok biriketi oraya satıyoruz. Bizim de işlerimiz yolunda gitmeyince bize bağlı olarak kum, ponza ve çimento şirket ve pazarlamacıları da büyük durgunluk yaşıyor. Bu alanda çalışanlar da işsiz kalıyor ve şirketler zarar ediyor. Van'da bu yıl aslında iş sahibi de işsiz sayılıyor. Elimizde işimiz var ancak gelir yok, çalışma ve verim yok."

İşsizlik arttı

Van'da inşaat sektöründe yaşanan durgunluk işsizliğin katmerleşerek artmasına yol açtı. Yaklaşık 20 fabrikanın bulunduğu, ancak tarım ve hayvancılığın yok olmasına paralel olarak bunların büyük bir kısmının kapandığı Vana'da, en önemli iş sahası sayılan inşaatçılığın da kesintiye uğramasıyla işsizlik çığ gibi büyüdü. Oysa inşaat, Van'daki işsiz kitlenin büyük bir bölümünün umuduydu. İlde yapılan küçük çaptaki ticaret ve işportacılık geçim sorununa çözüm olmazken işsizliğe de çare olamıyor. Son yıllarda Van'a yaklaşık 300 bin kişi göç etti. Göç edenler işsizlik sorununu çözemedikleri gibi, büyük bir bölümü de halen çadır ve baraka evlerde yaşıyor.

İnşaat sektöründeki durgunluk işçi ve işsizler kadar, müteahit, taşaron ve patron kesimi de etkiledi. (VAN)

İnşaatların durduğu Van'da bu alanda yoğunlaşan iş gücü de açıkta aldı, işsizlik katlandı.

Çimento işçileri atıldı

VAN- Bir süre önce özelleştirilen Van-Çimento Sanayii'nde çalışan 40 işçinin işine, "fazlalık olduğu" gerekçesiyle patron tarafından son verildi.

İki ay önce Cemi Ozan'a satılarak özelleştirilen ve çimento ihtiyacı açısından bölgenin tümünü ilgilendiren Van-Çimento Sanayii'nde 32'si geçici 40 işçi geçtiğimiz hafta işten çıkarıldı. İşçi çıkartarak bütçesini zenginleştirme yoluna giden fabrika yönetiminin üretimin büyük ölçüde düşmesine neden olacağı ve çimento fiyatının hızla artacağı kaydedildi.

Belediye kapısına kilit!

HAKKARİ- Geçtiğimiz hafta toplanan Hakkari Belediye Meclisi üyeleri, oy birliğiyle belediyenin kapatılmasına karar verdi. Alınan karar doğrultusunda; 11 Eylül günü itibariyle, Bakanlar Kurulu'nda belediye lehine bir karar alınmaması halinde belediyenin kapısına kilit vurulacak.

Yaklaşık 9 aydır çalışanların maaşlarını ödeyemeyen ve üçyüz milyar lira civarında borcu bulunan Hakkari Belediyesi'nin durumuyla ilgili olarak 9 Eylül günü Belediye Başkanı Abdurrahman Keskin başkanlığında bir toplantı yapan Belediye Meclisi, oy birliğiyle belediyenin kapatılması kararını aldı. Konu ile ilgili bir açıklama yapan CHP'li Belediye Başkanı Abdurrahman Keskin, işçilerini karşılıksız çalıştıran ve borç içinde yüzen bir belediyenin ne kendileri ne de il sakinleri için bir anlam taşımadığını ifade ederek "uygun olan böyle bir belediyenin hiç olmamasıdır" dedi.

Keskin şöyle konuştu: "Dokuz aydır çalışanlarımızın maaşlarını ödeyemiyoruz. Köy Hizmetleri, Karayolları, Bayındırlık gibi kuruluşlara ve çalışanlarımıza toplam üç yüz milyar borcumuz var. Merkezi hükümetler her dönem Hakkari belediyesini görmezlikten gelmiştir. Devlet Bakanı Lütfü Esengil Hakkari'ye yaptığı bir ziyaret sırasında bize 50 milyar lira yardım yapılacağını söylemesine rağmen şimdiye kadar bir ses çıkmadı. Refahyol hükümeti belediyenin sıkıntılarını giderici önlem alacaklarını söylemiş, biz de buna inanmıştık. Ancak ortada hiç bir olumlu gelişme yok. Hakkari'nin nüfusu 1990 yılında 30 bindi. Yaşanan göçler nedeniyle şimdi 90 bine ulaşmış. Fakat biz il olarak halen 30 bin nüfus üzerinden devletten destek görebiliyoruz. Hakkari Türkiye'de fabrika bacası bulunmayan, otogari olmayan, sebze halı olmayan, sanayi sitesi olmayan ve caddeleri asfaltlı olmayan tek ildir. Bugün (11 Eylül) Bakanlar Kurulu'nda belediyemizle ilgili olarak bir karar alınacak. Bakanlar kurulunda olumlu bir karar çıkmaması halinde Belediye Meclisi'nin aldığı karar doğrultusunda yarından itibaren belediyenin kapısını kilitleyeceğiz."

YÜZLERCE KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

Yüksekova'da büyük arama

Hakkari'nin Yüksekova ilçe merkezinde bulunan tüm ev, otel ve işyerleri genel aramadan geçirildi. Sokağa çıkma yasağının da ilan edildiği ve ilçeye giriş çıkışların kapatıldığı arama sırasında aralarında yabancı uyrukluların da bulunduğu çok sayıda kişi gözaltına alındı. Yüksekova'daki genel aramanın bir süre önce burada meydana gelen patlamayla ilişkili olduğu belirtildi.

Yüksekova ilçe merkezi 9 Eylül günü saat 04'ten itibaren asker, polis ve özel tim tarafından ev ev aranmaya başlandı. Aynı saatte sokağa çıkma yasağı ilan edilirken, ilçenin giriş çıkışları da kapatıldı.

Yapılan arama sırasında 'şüpheli' olarak nitelenen bazı Yüksekovalılar ile ilçeye çalışmak için gelen ve misafirhanelerde veya kiraladıkları evlerde kalan 60 civarında İran ve Irak uyruklu da gözaltına alındı. Gözaltına alınanların ilçe jandarma taburuna götürüldükleri belirtilirken, sayıları iki yüz kadar olan gözaltındakilerden 10 kadarının 10 Eylül günü serbest bırakıldığı bildirildi.

Serbest bırakılanlar, gözaltında iken bir ay önce Yüksekova'da bir takside meydana gelen ve 3 çocuğun ölümüyle sonuçlanan patlamayla ilişkilerinin bulunup bulunmadığının kendilerine sorulduğunu ve ağır hakaretlerle işkencelere maruz kaldıklarını söylediler. Serbest bırakılanlar halen yüzün üzerinde kişinin gözaltında olduğunu ve ağır işkence gördüklerinide kaydettiler.

(HAKKARİ)

HADEP'liler tutuklandı

HAKKARİ- Hakkari'de bir süre önce gözaltına alınan ve aralarında HADEP İl Yönetim Kurulu üyelerinin de bulunduğu yedi kişi çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

İl merkezinde evlerine yapılan baskın sonucu PKK'ye yardım ve yataklık yaptıkları gerekçesiyle 21 Ağustos günü Hakkari Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polislerce gözaltına alınan HADEP Hakkari İl Yönetim Kurulu üyeleri Kamil Yaşar, Mustafa Gümüşlü, Tanju Çelik ile Ali Yaşar, Mecit Kahraman, Yusuf Çiftçi ve Mustafa Yaşar, 6 Eylül günü çıkarıldıkları Sulh Ceza Mahkemesi'nce tutuklandı.

Tutuklanan HADEP'lilerle beraberlerindekiler Hakkari Cezaevi'ne konuldu.

Bir yıldan bu yana çadırda yaşayan küçük Kürt göçeri A.D. hala uçaklardan korkuyor

Göç, en çok çocukları vuruyor

Köylerin boşaltılmasıyla şehirlere gerçekleşen göç en çok çocukları etkiledi. Olumsuz yaşam koşulları, gıdasızlık, sağlık ve eğitim sorunları çözülmemiş olarak çadır ve barakalarda yaşamak zorunda kalan çocukların üyük kısmı bunalıma girdi, hastalandı ya da düştüğü hastalığın sonucu ilaçsızlıktan öldü.

Van Kalesi yakınlarındaki Kültür Parkı içinde geçtiğimiz yıl Ekim ayından beri çadırda yaşayan 12 yaşındaki A.D. de bu çocuklardan biri. Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Ertoş (Uzundere) beldesinden göç edeli neredeyse bir yıl oluyor ve bir yıla yakın bir zamandır A.D. halen çadırda ailesiyle birlikte yaşıyor. Geleceği hakkında olgun biri kadar umutlu; 'iyi olur. Hep burada yaşayacak değiliz. Bir çare bulunur' diyor. Oysa A.D.'de ayakta duracak güç kalmamış; bir çok hastalık geçirmiş. Ancak şansına Van'lı bir zengin denk gelince hastaneye kaldırıp muayene ettirmiş, ilaç alarak tedavi olmasını sağlamış. A.D'nin babası Cadır Dayan "bir oğlum kızamıktan öldü. Bunu da Allah kurtardı. Bizim burada 8, diğer çadırlarda ise 20'ye yakın çocuk öldü. Bu gidişle elimizde çocuk kalmayacak" dedi.

A.D. Ertoş'tan neden kovulduğunu bilmiyor. "Bir gün askerler geldi. 'Gidiyorsunuz, acele edin, eşyalarınızı alın gidin' dedi. Biz de eşyalarımızı arabalara yükleyip geldik. Hayvanlarımızın çoğu orada kaldı. Ama ben yine de bozağımı (golık) getirdim." diye anlatıyor. A.D. kışın çadırın altında çok üşüdüğünü hastalığı da bu nedenle kaptığını belirterek, sözlerini şöyle tamamlıyor: "Keşke Ertoş'tan gelmeseydik. Evimizde her şeyimiz vardı. Orda okula da gidiyordum. Üçüncü sınıfı bitirdiğim halde şimdi burda devam edemiyorum. Burası hapishane gibi, bir yere de çıkamıyoruz. Ama babam diyor ki bize yakında ev yapacaklarmış. Yine de keşke Ertoş'a geri dönsek."

A.D.'nin en çok korktuğu şey ise uçak ve helikopter sesi. Konuşması sırasında irkilmesine de yine üstümüzden geçen bir helikopter neden oldu. Babası Cadır Dayan, oğlunun geceleri uyurken "teyare,teyare" diye sayıkladığını ve terlediğini belirtiyor.

(VAN)

Zoraki göçün kurbanı çocuklar, yetersiz beslenmenin yanı sıra, salgın hastalıkların da pençesinde.

Hewler

Yakup KAYA

1938 yılında GUERNİCA Paris'te sergilendiğinde, orada bulunan bir nazi subayı Picasso'ya yanaşarak "bunu siz mi yaptınız? " diye sorar.

Picasso "hayır bunu siz yaptınız" der.

Kürt Diasporası toz-duman. Komplo teorilerinin bini bir para. "Saddam Kürdistanı işgal etti, Türkiye ve İran'a girdi girecekler" şeklindeki varsayımlardan tutun da, en küçük örgütleri dahi atomlarına kadar bölüp "Kürtlerin birleşememelerini bir türlü anlayamıyorum" diye serzenişte bulunanlara kadar. Daha neler neler.

Hemen belirtelim: Kürdistan başkaları tarafından değil, Kürt "liderleri" tarafından işgal edildi. 3 Mayıs 1994 tarihin de Celal Talabani askeri darbe yapıp Hükümeti işlevsiz kıldığında, yada Kürt liderleri, çeşitli deklarasyonlar yayınlayarak başlattıkları "Ulusal cephe" çalışmalarını şu anda bile kimsenin anlayamadığı nedenlerle rafa kaldırırlarken, onlar için idam sehpaları kuruldu da mı? Mesut Barzani'nin yaptığı son askeri darbe için dünyayı başına yıkalım. Her tarafımız darbe olmuş sabah akşam darbelerle kalkıyoruz. Sağ olsunlar "liderlerimiz" düşmanlarımızın kültürünü bizlere altın tepside sunmakta hiç bir kusur etmiyorlar. Şu anki konumlarıyla kürt "liderlerini" Türk, Arap, Fars'larla çarparsak ortaya sadece yarım darbecilik dışında başka bir şey çıkmaz.

Sayın "Liderler" :

O bizlere vaad ettiğiniz bağımsız, özgür ve demokratik toplumda (Kürdistanda), bırak darbe yapanları, darbe yapmaya kalkışanların dahi ne tür ağır cezalarla cezalandırıldıklarını biliyor musunuz? Bildiğinizden kuşkum yoktur ama.....

Fakat sizler yıllar önce kurup bir arpa boyu kadar yol almayan örgütlerinizin sorumluluğunu Kürt halkının "ihanetçiliğinde" arayıp, büyük ve tarifi dahi mümkün olmayan bedellerle kazanılan özgür vatan parçasındaki hükümeti askeri darbe ile canınız istediğinde devirip, yada kendi gazetelerinizde, yaşamlarının bir saniyelerinde dahi kürtlük olmayanlara, Kürt "liderlerinin" köpek olduklarını yazdıklarında, kulak memelerinden tutup, geldikleri yerlere fırlatmadığınız sürece, bu işin altında daha çok düşman parmağı ararsınız. Yoksa Barzani'nin Talabani'ye üstünlük sağlaması, bir Kürt olarak içime her ne kadar sinmese de 3 Mart 1994 tarihindeki askeri darbe ile KÜRT HÜKÜMETİ'nin yerle bir edilmesi kadar trajik olamaz.

GUERNİCA: İspanya iç savaşını anlatan, Picasso tarafından yapılmış bir tablodur. Adını İspanya'nın Bask bölgesinde bulunan ve savaş uçakları tarafından yerle bir edilen Guernica kasabasından almaktadır. O dönemde faşist Franko yönetimi, bugün TC'nin yaptığı gibi, Guernica kasabasının, savaşta bozguna uğrayan Bask'lı kızıllar tarafından yakıldığını dünyaya yaymıştı. Ancak nazi önderlerinden Göring daha sonraki yıllarda yaptığı açıklamada, Guernica'nın kendileri tarafından yeni üretilen bir silah türünün denenmesi ve halkta korku, panik, yılgınlık yaratmak için bombalandığını söyleyecekti.

İLAN

Sömürgeci İşgal Orduları Defolun

Yıllardan beri sömürgeci başkentlerle kurdukları ilişkiyi "taktik" yapıyoruz diyerek halkımızı aldatanlar, içine girdikleri stratajik bağımlılığın bedelini ihanetle ödemektedirler. Ancak hiçbir PARÇACI: BÖLGECİ ve İŞBİRLİKÇİ önderlik BİRLEŞİK VE BAĞIMSIZ KÜRDİSTAN mücadelesini durduramayacaktır.

Kahrolsun İhanet ve İşbirlikçilik

Yaşasın Büyük ve Bağımsız Kürdistan

PRK/rizgari Almanya taraftarları adına

Filiz DUMAN

Hüseyin AYDIN

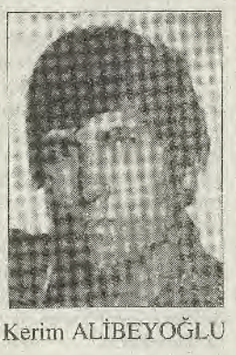

Kerim ALİBEYOĞLU

Ulusal Kurtuluş ve Halk Demokrasisi Mücadelemizde şehit düştüler Anıları Yolumuzu Aydınlatıyor

Arkadaşları ve Aileleri Adına

Gönül AYDIN

12 EYLÜL lanetlendi

Eylül-Der'in yeni hedefi, savaşa karşı mücadele etmek

Eylülzedeler'in uzun koşusu

12 Eylül sonrası ordudan atılanların oluşturduğu Eylül-Der, başvuruları reddedilmesine rağmen, 12 Eylül anlayışına karşı mücadelede kararlı. Eylül-Der'in yeni hedefi, savaşa karşı kamuoyu oluşturmak ve ordunun karakterini sorgulamak.

Berin Bozkurt

12 Eylül'ün hukuksal zemini de, mağdurları da hala orta yerde duruyor. 12 Eylül mağdurlarından olan ve darbe sonrası ordudan atılan muhalif subay ve assubayların haklarını aramak için çalışmalarını sürdüren Eylül Emeklileri Derneği (Eylül-Der), görevinin tamamlanmadığını düşünüyor.

Askeri darbe sonrasında re'sen emekliye sevk edilen, sol görüşlü oldukları ya da çeşitli devrimci hareketlere üye oldukarı iddiasıyla orduyla ilişiği kesilen subay ve astsubayların,1992 Eylül ayında biraraya gelerek kurdukları Eylül-Der'in şu an 150'ye yakın üyesi var. Birinci Olağan Genel Kurulu'nu 1992 yılının Kasım ayında yapan Eylül-Der üyeleri arasında yine darbe sonrası görevlerine son verilen emniyet görevlilerinin de bulunması dikkat çekiyor.

12 Eylül sonrası gözaltı, cezaevi ve işkenceden şu an dernek yöneticileri olan eski ordu mensupları da paylarına düşeni aldı. Cezaevlerindeki terörü yaşayan subay ve astsubaylar o dönemlerde yapılan bütün eylemlere ve açlık grevlerine de katıldı. Birçoğu silahlı eylemden yargılanan subay ve astsubaylar, cezaevlerindeki bu tutumlarıyla devrimci tutsakların sempatilerini kazandı.

Dağınık mağdurlar topluluğuna ulaşabilmeyi amaç edinen Eylül-Der, bunu önemli ölçüde başarmış durumda. Orduya tekrar dönme ve mağduriyet tanzimatı için mücadele eden Eylülzedeler, 55 subay adına sırasıyla Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı'na başvurdu, ancak bu aşvuruların tümü sözkonusu merciler tarafından reddedildi. Bunun üzerine konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götüren Eylülzedeler, buradan da olumsuz yanıt aldılar. Böylelikle, 55 subayın hak alma çabalarının hukuksal kanalı önemli ölçüde tıkanmış oldu. Ancak Eylül-Der yöneticileri, tüm uğraşlarının bundan ibaret olmayacağını ve görevlerinin çeşitli biçimlerde sürdüğünü dile getiriyorlar.

Eylül-Der'in bundan sonraki hedefi, Kürt coğrafyasında sürmekte olan savaş. Eylül-Der Yönetim Kurulu ve Divan üyeleri, savaşla ilgili açıklamalarından dolayı halen yargılanıyorlar.

'Yeni darbeye gerek yok'

Dernekle ilgili bilgilerine başvurduğumuz Eylül-Der çalışanı Bülent Şenlik, izleri halen var olan 12 Eylül darbesinin 16. yılında darbeyi ve bugünü gazetemize şöyle anlattı: "12 Eylül'le birlikte devlet tamamen faşistleştirildi. Devletin her kademesinde faşist kadrolaşma bugün de devam etmektedir. Devleti tamamen faşistleştiren burjuvazi, şimdi de toplumu faşistleştirme çabası içersindedir. Devletin faşistleştirilmesi Kürt sorununun demokratik çözümünün önünde en büyük engeldir. Ordu iç savaşa göre biçimlendirilmiş, emperyalistler adına hareket eden bir yapıdadır. Devlet içersindeki faşist kadrolaşma önce orduda gerçekleştirilmiştir. Ordu faşist bir ordudur. Yeni bir darbeye gerek yoktur. Zaten ordu istediğini yapmaktadır."

(İSTANBUL)

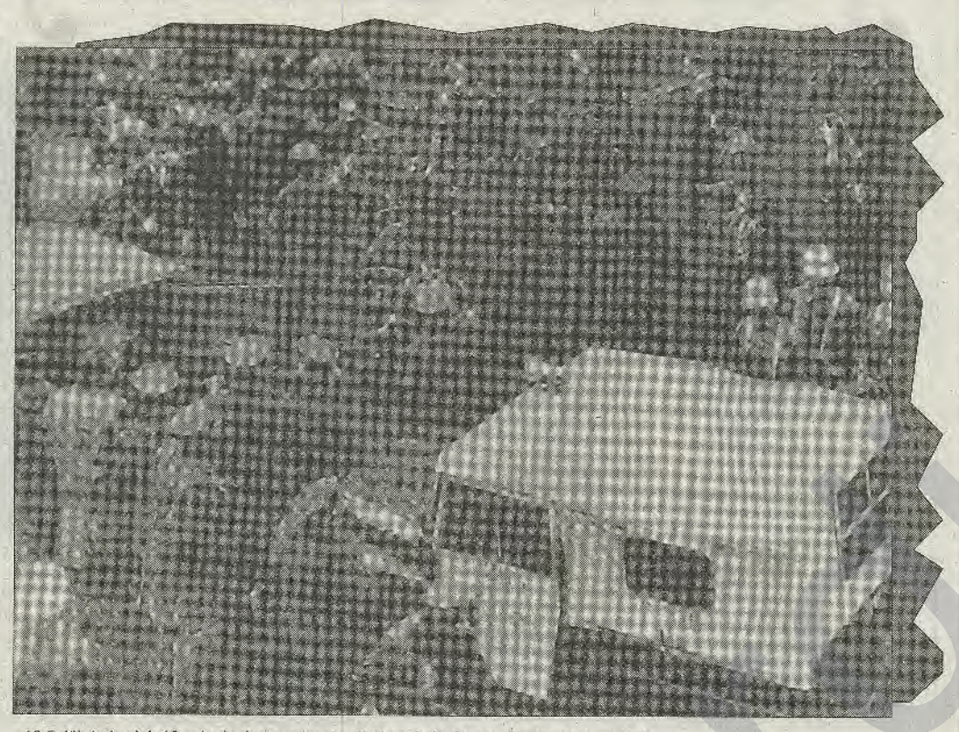

12 Eylül darbesinin16. yılında darbeye lanet yağarken, hala devam ettirilen darbe hukukunun ortadan kaldırılması çağrıları da yapıldı ve bu hukukla savaş ilişkisi sorgulandı.

16. YILINDA DARBEYE TEPKİ

HADEP: 12 Eylül sürüyor

İSTANBUL- Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) İstanbul il örgütü, 12 Eylül darbesinin yıldönümü ile ilgili olarak yaptığı yazılı basın açıklamasında 12 Eylül'ün etkisini sürdürdüğü belirtildi.

"12 Eylül 1980'de yapılan askeri ihtilal bugüne değin etkisini koruyor. Türkiye'yi 15 yıl geri götüren, halklarımızı arasında savaş çığırtkanlığını sürdüren zihniyet bugün hala işbaşındadır" denilen açıklamada, 12 Eylül faşizminin halkların yükselen demokrasi mücadelesini bastırmak için tarihin en barbar işkence yöntemlerini uyguladığı ifade edildi.

Açıklamada daha sonra şöyle denildi: "12 Eylül günü parlementonun kapısını kilit vuran, parlementerleri içeri tıkıyan, cunta liderleri bugün ülkenin kaderini ellerinde tutuyorlar. Parlemento ve siyasi birer aksesuar olarak işlev görürken, çok seslilikten, çoğulculuktan uzak tamamen resmi ideoloji çerçevesinde tek tip politika yapılmaktadır. Bugün hala süren olağanüstü hal uygulamaları 12 Eylül'ün sonuçlarındandır. Doğu ve Güneydoğu'nun savaş arenasına çevrilmesi, 30 bin kişinin yaşamını yitirmesi, zorunlu göç ve binlerce köyün yokolması aynı faşist ve kafatasçı uygulamaların bir neticesidir.

Parlemento 12 Eylül parlementosudur. Birbirinin benzeri ve çoğulculuktan uzak olarak icraat yapan, MGK memuru durumundaki siyasal partiler 12 Eylül'ün suç ortaklarıdırlar. 'Hesap soracağız' diyerek işbaşına gelen, daha sonra ise 12 Eylül anayasasını cebinde bir muska gibi taşıyanlar halklarımızı çağdaş demokrasiye taşıyamazlar.

Bu parlemento 12 Eylül'ün sivil uzantısıdır. Dolayısıyla halklarımıza, barış, demokrasi ve özlenen bir yaşamı sunmaktan uzaktır. Bu parlamentonun 12 Eylül uzantısı olduğunun bir somut gerçeği ise HEP, DEP başta olmak üzere 6 muhalif partinin kapatılmasıdır. Partimiz HADEP üzerinde oynan oyunlarda bu tahammülsüzlüğün bir ifadesidir. Halen DEP milletvekilleri ve partimizin Genel Başkanı başta olmak üzere 40 parti yöneticimiz cezaevindedir.

Parlementodaki partiler eğer 12 Eylül'ün uzantısı olmadıklarını iddia ediyorlarsa 12 Eylül'ü yapanları yargı önünne çıkarmalıdırlar. Cunta anayasasını değiştirmelidirler. Bu yapılmadıkça tarih önünde 12 Eylül'ün suç ortakları olarak halk tarafından yargılanacaktırlar. "

HADEP bilanço çıkardı

HADEP İstanbul il örgütü, yaptığı açıklamada 132 Eylül'ün özet bir bilançosunu da çıkardı. Buna göre, 12 Eylül'ün kimi icraatları şöyle:

- 20'si adli, 33'ü siyasi olmak üzere 53 kişi idam edildi.
- Fişlenme, karakollarda ölümler, gözaltında kaybetmeler artarak devam etti.
- 70 bin devrimci-yurtsever TCK'nın 141.142. ve 163. maddesinden yargılandı.
- 38 bin ton gazete, dergi ve kitap yakıldı.
- Aydınlara, devrimcilere 2000 yılı aşan hapis cezası verildi.
- 14 bin insan vatandaşlıktan çıkarıldı.
- 650 bin devrimci-yurtsever gözaltına alındı, işkence gördü.
- Kürt halkının bin yıllardan beri konuştuğu ana dili yasak edildi; 2932 sayılı yasa ile bir ulusun varlığı yok sayılmak istendi.
- Kürtçe olan, köy,mezra ve insan isimleri değiştirildi.
- Olağanüstü yönetim dönemi kalıcılaştırıldı.
- YÖK yasasıyla Üniversiteler askeri kışlalara çevrildi.
- Doğal yargı yerine askeri mahkemeler ve DGM'lerle anti demokratik yargılamalar yapıldı.

Darbeye İHD tepkisi

İSTANBUL- 12 Eylül darbesinin16. yıldönümü nedeniyle bir açıklama yapan İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul şubesi, 12 Eylül'ün insana, barışa ve demokrasiye olan düşmanlığının devam ettirildiğini belirterek, darbenin yarattığı korkuyu ve hukuksuzluğu ortadan kaldırma çağrısı yaptı.

Açıklamada şu görüşlere yer verildi: "Hukuksuzluğu ortadan kaldırmak; bütün askeri darbelere karşı çıkmaktan, darbenin sorumlularının yargılanmasını sağlamak için mücadele etmekten, coğrafyamızda süren kirli savaşa karşı çıkıp eşitlik ve özgürlük temelinde barış talebini yükseltmekten, genel hak ve özgürlükleri esas alan demokratik ve sivil bir anayasayı toplumun gündemine sokmaktan, barış ve demokrasi güçlerinin yanyana mücadele etmesinden geçmeli." Açıklamada ayrıca, İHD olarak bütün askeri darbeleri kınadıkları da belirtildi ve "12 Eylül'ün palazlandırdığı savaş lobisi, savaş dedikçe biz barış diyeceğiz. Kurşun sıktıkça silahlar sussun diyeceğiz. Şovenizm tırmandıkça, biz yaşasın hakların kardeşliği diyeceğiz" denildi.

Kara Bir Gün: 12 Eylül

Rojen GERNAS

Halkların tarihinde köşetaşları olan zaman dilimleri vardır. Bizim tarihimiz açısından 12 Eylül 1980 darbesi böylesi bir zamandır.

Kürdistan'da ulusal uyanış ve bağımsızlık mücadelesinin gelişip boyutlandığı bir sürece çekilen settir.

1960'lı yıllardaki uyanış 1970'lerin sonuna doğru ükemizde büyük bir ivme kazandı. bu gelişme başta Kürdistan olmak üzere, Türkiye, Irak, İran ve Suriye'yi doğrudan etkiliyor.

Bu coğrafyanın stratejik önemi, barındırdığı yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynakları her zaman sömürgeciler ve emperyalistlerin iştahını kabartmıştır.

İşte böylesi bir coğrafyada ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi bu karşı devrim güçlerini harekete geçirdi.

12 Eylül darbesi, Kürt ve Türk sol güçlerini bertaraf etmek ve devrimci duruma son vermek üzere gelirken, daha önceki bir darbelerden kapsam ve yapılışı itibari ile ayrılır. Daha planlı, hesaplanmış ve toplumsal bir projeye sahiptir. Cuntacılar bir bütün olarak bizi yok etmeyi amaçlarken; Kürdistan bağımsızlık güçleri ona gereken cevabı veremedi.

Aslında 24 Aralık 1978'deki Maraş kırımı 12 Eylül'ün en önemli habercisiydi. Bu olayları bahane eden Ecevit hükümeti hemen Kürdistan'da sıkıyönetim ilan etti. Bu da asıl hedefin, Kürdistan kurtuluş mücadelesi olduğunu gösteriyordu.

Ulusal güçler arasında günler, haftalar boyunca tartışmalar yaşanıyordu. Ama hiç bir güç kendisini direnişe hazırlamadı. Belki de bir direnişin bir yıkım olacağını varsayarak buna kalkışmadılar. Bundan kasım; örgütü güçlerin kendilerini buna hazır hissetmemeleri.

Denilirki; "En iyi savunma saldırıdır". Bu belirleme 12 Eylül'de yeniden doğrulandı. Bu sürece kadar, ülkede örgütlü ve aktif olan güçler bu karşı dalgayı ne yazık ki karşılamadı. Karşılamadı diyorum; çünkü her yapılanmanın kendine göre gücü ve kadroları, tabanı vardı. Örnek verirsem 12 Eylül darbesinden önce Kürdistan'daki demokratik kitle örgütleri ve sendikaların %70'i sosyalist hareketinin denetimindeydi. Eminim ki ülkede direnişe geçecek bir güç faşizme önemi darbeler vuracak, 12 Eylül generallerinin işini zorlaştıracaktı. Sömürgeci faşist devlet bu kadar rahat olarak hareketleri tasfiye edemezdi. Darbe vuramazdı. İşte bu potansiyel harekete geçirilemedi. PKK'nın 1984 Ağustosundaki çıkışının kısa zamanda gelişip güçlenmesi bu tespitimi doğrular.

Faşizm; ancak devrimci-yurtsever bir direnişle geriletilip yıkılır. 12 Eylül mücadele ile kazanılmış bulunan legal demokratik mevzileri ortadan kaldırdı. Ülkemiz yeniden işgal edildi. Yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarının talanı hızlandı. Ülkede büyük bir beyin ve sermaye göçü meydana geldi.

12 Eylül'le birlikte organizasyonlar kadro ve elemanların önemli birkısmını dışarıya çekerken, yeniden saldırı için gerekli hazırlıklar yapılmadığı için saflarda erime ve mülteci lik başgösterdi. Halk kitleleri sahipsiz ve başsız olarak bırakılırken Kürdistan sosyalist hareketerinin kitlelerle bağı zayıfladı. Pratikte eylemliliğin sergilenemeyişi bunu derinleştirdi.

Faşizm heyulası ülkemizi bir atış sahasına çevirirken, başta Diyarbekir cezaevi olmak üzere, hapishaneleri Hitler'in toplama kamplarından beter hale getirdi.

12 Eylül bir milattır. Çünkü ulusal kurtuluş güçlerini darbelemiş, mücadelemizi sekteye uğratmış yüzlerce kadronun şehit edilmesine, onbinlerce insanın gözaltına alınıp, tutuklanmasına yol açmıştır.

Öte yandan 12 Eyül hareketlerimiz saflarında, kadrolarında birlik anlayış ve ruhunu geliştirdi.

Yurtsever-devrimci güçlerin kendi aralarındaki çelişkileri bırakıp, sömürgeci-faşist devlete yönelmelerinde önemli bir etkendir. Yine faşizmin ancak bir direniş temelinde geriletilebileceğini göstermiştir.

Ancak Kürdistan sosyalist hareketi; anti faşist mücadelede üzerine düşen görev sorumluluklarını yerine getiremedi.

Darbeden önce en güçlü ve örgütlü yapıları temsil ediyorken, darbe sonrası bu durum tersine döndü. Bunda sosyalizmin dünya çapında yenilmesinin önemli bir payı vardır.

Sovyetlerde başlayan Gasnost ve Perestroika sürecinin kapitalizmle sonuçlanması hepimiz üzerinde soğuk duş etkisi yaptı.

Buna rağmen Kürdistan sosyalist hareketleri yarı yarı yaptıkları tahliller sonucunda birbirlerinden uzak olmadıkları sonucuna vardı.' Bu çabalar sonucunda; birlik mücadeleleri başladı. Bugün ülkede sosyalistlerin ezici çoğunluğu artık bir çatı altında toplanmış bulunuyor. Ancak hala ulusal toplumsal kurtuluş mücadelesinde önderlik yapamamanın sıkıntısını taşıyor.

Bunu aşmanın yolu sürece bütünsel müdahaleden geçiyor. Kürdistan sosyalist hareketi bu birikim ve potansiyele yeterince sahiptir. Yeterki bunun yöntemlerini doğru uygulayalım. Çünkü sosyalizm toplumların ezici çoğunluğunun çıkarlarını formüle eder.

1 Eylül bir güne sığmadı

HABER MERKEZİ- Barış etkinlikleri geçtiğimiz hafta boyunca devam etti.

Adana'da geçtiğimiz hafta düzenlenen barış mitingi sonrası polis, göstericilere saldırdı. 8.9.1996 günü saat 11'de Hastaneler Kavşağı'nda başlayıp, Uğur Mumcu Meydanı'nda süren miting, devlet güçleri tarafından saldırıyla bitirildi.

Demokratik güçlerle sosyalist çevrelerin katılımıyla gerçekleştirilen miting öncesi yürüyüş esnasında polis, kalabalıktan bir kişiyi gözaltına almak için çıkardı, ancak kitlenin oturarak tepki göstermesi sonucu sözkonusu kişiyi serbest bıraktı.

Miting esnasında "özgürlük yoksa, barış da yok", "yaşasın devrimci mücadelemiz", "yaşasın halkların kardeşliği", "Kürdistan faşizme mezar olacak", "sömürgeci güçler Kürdistan'dan çıksın" gibi sloganlar atıldı. Kitlenin Uğur Mumcu Meydanı'nda toplanması ve konuşmaların bitiminden sonra halk kendiliğinden dağılmaya başlamıştı ki; polis güçleri dağılanlara saldırdı. Kaçan topluluk polis coplarıyla karşılaştı. Birçok kişinin yaralandığı ve gösaltına alındığı polis saldırısında, gazetemiz muhabiri de polislerce coplandı.

Barış şenliği olaysız geçti

Adana'da geçtiğimiz haftaya sarkan barış etkinliklerinden biri de barış şenliğiydi. Adana Mimar Sinan açık hava tiyatrosunda yapılan ve yaklaşık onbin kişinin katıldığı şenlik, oldukça coşkulu geçti. Şenliğin açılış konuşmasını HADEP Yönetim Kurulu'ndan İbrahim Yakup yaptı. Yakup, Kürt ve Türk halklarının kardeşliğine vurgu yaptı. Sık sık sloganların atıldığı şenlik, sakin ve olaysız tamamlandı. Şenlikte Mezopotamya Kültür Merkezi çocuk korosunun dinletisinin yanı sıra, Nilüfer Akbal'ın Kürtçe, Türkçe, Ermenice şarkıları ve Ferhat Tunç'un türküleri de ilgiyle izlendi.

ANTEP'TE ORTAK AÇIKLAMA

Barış mitingine izin verilmeyen Antep'te ise geçtiğimiz hafta HADEP il örgütü ile Yurtsever Sosyalist Kadınlar ortak bir basın açıklaması yaptı. Basın açıklamasında Ülke'deki savaş faturasının işçi ve emekçilere çıkartıldığına ve barış seslerinin bastırılmak istendiğine dikkat çekildi . Açıklamada daha sonra şu görüşlere yer verildi: " Barışa her zamankinden daha çok ihtiyacımız olduğu açıktır. Bütün savaşlarda acıyı en çok bedenlerinde hisseden, savaşlardan en fazla etkilenen, her savaşın kendilerinden bir şeyler kopardığı kadınlar, savaşlara karşı barışın en aktif savunucuları olmuşlardır. Kadınlar bundan böyle de barış mücadelesinin aktif savunucuları olmak zorundadır. Kadınlar aktif mücadeleyi geliştirdikleri oranda ülkemizdeki birçok sorunun çözümünün de önünü açmış olacaklardır."

Öte yandan, yine HADEP il örgütü ile Yurtsever Sosyalist Kadınlar, 10 Eylül günü Antep Balıklı Parkı'nda barışla ilgili ortak bir basın açıklaması da yaptılar.

DBP'DEN PANEL YASAĞINA TEPKİ

Demokrasi ve Barış Partisi (DBP) Genel Başkanı Refik Karakoç, partisinin barış günü nedeniyle 7 Eylül'de Diyarbakır'da düzenlemek istediği "Toplumsal Barış" konulu panelin Diyarbakır Valiliğince yasaklanmasıyla ilgili bir basın açıklaması yaptı. Açıklamada yasaklamanın keyfi olduğu belirtildi.

Karakoç, geçtiğimiz Cumartesi günü Diyarbakır Gazeteciler Cemiyeti'nde yaptığı basın açıklamasında, daha önce de Can TV'nin yayın sürecinde iken basıldığını, program yapımcısı ve tüm katılımcıların gözaltına alındığını, ayrıca DBP bülteninin de Diyarbakır il sınırları içinde dağıtılmasının engellendiğini belirterek, bu antidemokratik ve yasakçı uygulamaların, yönetenlerin geçmişten yeterli ders çıkaramadıklarını gösterdiğini söyledi.

'Barışı destekleriz'

Karakoç, bir gazetecinin esir askerlerin serbest bırakılması için devreye giren barış insiyatifi girişimcilerinden İHD Genel Başkanı Akın Birdal ve Mazlum Der Genel Başkanı Yardımcısı M.İhsan Aslan'ın gözaltına alınmalarıyla ilgili sorusuna, barış için kim hangi adımı atarsa desteklediklerini söyledi.

Karakoç, bu yüzden eski DEP yöneticileri, DDP eski Genel Başkanı İbrahim Aksoy ve çok sayıda HADEP ile İHD yöneticisinin de içerde bulunduğuna dikkat çekerek, barış isteyenlerin susturulmaya çalışıldığını; ancak barış girişimlerinin tüm engellemelere rağmen süreceğini açıkladı.

Karakoç, mevcut hükümetle ilgili görüşlerini dile getirirken de, bu hükümetin geçmiş hükümetlerden hiç bir farkı olmadığını, hükümetin bir avuç egemen kesime hizmet ettiğini belirtti.

İller İdaresi Yasası'na tepki

İSTANBUL- Sosyalist Basın Platformu Girişimcileri, İller İdaresi Yasası'nın resmi terörü yasalaştırmak anlamına geldiğini açıkladı. Atılım, Alınteri, Devrimci Mücadele, Direniş, Hedef, Kaldıraç, Kervan, Kızıl Bayrak, Kurtuluş, Nûroj, Odak, Özgür Gelecek, Partizan Sesi, Ronahi ve Sterka Rızgari gazete ve dergilerinin imzasını taşıyan Girişim açıklamasında, İller İdaresi Yasası'nın Meclis'ten geçerek yürürlüğe sokulmasının, reform değil sıkıyönetim dayatması olduğuna dikkat çekilerek, "Terörle Mücadele Yasası'nı yürürlüğe koyarak oynanan oyun, şimdi İller İdaresi Yasası ile sürdürülmektedir" denildi. Açıklamada ayrıca şu görüşlere yer verildi: "Polisin cinayetlerini, ev ve sokak infazlarını ve baskılarını, toplu gözaltılarını hiç bir yasal kaygı duymadan gerçekleştirmesi demek olan bu yasa, tutuklamalar konusunda DGM'ye tam bir özgürlük bahşetmektedir. OHAL yetkileriyle donatılan bütün valiliklere sınır ötesi harekat düzenleme yetkisi verilmesiyle de ordunun savaş kışkırtıcılığının tırmandırılacağı ve sermayenin yeni yayılmacı maceralara yöneleceği açıktır."

Abdulmelik Fırat'ın kitabı toplatıldı

Avesta Yayınları arasında çıkan DYP Erzurum Eski Milletvekili, Şeyh Said'in torunu Abdulmelik Fırat'ın "Fırat Mahzun Akar" adlı kitabı, İstanbul 5 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi kararıyla toplatıldı.

Karar metninde kitapta yer alan; "Kewa Mirê Garzan", "Sohbet", "Mazlum", "Amed-Diyarbekir" başlıklı yazılarda, "Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmaya yönelik propoganda yapıldığı" iddia edilirken, "Siyasetten Serpintiler", "Mafia", "İtidal", "Yazık Oluyor", "Alamut" başlıklı yazılarda da "halkın ırk ve bölge farklılığı gözetilerek kin ve düşmanlığa tahrik edildiği" belirtildi.

Avesta Yayınevi'nden yapılan açıklamada, "toplatmanın hukuki değil, keyfi bir karar" olduğu zira, "toplatmaya gerekçe olan her 9 yazının da daha önce çeşitli gazetelerde yayımlandığı ve hiçbiri hakkında dava açılmadığı" belirtildi.

Abdulmelik Fırat, 12 Ocak 1996'da tutuklanarak cezaevine konmuş, kelepçeli olarak duruşmalara çıkarılması iç ve dış kamuoyunda büyük tepkilere neden olmuştu.

"Fırat Mahzun Akar" adlı kitapta; Melik Fırat'ın biyografisi, daha önce çeşitli basın yayın organlarında yayımlanmış yazıları, açıklamaları, Fırat'ın tutuklanmasına ilişkin basında çıkmış yazılar ve fotoğraflar yer alıyor.

Firat: Kurd xayîn e!

Evdil Melîk Firat, neviyê Şêx Seîd pirsên hevalê me yên li ser serîhildana 1925 an, têkiliyên Kurdan yên navxweyî û rejima Tirkî bersivandin

Azad ŞATEHÎ

Di dîroka gelande rola hin malbatan heye, ku tu carî nayê ji bîr kirin û tiştên hatine serê van malbatan dibin beşek ji dîroka gelê wan. Îja ji bo Kurdan jî rewşa malbata Bedirxaniyan, malbata Şêx Seîd û hwd. wiha ye. Bi taybetî jî tiştên di serê malbata Şêx Seîd re derbaz bûne numûneyek ji dîroka me ya destpêka sedsala bîstan e.

Bi wê munasebetê me bi neviyê Şêx Seîd ku ew bi xwe jî ronakbîr û sisayasetvakeî welatparêz e, li ser serîhildana 1925 an û ji wê rojê heta îro rewşa nîzama Tirkî hevpeyvîneke firef kir, bi hêviya ku hinek ji dîroka me ya di tariyê de maye derxe holê.

NûRoj: Pêşî em dixwazin hûn ji mere hinekî li ser rewşa Kurdan a beriya serîhildana mezin a 1925 an biaxivin.

A. Melîk Firat: Milletekî ku tarîxa xwe, bav û kalên xwe yên pêşîn, ku ji bo milletê xwe xwîna xwe rijandine, zehmet kişandine mêze neke, ango yê baş û xirap jî hevdu dernexe di jiyana wî milletî de pêşveçûn pir zor e. Ango, dibe mîna mayîneke serserî û rota xwe nizane. Îjar niha gelê Kurd, dijminê wî yên mezin cîranê wî; Ereb, Faris û Tirkin û di dîn de jî mişterekê wî ne. Ew kole û bindest kirine. Îjar di serê dinyayê yê ewil de, Împaratoriya Îngîlîz, emperyalîzma Îngîlîz li Lozanê, li ser masê hudud çekirin. Hinek dewletên biçûk çêkirin. Ango Ereb kirin 23 ê dewlet. Di nav Tirkan de jî, hinek Jon Tirk û Îttîhat Terakiyî anîn ser hev, û dewletek ji wan re çêkirin. Li Îranê jî, ji bo cendermetiyê, bi navê albay Riza, Şahek dîtin û hukum dan destî wî. Ev giş kolê emperyelîzma xerbî bûn. Yanî koletiya wan, koletiyeke bi dil xwestin ne, ne ku bi zor ew kirine kole. Yên ku dewlet bûn, erkanê dewletê bi xwe yên koledar, hatin bûn kolê emperyalizmê. Îcar milletê xwe jî kirin kole. Sîstemeke wiha, di tarîxa dinyayê de jî kêm tê dîtin. Di miqabil wan de, milletê Kurd, her çiqas ku wek eşîr ji hevdu cihê bû jî, xwedî heysiyet bû. Her çend demeke dirj Kurd hatibin pelçiqandin jî, dîsan tê de ev cevhera heye, bi çi bawer bibe di wê de semûmîye, minafiq û sextekar nîne. Bêdîn be dibêje ez bêdîn im, Marksîst bê, dibêje ez Marksîst im, musluman be dibê ez muslu-

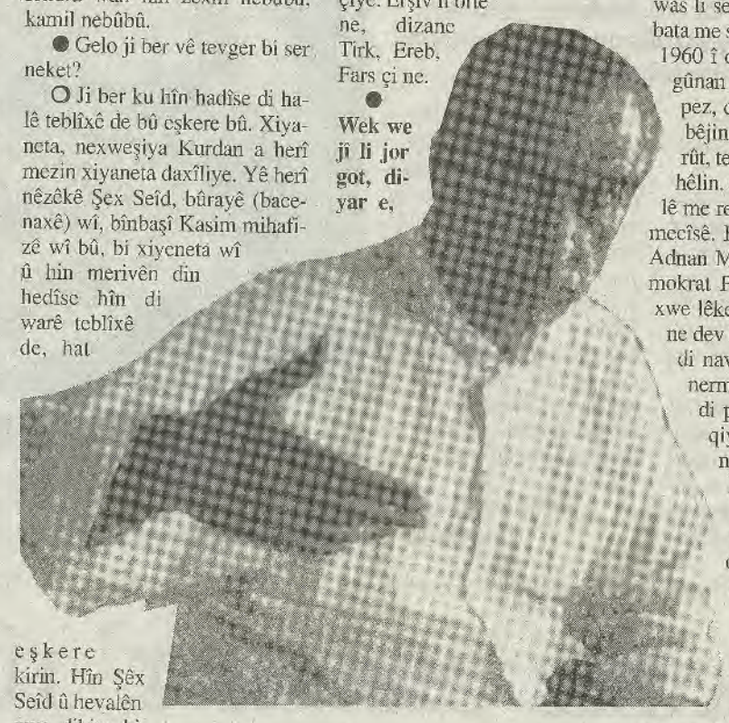

man im. Yê din wer nînin, mîna gula berbiro ne, tav bi kîjan aliyî de verdigere ew jî bi wê de werdigere.

● Tevgera 1925 an çawa dest pê kir?

○ Di gel kû şertên wan di warê aborî û kulturî de ne musaît bûn jî; Kurdan, xwendekarê Kurdan ên ku li Evrupayê xwendibûn, ên li vir li Kurdistanê di mektebên Padîşah de, mîna herbiyê, mektebên sîvil de xwendibûn civiyan ser hev û gotin: "Em jî heya niha di gel dewleta Alî Osman bûn, muşterekê me yê di nav bêra me de yê mezin dîn bû. Wan dîn jî ji ortê rakir, her tiştê xwe terk kirin, irf û adetê xwe, zimanê xwe, kanûnên xwe, her tiştên xwe guherandin. Em jî bi serê xwe dewleteke Kurdî saz bikin." Di navbêra xwe de jî qerar dan, ku Şêx Seîd merivekî minewer e, bi sed salan aîla wî di Kurdistanê de bicîh bûye, medrese vekiriye, ilim daye xwendin, nufûza wî ya ruhanî heye, serokatiya wî ya ruhanî û terîqetê dikare bibe ya tevgereke netewî jî." Şêx Seîd jî qebûl kir û hemû tiştê ku jê hat xwestin bi cih anî. Çi teblîx û name pêwist bûn ji beg, axa û şêxê Kurdan re nivisand û got: "Werin em bicivin ser hevdu, şêwrekê bikin. Em di binê zilma xelkê de êdî nemînin. Em ne Ereb, ne Faris, ne jî Tirk in. Em jî milletek in, zimanê me heye, çanda me heye, aboriya me heye. Em werin ser hevdu, li gor rewşa dinyê em jî dewletekê ji xwe re saz bikin." Şex Seîd ev teblîx kir, lê li vira tiştekî din lazim e ku em bibêjin, xwendekarên Kurdan ên ku Ewrupa dîtibûn, ên ku li hundur xwendibûn ne civiyan ser hevdu. Wan wezîfa xwe ya maddî ne anî cîh. Ne ku bi xiyanet, dibe ku îmkanên wan tunebûn. Tefekura wan hîn zexm nebûbû, kamil nebûbû.

● Gelo ji ber vê tevger bi ser neket?

○ Ji ber ku hîn hadîse di halê teblîxê de bû eşkere bû. Xiyaneta, nexweşiya Kurdan a herî mezin xiyaneta daxîliye. Yê herî nêzîkê Şex Seîd, bûrayê (bacenaxê) wî, bînbaşî Kasim mihafizê wî bû, bi xiyeneta wî û hin merivên din hedîse hîn di warê teblîxê de, hat eşkere kirin. Hîn Şêx Seîd û hevalên xwe dikira bi şeklê kî eskerî teşkîlat çêkira, ciwamêrê mîna Mîralay XalidBeg hat girtin. Ji ber ku ew hatin girtin ev teşkîlat nehatin çekirinê. Hadîse di nav çil û penç rojiya xwe de, di warê teblîxê de bû, Şêx Seîd hat girtinê. Lê, hedîse bi girtina wî ne temirî, dozdeh salan, heya şere li Dersim di 1937 an de çêbû dom kir. Hete piştî wê jî, dema kanûna mecbûrî îskanê lexû bû, yanî bi demokrasîya şeklî ku di 1946 an de ji aliyê dîktator Îsmet Paşa, Emerîka û Îngîlîzan ve ji mecburî pêk hat dom kir.

● Bi çi awayî?

○ Bi herba gerîlla, bi herba mîlîsan, an jî bi mîlîtanên Kurd ku her yekî li ciyekî serî radikir. Ji ber ku serê xwe dananîn jî gundên wan dişewitandin, ew dikûştin û malên wan talan dikirin. Di wî şerî de, nîzîkî sed hezar meriv hatiye kuştinê, di surgunan de jî, nezîka pencî hezar însan telef bûn. Li hember vê yeraste rast muqawele çêkirin.

● Jiyanek we ya siyasî ya dûr û direj heye. Em dixwazin ku hûn hinekî li ser wê jî bipeyivin. Çi bîreweriyên we di vî warî de hene?

○ Tiştê hatiye serê Kurdan belengazî, zilm, eziyeta ku li wan bûye li tu milletên din nebûye. Sirgûn, talan, kûştin û her tişt bi me kirine. Kesên ku çûne serê çiyan jî, jin û zaroyên wan pêxwas li ser berîê gerandine. Malbata me sê caran; di1925, 1935 û 1960 î de srirgûn bûye. Di sirgûnan de jî çiqas erazî, milk, pez, dewar û cilê te hebe dibêjin ev heqê dewletê ye. Te rût, tevlî kiras û derpiyê te dihêlin. Ger fersend çêbûye, gelê me rey daye me, me şandiye mecîsê. Ez di 1957 an de, çaxa Adnan Menderes u îktîdara Demokrat Partî, ew xwedê rehma xwe lêke merivekî sîwîl bû, pir ne dev bi xwîn bû, qayil bû ku di navbera Kurdan û Tirkan nermahî çebibe. Ji xwe tu di partiyê îktîdare de bî jî qiymeta mîlletvekîlyê tune, giş mîna robot in. Îjar xaya me ne kû em werin parlamentoyê mîna xelkê ku îş taqîp dikin û xwe dewlemend dikin. Gotin dewlet dixwaze aştiyek giştî hebe, me jî got ka heye an tûneye. Ji xwe piştî du sal û nîvan îhtîlal çêbû, em birin yassî adaye. Afîa me hemû topî qampa Sîwasê kirine, ew jî li wê derê qelebent kirin. Her ji deh salan carekê derbe çêdibe, bi derba 1971, 81 ê jî, dîsa me kirin nezaretê. Piştî 31 salî di 1991 ê de, ez dîsan hatim parlementoyê, parlemento paş ketibû, hîn bê şexsiyet bibû. Dema sîstemek li ser derewan, li ser zilmê û li ser diziyê bê tesîs kirinê tiştekî baş jê dernakeve. Hatin li welat, mala me derî û percerên me şikandin, hûr kirin. Gotin hûn terorîstan xwedî dikin, gulle avetin mala me. Di dawiyê de min jî got: Ez nakevim Parlamentoyek wiha bê şexsiyet û bindest, ku ez nikaribim bi nasnameya xwe xwe îfade bikim. Ez beşdarî hilbijartina 1995 an nebûm. Paşê jî wek hûn jî dizanin ketim hefsê, di hefsê de 55 rojan mam. Niha mehkemên min pir in dewam dikin. Êdî çij î bikin em ji wan re nabêjin çima, ji ber ku bê însaf in, ne însan in.

● Wek hûn jî dizanin di parlamentoyêde îro nêzîka şeş sed parlementer hene. Ji vane nêzîkî dû sed hebê wan bi eslê xwe Kurd in. Gelo ku yekîtiyek dinavbera wan de hebe wê karibin di parlamento de pirsa xwe bênin rojevê?

○ Ev sualeke rind e, mentiqî ye. Îjar tiştekî em bi vê ve bikin, niha partementerê Tirk dikarin tişt bikin? Divê em berî werin ser wê. Sîstemeke wer daçikandine, damezrandine ku teda parlementerî tune. Yanî ne meclîs, ne hukumet, ne jî parlementer hene. Giştî di bin emrê esker de ne. Li gor emrê qişleyê kar dikin. Ciyê ku tede kesên xwe xwedanê wî welatî, xwe efendî dizanin nikaribin tiştekî bikin, em ê çi bikin. Xwedî rutbe ne, profesor in tên li win dibin mîna pisingan, destê xwe radikin û derin. Îja em yên ku bindestê wan in û kole ne, bi kurdîtiya xwe bizanibe jî tu fêda wê tune nikarin tiştekî bikin. Mumkune150 an 200 kesê bi nijada xwe Kurd hebin, ev yek tiştekî îfade nake, ew jî bê şexsiyet bûne. Di nav wan de ji sedî deh belkî merivên baş hebin, lê ew jî nikarin tiştekî bikin. Yekî wek Bulent Ecevît, lawê resam Nazlî Xanimê ew jî Kurd e. Îro bi qasî wî kesî ku li dijî Kurdan be heye? Yekî wek mîna Kamuran Înan û hwd. ez, yên din ên piçûk wek mîna Necmî Cewherî xesek yanî sûnetçî, eleqa wî û Kurdî tûne, hesab nakim. Hîkmet Çetîn, Turkmenê Kerkukê ye, hatiye Licê. Wekî din ew qerepereyên ku navên wan Kurd e, bêşexsiyet in, wan tiştek kiribe an nekiribe, em li ser wan bipeyivin eyb e. Lê yekî mîna Kamuran Înan, xwende ye, dîplomat e, siyaset û dîplomasiyê jî dizane, di nav Tirkan de du hebê mîna wî ancax hebin. Bi sed salan Kurdan ji wan re xizmet kiriye, îro welatê wan tê şewitandinê, xelk tên kuştinê, nikare bêje vê yekê nekin, bi nermayî jî nikare bibêje. Ji aliyê din ve jî, gerek merev heq bide wî, dîsan dere Bidlîsê rey didinê, wekî were ye dêmekî Bidlîs misteheqê vê ye. Divê ewil em li xwe mêzekin, dema me qusurên xwe dîtin û ji ortê rakirin, me rêyek rast girt, her tiştê me rast dibe. An na ji dijmin şikayet kirina me tiştekî abes e.

● Ji bo helwestek yekgirtî xwedî kesayetiyek Kurdî ne vekirî jî be HEP, DEP, HADEP, DBP hatin damezrandin. Îro ji, handanên partiyek legal a Kurdî ku bi nasname û navê xwe jî Kurd be heye. Bi dîtina we wê Kurd karibin di parlamentoya Tirkan de ji bo çareseriya pirsa xwe tiştekî bikin?

○ Niha îro di vê "Di vê sîstemê de, bi teşkîlatên wan ên esasî, bi qanûnên wan, peyvên Kurd û Kurdistan jî mucîbê ceza ne. Di destura wan a esasî (anayasa) de jî ev gunch e, sûc e. Di ciyekî wiha de, di rewşek wiha de partî mumkun nîne çêbibe. Partiyek ku çêbibe, bêje ez Kurd im; ez dawa heqê xwe yên siyasî, medenî dikim; ez jî însan im, bi baweriya min nikare eşkere û vekirî kar bike. Ancax bi nehînî karibe kar bike. Ev partiyên ku te li jor jimartin wan negotine em partiyên Kurdan in, tenê gotin Kurd hene, em jî Kurd in. Ev e suc û cezayê xetimandin û qelebend kirina wan. Ne ku yekî Kurd, yekî Tirk jî bêje, wek Partiya Karkeran a Tirkî (Turkiye İşçî Partîsî) hebû got, hate xitimandinê, sebebê wê çibû? Eşkere ye, ji ber ku dibêjin Kurd hene, tên xetimandin, qedexe kirin. Ango, hete ev destûr û qanûn hebin, xebata kurdayetî di warê legal de xeyal e.

● Baş e, hûn têkiliyên di navbera hêzên siyasî yên tevgera rizgarîxwaz a Kurdî çawa dibênin ? Bi raya we divê ev têkilî li ser çi esasî bin?

○ Helbet her partiyekê xwe bi bername û peyrewa (nîzamnama) xwe xwe diyar kiriye. Lê rewşa wan, wek dema xaniyê merev tune be, merev bêje em hûndûrê wî çawa raxin, çi cure mobîlya dênin, ne baş e. Îja ji bo wê ez dibêm, mîna amentû be gerek, mucadela wan a netewî hebe. Ango, divê şexsiyeta Kurdan were ortê. Di vî warî de jî divê giş yek bin. Dema ku xanî tunebe, divê li ser mobiya ku bi çi ez vî/vê an wî/wê dixwazim, ev dibe dîktatorî. Divê hêzên heyî bernama xwe pêşkêşî gel bikin, gel kîjan hilbijart divê ew bikeve îcraatê.

● Têkiliyên navbera Bakur, Başûr, Rojhilat û Rojavayêbaşûr divê li ser çi esasî bin? Bi raya we organîzasyonek ku karibe temsîla hemû beşên welêt bike mumkun e?

○ Dema ku însan eqilê xwe, mêjiyê xwe bixebitîne, ji tecrûbeyên dinyayê îstifade kirin tiştekî baş e, rind e. Îro sebebên bindestiya miletê me ev e, ku em dijminê hevdu ne. Em li kîjan edîb û şairê Kurdan binêrin giştpêşî ji xwe sîtem dikin, ji xiyanet û bêîtîfaqiya navxweyî şîkayet dikin. Yên wek Hecî Qadirê Koyî, Ehmedê Xanî, siyasetvamentoya Tirkan de ji bo çareseriya pirsa xwe tiştekî bikin?

○ Niha îro di vê "Di vê sîstemê de, bi teşkîlatên wan ên esasî, bi qanûnên wan, peyvên Kurd û Kurdistan jî mucîbê ceza ne. Di destura wan a esasî (anayasa) de jî ev gunch e, sûc e. Di ciyekî wiha de, di rewşek wiha de partî mumkun nîne çêbibe. Partiyek ku çêbibe, bêje ez Kurd im; ez dawa heqê xwe yên siyasî, medenî dikim; ez jî însan im, bi baweriya min nikare eşkere û vekirî kar bike. Ancax bi nehînî karibe kar bike. Ev partiyên ku te li jor jimartin wan negotine em partiyên Kurdan in, tenê gotin Kurd hene, em jî Kurd in. Ev e suc û cezayê xetimandin û qelebend kirina wan. Ne ku yekî Kurd, yekî Tirk jî bêje, wek Partiya Karkeran a Tirkî (Turkiye İşçî Partîsî) hebû got, hate xitimandinê, sebebê wê çibû? Eşkere ye, ji ber ku dibêjin Kurd hene, tên xetimandin, qedexe kirin. Ango, hete ev destûr û qanûn hebin, xebata kurdayetî di warê legal de xeyal e.

● Baş e, hûn têkiliyên di navbera hêzên siyasî yên tevgera rizgarîxwaz a Kurdî çawa dibênin ? Bi raya we divê ev têkilî li ser çi esasî bin?

○ Helbet her partiyekê xwe bi bername û peyrewa (nîzamnama) xwe xwe diyar kiriye. Lê rewşa wan, wek dema xaniyê merev tune be, merev bêje em hûndûrê wî çawa raxin, çi cure mobîlya dênin, ne baş e. Îja ji bo wê ez dibêm, mîna amentû be gerek, mucadela wan a netewî hebe. Ango, divê şexsiyeta Kurdan were ortê. Di vî warî de jî divê giş yek bin. Dema ku xanî tunebe, divê li ser mobiya ku bi çi ez vî/vê an wî/wê dixwazim, ev dibe dîktatorî. Divê hêzên heyî bernama xwe pêşkêşî gel bikin, gel kîjan hilbijart divê ew bikeve îcraatê.

● Têkiliyên navbera Bakur, Başûr, Rojhilat û Rojavayêbaşûr divê li ser çi esasî bin? Bi raya we organîzasyonek ku karibe temsîla hemû beşên welêt bike mumkun e?

○ Dema ku însan eqilê xwe, mêjiyê xwe bixebitîne, ji tecrûbeyên dinyayê îstifade kirin tiştekî baş e, rind e. Îro sebebên bindestiya miletê me ev e, ku em dijminê hevdu ne. Em li kîjan edîb û şairê Kurdan binêrin giştpêşî ji xwe sîtem dikin, ji xiyanet û bêîtîfaqiya navxweyî şîkayet dikin. Yên wek Hecî Qadirê Koyî, Ehmedê Xanî, siyasetvanên me herkes dibêje em ji ber bêîtîfaqiya xwe bi ser nakevin. Di stranên me yên gelerî de jî dibêjin: "Kurd xayîn e". Yanî bi hevre xayîn in, ji hev hesûdiyê dikin, ji hev re fedekariyê nakin. Sebeba mexlubiyeta me ev e. Îjan ez bawerim neslê nû, cîlê nû ji bav û kalên xwe rindtir mesela netewî îdrak dike û di heyata xwe de dijîn ku bindestî çi ye, zulm çi ye, sebebên mexlubiyetê çi ne. Ango divê yekî marksîst, yekî baweriya wî bi xwedê, yekî bawernake, sosyalist e, yek liberal e, yekî netewî ye divê toleransa wan ji hev re hebe, li ser mesela netewî bighên hev bibin yek. Li hember hev zorê bikarnênin.

● Li ser şerê di navbera YNK ê û PDK ê jî hûn dixwazin tiştekî bêjin?

○ Rasû jî ev meseleke pirî dilsoj e, em hemû pê muteesir in, em pir pê aciz in. Ez dema li ser wê bipeyivim jî aciz dibim. Sebebê wê ew e ku ji niha bi bîst sîh sal berê, rojnamevanekî Fransî çûbû Iraqê, wê demê Telebanî jî ji PDK ê çetiya bû çûbû Iraqê, paşê çûbû Îranê, digot: "Çawa dibe kesekî ji bo miletê xwe bibe gerîlla, derkeve serê çiyê û paşê jî here ba dijminê xwe?" Ne diket serê wî, ya xebab ev e. Îro ji bo Kurdan li Başûr firseteke tarîxî derketibû holê, dibe serokê partiyan muhterem bin, lê rewşa îro ku tê de ne, destnade ku mirov bi çêyî bahsa wan bike, dibe sebebê şermê. Ez li mala xwe ji ber vê şerm dikim, xemgîn dibim û xewa min direve. Çima di vê rewşê de ne, çima pozê wan ji dijminan naşewite? Merivê ku celadê xwe dawet bike li rû dinyê heye gelo? Yekî ku

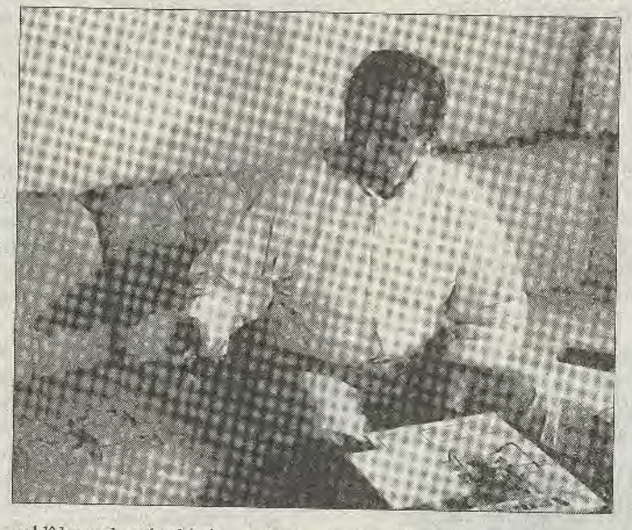

şeklî be an hundur bi çi awayî bê raxistin û hwd. munaqeşe nebe. Di serî de, divê ji bo kesên ku bi şexsiyeta wan, bi hebûna wan ne bawarin, şexsiyeta xwe derxin holê, hebûna xwe bi wan bidin qebûl kirin. Dema Kurd kesayetiya xwe bi dora xwe, bi dinyayê, bi cîranên xwe nedin qebûl kirin gotin li hewa dimînin. Paşê her kes li gor bîr û baweriya xwe dî hundurê xwe de dixwaze çi bike ew tiştekî din e. Ji bo raxistina hundur, xalîçe, mobîlya û rûniştina wî dikare fikrê xwe bibêje. Dîsa di vir de jî, hekemê mezin gelê Kurd e. Dema ku kesek ji dervî îrada gelê Kurd bêje te tim dikuje, sator di desta de ye, tu je re bêjî kerem ke, mûm di destê te de tu bêjî were, ez va me. Rewşa başûr ev e: serokên wan mûm di destê wan de ye; yek ji Sedam re dibêje, yê din ji Refsencanî re dibêje were! Ev ji bo me pir şerm e, qehreke mezin e, pir muteesirim bi vê rewşê.

● Mesajek we ya dawîn, tiştekî ku hûn bêjin hebe fermo?

○ Ez dixwazim vê bibêjim, îro ciwanê gelê me bi nisbet salên berê pir li pêşin, ev yek hêviyê dide min û bi vê mêsûd û bextiyarim û ji were jî serketin û serfiraziyê dixwazim.

"Şêx Seîd dibê: 'Werin em bicivin ser hevdu, şêwrekê bikin. Em di binêt zilma xelkê de êdî nemînin. Em ne Ereb, ne Faris, ne jî Tirk in. Em jî milletek in, zimanê me heye, çanda me heye, aboriya me heye. Em werin ser hevdu, li gor rewşa dinyê em jî dewletekê ji xwe re saz bikin."

"Musteşarekî îngilîz dibêje:'Kurd pir bi irf û adetên xwe ve girêdayî ne, bi dînê îslamê jî bawer in, em nikarin wan têxin bin bandora xwe. Îja ku em wan ji hevûdu belav bikin, her beşekî bidin ser dewletek ji yên ku em çêdikin, paşê wê dîsan bibin bela serê me."

'Xûda Hafız'

Bahoz ŞAVATA

Molla Mustafa Barzani 1974 yenilgisi sonrası G.Kürdistan topraklarından ayrılırken büyük bir üzüntüyle ; "Xûda hafiz Kurdistan!" demişti. Talabani en son kalesi Süleymaniye'yi Barzani kuvvetlerine teslim ederken acaba aynı cümleyi sarf etti mi?

G.Kürdistan iktidarların varlığını demokrasi değil silahlar tayin ediyor. Mantık silahlar üzerine kurulu. Silaha dayalı güçlerden gerisini en iyi hesaplayan bölgede güçlü bir otorite olarak karşımıza çıkıyor. Son olaylarla birlikte G.Kürdistan'ın hakimiyeti Barzani kuvvetlerinin eline geçti. Talabani ise yeniden dağlarda....

Bir hafta içinde bu değişimin gerçekleşmiş olması bölgedeki değişimlerin ne kadar kolay olduğunu gösterir. Ne YNK ne KDP arkalarında devlet desteği varolmaksızın savaşa yönelmezler. Son değişimde Talabani'nin umut bağladığı destekler görülmeyince (İRAN VE ABD desteği) YNK son sürat mevzilerini IRAK destekli Barzani kuvvetlerine terk etti. Tersi bir durum olsaydı aynı hareketi Barzani kuvvetleri yapardı.

Körfez Savaşı öncesi İran'da mülteci konumunda olan Barzanicilerin tek düşünceleri her ne pahasına olursa olsun mülteci konumundan kurtulmaktı. Siyasi stratejileri de bu düşünce üzerine kuruluydu.

Bu desteğe bel bağlamak yerine Bağdat'la anlaşmayı yeğliyordular. Talabaniciler ise, İran-Irak ve ABD, İngiltere-Irak çelişkisi üzerine kurulu çatışma zemini üzerinde gelecekleriniı tayin etmek istiyordular. ABD'nin Irak'la olan çatışması Körfezdeki konumuna bağlı olarak şekillendiği için Talabaniciler her zaman umduğunu bulamıyordu. Bu zaaflara rağmen YNK stratejisini ısrarla sürdürdü. Bu görüş ayrılığı 1992 Nevroz Ayaklanmasıyla gelen kazanımlara rağmen devam etti. 1993 seçimleriyle gelen fifty fifty durum; ikili yönetim ve iki başlığı teyit etti.

KFD (Kürt Federe Devleti) iç demokratik zeminine kavuşamadığı için dıştan gelecek saldırılara ve oyunlara uygun, atıl bir kuruma dönüştü. Particilik ağır bastı, eski düşmanlıklar hortladı. KDP-YNK çatışması Habur Kapısı Gümrük gelirleri üzerine patlak verdi. Kendi başlarına kalan YNK ve KDP, olayların başındaki stratejilerine yeniden sımsıkı sarılarak işe koyuldular.

Bu güne Irak destekli "Mazaffer Barzani" dağlara sürüklenen Talabani böyle geldiler.

Şimdi ne olacak? Barzani umut ettiği "özerkliği" Saddam'dan alabilecek mi? Yoksa Saddam'ın ayak oyunlarına kurban mı olacak? Acaba, her şart altında Bağdat'la anlaşmak isteyen Barzani ve partisi KDP, 92' öncesi Hewlêr'deki göstermelik özerkliği yöneten sahte KDP'ye mi dönüşecek? Neden olmasın. Barzaniciler mülteci olarak yaşamaktansa kendi topraklarında esaret altında yaşamayı pekala benimseyebilirler.

Ya Talabani, o bekle-gör politikasıyla Saddam'la Barzani arasındaki çelişkileri bir yandan gözetirken, İran ve ABD'den aldığı destekle sahneyi terk etmedim dercesine yeniden gerilla savaşına başlayacak.

Irak, uluslararası ambargolara karşı ve yaptırımlardan kurtulmak için uzun bir süre Barzani'yi oyalayarak, Talabani'nin Barzani'yi sıkıştırmasıyla ipleri elinde tutmaya çalışacak.

Barzani'nin Irak'a yanaşması, en az Irak sınırları içinde çözüm arayan kesimleri rahatlattı. Eski çahşlar bu gelişmeden oldukça memnun. Halk ise bu değişimin sonuçlanmasını gözleyecektir.

Bir ucu Körfez Krizine, bir ucu bölge devletlerinin çelişkisine ve diğer ucu Kürtlerin sömürgecilerle çatışmalarına dayanan bu coğrafyada hiçbirşeyin kalıcı olmadığı ön görülmelidir. Baki kalacak değişim henüz yok. Kazancın görece ortaya çıktığı bugünkü durum bölgedeki siyasal zenginliklere bağlı kalarak değişime hala açıktır. Sanırım Talabani "Xuda hafız" dememiştir.

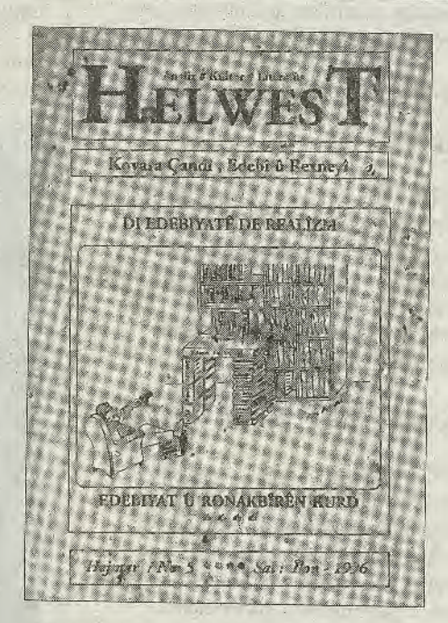

Jimara 5 a derket

İnsan hakları örgütleriyle sivil sağlık kuruluşları, Türkiye de dahil bir çok ülkede doktorların işkenceye katıldığını saptadı

İşkenceci doktorlara uluslararası tepki

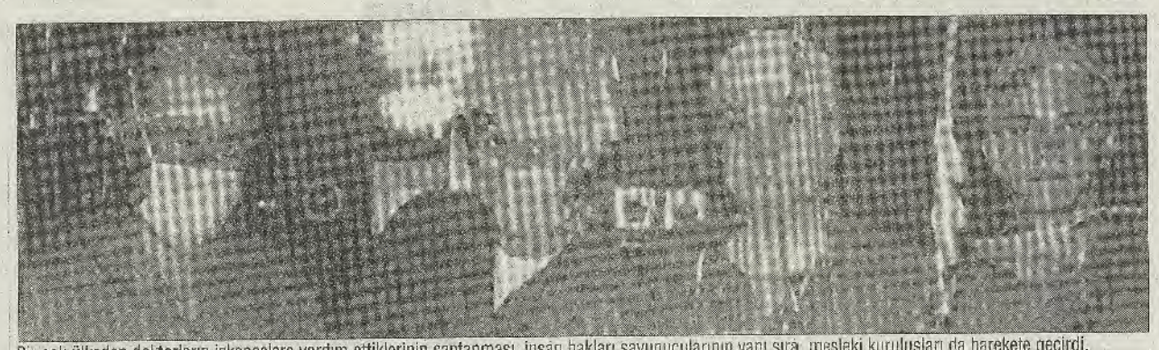

Bir çok ülkeden doktorların işkencelere yardım ettiklerinin saptanması, insan hakları savunucularının yanı sıra, mesleki kuruluşları da harekete geçirdi.

Uluslararası Af Örgütü, ABD'de İnsan Hakları İçin Fizikçiler adlı örgüt ile İngiliz Doktorlar Topluluğu'nun yaptıkları ortak araştırmaya göre ABD'de doktorlar, ölmekte olan adamı önce kurtardı, sonra bilerek öldürdü. Ortadoğu'da doktorlar 'suçlu'ların kol ve bacaklarını kesiyor. Bosna'da işkenceler doktorlar tarafından yönetiliyor. Türkiye'de doktorlar tutukluların işkenceye daha ne kadar dayanabilecekleri konusunda işkencecileri bilgilendiriyor.

DIŞ HABERLER SERVİSİ- Fiziksel şiddet eylemine ve işkencenin uygulanmasına katılan doktorların yarattıkları mesleğe aykırı tutuma ilişkin uluslararası tepkinin büyümesi, hekim kuruluşlarını ciddi kararlar almaya zorluyor.

Yapılan araştırmalara göre doktorlar Ortadoğu'da şeriat uyarınca suçluların kol ve bacaklarını kesmek, Türkiye'de politik tutuklulara işkence yapmak, ABD'de ise yeni mahkumlar bulmakla görevlendiriliyorlar.

Uluslararası Af Örgütü, ABD'de İnsan Hakları İçin Fizikçiler adlı örgüt ile İngiliz Doktorlar Topluluğu, şikayetlerin artması üzerine ortak bir kararla geçen hafta doktorların hapishane ve güvenlik sistemi içerisindeki kullanılma biçimlerini araştırmaya başladı.

İngiliz Doktorlar Topluluğu bu tür durumlarda adı çıkmış ülkelerden gelen doktorları konferanslarına almamaya, mesleki yetkinleşme için verilen kurslara kabul etmemeye başladılar.

Bundan böyle barbar yöntemleri kullanan ülkelerin doktorlarına ya da bu alandaki öğrencilerine eğitim vermeyi zorlaştıracaklar.

İngiliz Doktorlar Topluluğu'nun araştırmalarına göre infaz ve işkencede yer alan doktorlar artık bu alanda profesyonelce çalışıyorlar. ABD'deki doktorlar insan hakları örgütleriyle ortak çalışma programları oluşturarak doktorları bu çalışmalara katmaya ve ölüm infazlarına engel olmaya çağırdılar.

Uluslararası insan hakları örgütü ve ABD'deki fizikçiler, Türkiye'deki doktorlara destek vermeye, bu alanda çalışan diğer doktorları yalnızlaştırma politikaları oluşturmaya çalışıyorlar.

Bu kuruluşlar farklı ülkelerden doktorların deneyimlerine ve örneklerine de raporlarında yer veriyorlar.

Örneğin Türkiye'deki doktorların gözaltı süreleri içerisindeki tavırları, doktorların işkence görenlere rapor vermemeleri gibi uygulamalar çalışma raporlarında yer alıyor.

Çalışmaya göre Türkiye'de işkencenin ne kadar sürmesi gerektiğini tavsiye eden doktorların yanı sıra, işkenceci güvenlik görevlileri de artık işkence konusunda teknik olarak oldukça gelişmiş durumda.

Türkiye'deki doktorlar arasında yapılan bir çalışmaya göre de Türk doktorlarının % 60'ı gözaltına alınan her tutuklunun işkenceden geçtiğine inanıyorlar.

Çalışmada Türk makamlarının "işkencenin devlet politikası olmadığı" konusunda batıyı ikna etmeye çalıştığı, ancak bunun gerçekleri yansıtmadığı yer alıyor.Aynı çalışmada Kürdistan'da çalışan doktorların da işkence raporu vermeye korktukları, devletle çalışan doktorların dışındakilerin her an devlet baskısı ve gözaltına alınma korkusu ile karşı karşıya oldukları belirtiliyor.

(The Observer'dan derlenmiştir)

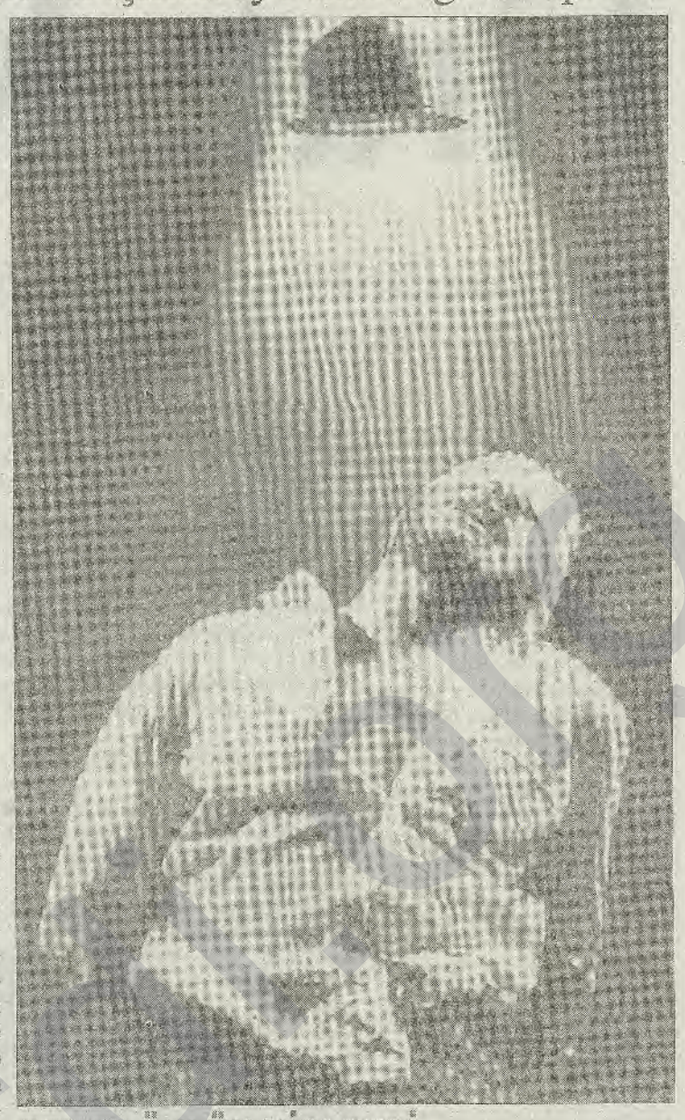

BEYAZ ÖNLÜK KİRLENDİ- İnsanlık suçu işkenceye kimi doktorların yardım ettiğinin, hatta bizzat katıldıklarının Uluslararası Af Örgütü ile İngiliz Doktorlar Topluluğu'nun ortak çalışması ile saptanması sonucu, bu suça iştirak eden doktorlara karşı yaptırımlar uygulanması gündeme geldi. Sözkonusu çalışmada Türkiye'de işkencenin bir devlet politikası olduğuna dair belirtilemler de yer alıyor.

Gerginlik sonrası görüşme

KUZEY İRLANDA- Yaz aylarındaki birlikçilerin ve bağımsızlıkçıların gövde gösterilerinden sonra partiler görüşmelere yeniden başladı. Bu arada Papa John Paul'un görüşmelere "karşılıklı insan haklarına ve kişisel farklılıklara saygı gösterildiği zaman uzlaşma ve barış mümkündür. Siz bunu kanıtladınız. Bunun için gerekli cesaretle çıkış yolu bulacağınızı umuyorum" şeklinde mesaj gönderdiği açıklandı. Görüşmelere başlayan tarafların önceki yıllara oranla bu yaz gerçekleşen olaylardan dolayı birbirlerinden ve anlaşma zemininden daha fazla uzaklaştıkları, yapılan yorumlardan biri.

İşçi sınıfı yürüdü

ALMANYA- 200.000'den fazla sendikalı işçi altı büyük sehirde hükümetin sosyal harcamalarında kesintiye gitmek için hazırladığı programı protesto etmek için meydanlara indi. Mitingler Berlin, Hamburg, Stuttgart, Dortmunt, Leipzig ve Luchwigshafen'de gerçekleştirildi. Hükümet, Avrupa para birliğine geçişi kolaylaştırmayı bahane ederek 1997'de kamu harcamalarını 50 milyon mark, sosyal güvenlik harcamalarını ise 20 milyon mark azaltmayı programlıyor.

Kızıl Kmerler'de bölünme

KAMBOÇYA- Kızıl Kmer gerillalarının ünlü lideri Leng Sary silahlı mücadeleyi terkedip yasal politik mücadeleye katılma kararı aldı. Hükümet yetkililerinin açıklamalarına göre görüşmeler sürüyor. Bu arada gerillalar yaptıkları açıklamada Leng Sery'i hain ilan ettiler.

Seçim ve anayasa vaadi

CEZAYİR- Cezayir Devlet Başkanı Lramine Zeranal 1997'de çok partili seçimlere ve anayasa oylamasına gidilebilecegini açıkladı. Son beş yılda Cezayir'de İslami hareket ile yürütülen iç savaşta 50.000 kişi hayatını kaybetti.

Kadınlar yine zorda

AFGANİSTAN- Afgan kadınlar Taliban hareketinin güçlü olduğu bölgelerde kadınlara karşı şiddetin yoğun olduğunu, kız çocuklarının okuma haklarının ellerinden alındığını, kadın öğretmenlere görevlerinin yaptırılmadığını açıkladılar.
200 kadından oluşan bir grup Kabil'deki Birleşmiş Milletler bürosuna bir dilekçeyle başvurarak korunma talebinde bulundu.

The Guardian'da kıvırtmaları sergilenen Netanyahu hala taviz vermemeye çalışıyor.

Netanyahu kıvırdı ama 'barış' sorunları bitmedi

DIŞ HABERLER SERVİSİ- The Guardian gazetesi Netanyahu'nun seçimler öncesi söylemi ile sonrasındaki tavrın dökümünü çıkardı. Buna göre politik gerçeklikler, Netanyahu'yu şöyle konuşturdu:

- "Yaser Arafat'la görüşmeyeceğim." (5 Şubat)
- "İstemiyorum; umuyorum ki hiç bir zaman mecbur kalmayacağım." (28 Şubat)
- "Arafat'la görüşmekten mutlu olmayacağım, fakat öyle görülüyor ki güvenlik için bu bir zorunluluk; onunla görüşmeyi düşüneceğim." (21 Nisan)
- "İsrail'in güvenliği için zorunlu olduğunu düşünürsem, olabilir... Kuralı bozamam." (26 Haziran)
- "Sadece seromoni için görüşme gerçekleştirmek fazla değer taşımaz. Toplantıyı önerilerimle yaparım. Zamam geldiğinde görüşme gerçekleşecek." (25 Ağustos)
- "Görüşme özel gelişmelere bağlı; ki, bu gelişmelerin olacağı görünüyor. Gelişme ne zaman olursa toplantı olacaktır." (1 Eylül)

Sorunlar devam ediyor

Netanyahu'nun seçilmesi ile birlikte Filistin-İsrail barışındaki çözümsüzlükler ortadan kalkmadı. Netanyahu'nun Kudüs'le ilgili taviz vermemesi, askerlerin işgal altında tuttukları bölgelerden çekilmeleri gereken alanlardan çekilmelerinin yavaşlaması, Filistinli çalışanlara yönelik giriş çıkışların halen problemli olması, yeni yerleşim yerlerinin yapımına devam edilmesi gibi sorunlar, Filistin/İsrail görüşmelerindeki en temel sorunlar durumunda.
Tüm bunlara karşı geçen hafta Yaser Arafat'ın halkı bir günlük gösteriye çağırması da FKÖ'nün istediği sonuçları vermedi. Yüzelli bin kişinin katılması beklenen gösteriye 30 bin civarında Filistinli katıldı.

Arafat moralini bozmamaya çalışıyor ama...

'Bırakınız ölsünler' rüzgarı Avrupa partilerini de sarıyor

Neo-liberalizmden Avrupa'nın tüm 'büyük' partileri nasibini alıyor.
Proğramına grev yasağını koyan İngiliz İşçi Partisi de 'merkez sağ'a kayıyor

Seyda ALPŞEN

1990'lardan itıbaren Sosyalist ülkelerin çözülmesi ile birlikte gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sosyal devlet anlayışından uzaklaşma eğilimi, yeni boyutlar kazanıyor.

Sosyalist ülkelerdeki sosyal haklara yönelik çalışmaların kapitalist ülkeleri etkilememesi için batı burjuvazisi II. Dünya Savaşı'ndan sonra dengeleri korumaya çalışıyordu. Son yıllarda ise, kapitalist ülkelerdeki işsizler ve geliri düşük olanlar için düzenlenen haklarda (işsizlik parası, ev kirası hakkı, ücretsiz sağlık sistemi, ücretsiz eğitim vs.) büyük oranda geriye gidiş sözkonusu.

Özellikle Batı sermayesinin Avrupa'da 60'lı yılların sonunda meydana gelen toplumsal hareketliliğe karşı yatırımlarını daha ucuz iş gücü ve vergi esnekliği olan Güney Asya ülkelerine kaydırmasından sonra, 90'lı yıllarda da Balkan ülkeleri ve eski SSCB'de yatırım olanakları aramıyor. Bu bir taraftan emperyalistler arasında büyük bir rekabete yol açarken, diğer taraftan da tekellerin sermayelerini söz konusu ülkelere aktarmaları için koşullar yaratılmaya çalışılıyor.

Bu bağlamda son yıllarda Avrupa'da "sıfır zam" tartışmaları gerçekliğe dönüştürüldü ve bir çok sendikaya kabul ettirildi. Sendikaların 80'li yılların ortalarından itibaren güç yitirmeleri, sosyalist sistemin çözülmesi ile birlikte sendikalarla bağlantılı, çoğu zaman organik çalışan sosyalist/işçi partilerin merkez soldan, dolayısı ile sosyal devlet anlayışından merkez ve merkez sağa kaymaları, devlet müdahaleci pazar anlayışından , müdahalesiz pazar anlayışlarına dönmeleri, işçi sendikalarını daha zor bir dönemle karşı karşıya bıraktı.

Siyasal gündemde yer alan partiler büyük oranda işçi sınıfı karşıtı, emekçiler aleyhine ırkçı, muhafazakar politikaları popüler hale getirdiler. Bu politikalar işsizleşme, hayat koşullarının gerilemesi gibi koşullarla da birleşince toplumsal taban da yapmaya başladı.

Son olarak İngiltere'de uzun yıllara dayanan muhafazakar iktidarlardan sonra iktidara gelme şansı oldukça fazla olan İşçi Partisi de Avrupa'daki diğer işçi partilerinden farklı değil. Onlar da son yıllarda programlarında değişiklikler yaparak merkez sağa yaklaştılar. Bundan dolayı İşçi Partisi şimdi iktidar programına kamu kesimindeki işlerde grevleri yasaklamayı koydu.

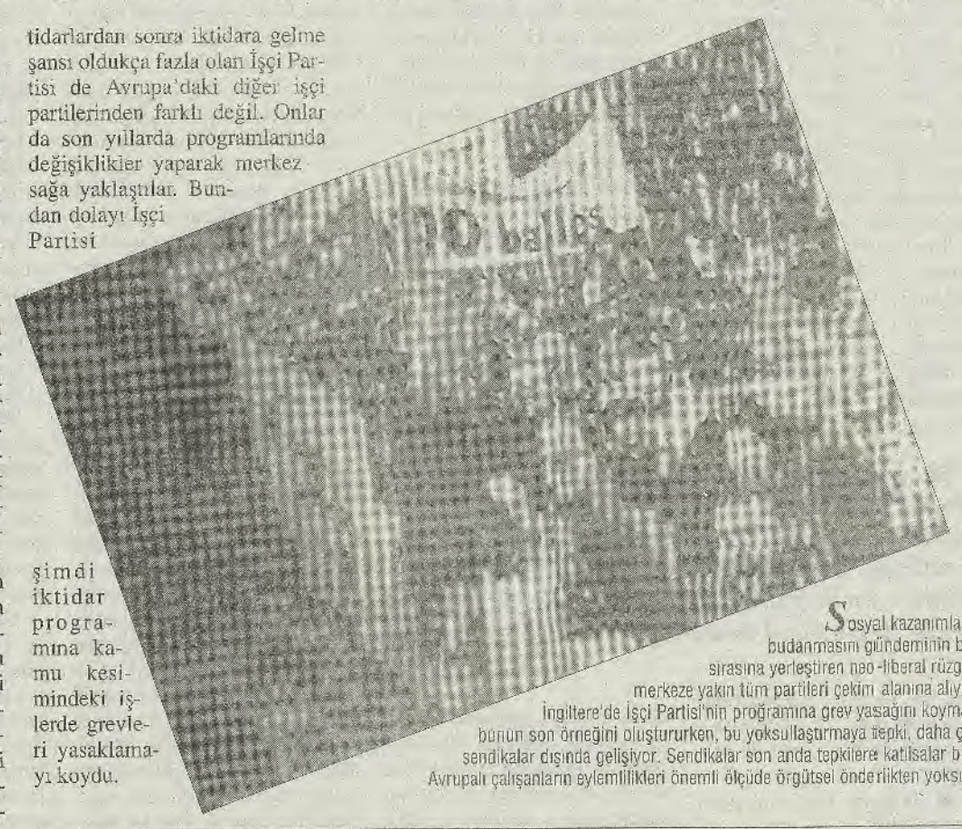

Sosyal kazanımların budanmasını gündeminin baş sırasına yerleştiren neo-liberal rüzgar, merkeze yakın tüm partileri çekim alanına alıyor. İngiltere'de İşçi Partisi'nin proğramına grev yasağını koyması bunun son örneğini oluştururken, bu yoksullaştırmaya tepki, daha çok sendikalar dışında gelişiyor. Sendikalar son anda tepkilere katılsalar bile, Avrupalı çalışanların eylemlilikleri önemli ölçüde örgütsel önderlikten yoksun.

HÜKÜMET BAŞARISIZLIĞINI İTİRAF ETTİ

Gerilla Meksika'yı sarsıyor

MEKSİKA- Devrimci Halk Ordusu (EPR) gerillaları vuruyor. Meksika'nın güneyindeki şehirlerde çeşitli ekonomik ve askeri hedeflere saldırı düzenleyen EPR gerillalarına karşı hükümet, güvenlik önlemlerini iki misli artırdığını ancak gerilla eylemlerini engelleyemediklerini itiraf etti. Eylemler sırasında 15 kişinin öldüğü açıklandı. Hükümet yetkilileri önce eylemlerin uyuşturucu mafyasının işi olduğunu ancak EPR'nin eylemleri üstlendiğini söyledi.
Bu arada hükümet, şehirlerarası yollar ile petrol ve telekominikasyon işletmelerinde kontrol noktaları oluşturduğunu açıkladı.
150.000 kişilik askeri gücün karşısındaki EPR gerillalarının 200 kişilik bir güce sahip olduğu söyleniyor.
Öte yandan, gerilla eylemlerinin sempati toplaması karşısında Devlet Başkanı Zedilla yoksulluğa karşı yeni bir program oluşturduklarını açıklamak zorunda kaldı.

Dokunmak sevmektir

A. SU

Dokunmak, sevmektir... Sevmekse yaşamak. Sevgisiz bir yaşam çöle, çorak topraklara benzer... Elimizdeyken dünyamızı kır çiçekleriyle donatmak... Neden halâ durmadan taviz veririz "toplumsal değerler" dediğimiz gerici değerlere...?

Bir kadının gebe kalmasından itibaren oluşan yavruyu düşünelim. Yavaş yavaş sıcak bir ortam olan rahim tarafından korunmaya alınır. Güvenliktedir ve doğum anından itibaren de bu güvenin sürekliliği çok önemlidir. Yalnız çocuğun güvenliği mi önemlidir? Çocuğa uzun bir süre dokunmadan, sarılmadan, koklamadan yemek, içmek, ısınmak vb. gibi tüm ihtiyaçlarını görelim, ama onu insan sıcaklığından uzak tutalım, soyutlayalım. Çocuk ilk dokunma eylemlerine belki yastığı, yorganı, biberonu, karyolasının demirleriyle başlar. Bu, böyle uzun bir süre devam eder. İnsan ve insan sevgisinden uzun süre yoksun bırakılırsa çocuğun yaşayacağına inanmıyorum. Çünkü çocuğun hava gibi, süt gibi, dokunulmaya, okşanmaya, sevilmeye gereksinimi vardır. Dünyaya merhaba dediği andan itibaren bu gereksinimler de başlamıştır. Ve bunlar yaşam boyu sürer. Hiç bir kültürel sınırlama veya karmaşık dayatmacalar, töreler böyle gereksinimleri yok edemez. Ne yazıktır ki, bizlerin dokunmayla ilgili yazılı, kurallı, kanunu olmayan TABU'larımız vardır. TOPLUMSAL DEĞERLERİMİZ vardır.

Bazen basit bir okşamada, tüm yaşamımızı değiştirebilecek potansiyel bulunmaktadır. Öyle anlar olur ki gücümüzün tükendiği, umutsuz ve de kendimizi çok yanlız hissettiğimizde, sıcacık bir kucaklaşma, sarılma, gereksinim duyduğumuz dirimselliği aşılayıverir bize. Bedenimizin gerçek kimyası birbirimize yakın olduğumuzda değişmektedir. Korkulu durumlarda beden otomatik olarak kan dolaşımı sistemine daha çok adenalin pompalayarak, yakınımızdaki tehlikeye karşı geri dönmek, kaçmak veya kendimizi korumak gibi kararları almamızı sağlar. Yakınımızdaki şeyden kuşkulanmayı ya da korkmayı hisseder, öğrenirsek bedenimiz aradaki uzaklığı arttırmaya çaba harcar. Bizler bir şeye yakın olmaktan korkuyorsak kaçar ya da (göreceli) güvenli bir uzaklıkta kalmayı öğreniriz. Oysa birisine veya birilerine yakın olmanın yarattığı hazzı öğrenince bedenimiz genellikle iyi olma, rahatlama, güven, sevecenlik, korkusuzluk duyumsamalarıyla tepkisini gösterir ve karşımızdakine yaklaşmamızı sürdürmeye devam ederiz.

Dr. Harold Voth şöyle diyor; "kucaklaşma, can sıkıntılarını ve moral bozukluklarını ortadan kaldırarak bedenin bağışıklık sistemini, ayarlı hale getirir. Kucaklaşma yorgun bedene taze yaşam üfler ve sizin kendinizi daha güçlü, daha genç ve daha enerjik duyumsamanıza neden olur. Yakınlarınızla olan günlük kucaklaşmalar ilişkilerinizi güçlendirir ve anlaşmazlıkları önemli ölçüde azaltır..."

Ama, ah bu toplumsal değer yargıları, bizi mengene gibi sıkmaktan hiç vazgeçmez. Hepimizin bildiği gibi, Kürdistan'ın bir çok bölgesinde erkek çocuğunu bebekken kucağına almaz. Bu çok büyük bir ayıptır. Kadın, bir başka eve misafirliğe gittiğinde özellikle kadının annesine yapılan ziyaretlerde kar da olsa kış da olsa, zemheride çocuk donsa da dış kapı önünde çocuğu kundağına sarılı bırakır, eve çocuksuz girer... Taa ki evdekilerden biri çocuğu hatırlayıp alana kadar mini minnacık yavrucak orada kalır. Soğuktan, ağlamaktan mosmor da olsa töreler böyle diye kaderine terkedilir. Hiç unutamadığım bir anımı sizlerle paylaşmadan edemeyeceğim. Bundan bir kaç yıl önceydi; bir arkadaşımın babasıyla sohbet ediyorduk. 60-65 yaşlarındaydı. Eve rüzgar gibi girer, fırtına gibi çıkardı. Çocuklarına bağırır çağırır.... sinirli sinirli evin içinde dolaşırdı. Kaşları hep çatıktı. Güldüğünü hiç görmedim ... Ne kadar sert bir insan diyordum içimden. Sonra "Amca sen niye hep böyle kötü davranıyorsun çocuklarına, eşine, torunlarına" dedim.? "sen anlamazsın" dedi. "Anlatırsan anlamaya çalışırım" dediğimde oturdu yanıma, gözlerime baktı. O anda onun gözlerindeki sevecenliği buram buram tüten sevgiyi, hüzünü, yakaladım. "Bizler böyle gördük, böyle büyüdük, böyle öğrendik, böyle de öğretmek zorundayız. Yoksa bizi tefe koyarlar, hangi baba çocuğunu sevmez.... Biliyor musun ben çocuğumu okşayabilmek, ona dokunabilmek, onu öpebilmek için anasının uyumasını beklerdim ve hiç kimse olmadığı anlarda onu sever, yüreğimin içine sokmak isterdim.... Sen bunları anlayamazsın kızım" derken gözlerinden yaşlar süzülüyordu. O heybetli, arslanlar gibi kükreyen adamdan eser kalmamıştı. Karşımdaki küçücük masum bir çocuktu sanki.. Gözlerim doldu, ben de ağlıyordum.. Hiç bir şey diyemiyordum. Sonra omzuma elini koydu bir iki defa babacan bir tavırla okşadı, "Boşver kızım sen bunları ben ne kadar anlatsam da anlayamazsın ancak yaşayan bilir" dedi. "Demir ökçe değil ki bizim yüreğimiz, biz de biliriz sevmeyi ama sır gibi saklarız sevgimizi...Hadi sen işine bak" dedi ve ayağa kalktı, ev halkına küfredercesine bir bakışla kapıyı vurup dışarıya gitti. Kalakalmıştım orada. Törelerin böylesine acımazlığına hiç bir anlam veremiyordum.

Ve hâlâ yaşatılıyor olmasına.... Arkadaşımın töreleri kırmak için çok çabası vardı. Buna rağmen, yine de, zaman zaman törelerin kurbanı oluyordu. Yeterli değildi mücadele.. Daha çok hep birlikte mücadele etmeliyiz. Yoksa biz dokunmaktan bile yoksun insanlar olarak, nasıl kuracağız sevgi dolu bir dünyayı? Arkadaşımın babasının gelenek ve göreneklere bağlılığını anlamaya çalışıyordum ama acaba arkadaşım biraz daha cesur, yüreklice kucaklasaydı babasını, bir kez, beş kez, on kez, bıkmadan usanmadan babasının öfkesine, hakaretlerine rağmen, inanıyorum ki buz tutan, buzullaştırılan yürek, sıcacık çocuğunun yüreğinde eriyecekti.. Dalga dalga sevgi yayılacaktı bedenlerine... Ve o zaman birbirlerini daha iyi anlamaya çalışacaklardı.. Bundan eminim....

Kesin inanıyorum, sevgiden yoksun bir insan kesinlikle başarılı olamaz. Mutlaka davranış bozuklukları gösterir. Bir yönü aç kalmıştır, doyurulmamıştır. Zaman zaman bu açlığını bastırsa da belli dönemlerde mutlaka kendini gösterir. Ve bu insan sağlıklı insan değildir. Ne yazık ki -evet ne yazık ki diyorum- toplumumuzda o kadar çok ki sağlıksız insanlar. Hem toplumsal değer (gerici) yargılarına karşı çıkıyorum diye devrimciliğe soyunacaksın, hem de onları yaşatacaksın. Olmaz böyle şey.. Ama bugüne kadar elbirliğiyle düğünlerimizde ne takılar taktık ne paralar verdik. Birbirini sevmeyen iki insanın evliliğinin sürmesi için elimizden geleni yaptık. Bundan daha korkunç bir işkence olur mu bilmiyorum? Ama birbirimize dokunmaktan hep korktuk. Çünkü dokunmak denince hep cinsellik geldi aklımıza. Bir kadınla, bir erkeğin dost olabileceğini hiç kabullenmedik. Nasıl kabullenelim ki çocukluğumuzda bize sevgiyle dokunan ne kadar yakınlarımız oldu, biz ne kadar sevgiyle dokunduk insanlara? .. Candan kucaklamak isterken bir dostu neden sarılmadık? Neden korktuk? Giderek mesafeleri uzattık aramızda. Biz devrimcilik yapıyorsak erkek gibi olmalıydık, onlar gibi davranmalıydık. Yüreğimizin sesini susturmalıydık yoksa onursuzluk, iffetsizlik olurdu bize yakıştırılan. Bundan korktuk en çok da. Yoldaştık, aynı yola baş koymuştuk. Ama durmadan sevgisizlik ürettik. Bedenlerimiz yorulduğunda taze yaşam üfleyemedik, üfleyemiyoruz da. Hangimiz günde üç veya beş arkadaşına, dostuna, candan sarılıyor.. Hepimiz duygusal bir zırh giymişiz, emperyalizmin parça parça ettiği ülkemizi kurabilmek için mücadele ediyoruz, ama yüreğimizi de çöle çevirmişiz. Olmaz ki! Önce insan sıcaklığını ilişkilerimizde duyalım, dostluğun paha biçilmez hazzını yaşayalım. Sonra yoldaş olalım ve kadın olduğumuzu unutmadan kendi kimliğimizle ulusal, sınıfsal, cinsel kurtuluş mücadelesinde sağlıklı insanlar olarak yerimizi alalım.

Umuda Elveda mı?

Şemê PELGÊ

Yayım yaşamına yeniden başlıyan Roj ve kardeş yayını Nû Roj da, bazılarınca "kota"cı, başka bazılarıncaysa "gereksiz" ve "ayrımcı" politikaların "örtülü" savunusu olarak değerlendirilen "Kadın-Gençlik" sayfası oluşturduk.

Verili ilişkîler esas alınarak değerlendirildiğinde, kararımızı "kota"cı ve "ayrımcı"lığa prim verme olarak değerlendiren anlayışların haklı yönlerinin olduğunu kolayca söylenebilir. Gelgelelim gerçeğe dayalı bir "haklılık" olduğunu söylemek pek de kolay değil. Çünkü verili ilişkiler temelinde, onları değişmez doneler olarak benimseyen bir "haklılık"tır bu.

Bir başka deyişle, bu yargıyı mantıksal sonucuna doğru sorguladığımızda, tümüyle karşıtına dönüşen, yani haksızlığa varan bir "haklılık"...

Şöyle ki; bu anlayışlar diyalektiğin temel kurallarından olan, her sorun kendi özgülünde incelenir ve o eksende diğer sorunlardan ayrılıkları ve benzerlikleri gözönüne alınarak çözülür ilkesi görmezlikten gelmektedir. Toplumu "ayrımsız, çatışmasız kaynaşmış bir kütle" olarak görmektedirler.

Bu anlayışların toplumsal gerçeğimizle ilişkisi olduğu söylenebilir mi?

Söylenemeceği açık...Çünkü Kürdistan toplumu da, tüm diğer toplumlar gibi, çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşuyor. Yine, tüm diğer toplumlar gibi, sınıfların kendi içindeki eşitsizliklerini en keskin biçimiyle yaşıyor. Durum böyleyken, eşitsizliği gidermenin yöntemlerini geliştirmek yerine, toplumsal çeşitliliği reddeden, "bütüncül" anlayışta diretmek, toplumsal gerçekle hiç bir maddi temeli olmayan kafadaki gerçeği karşı karşıya getirmek, temelsiz olanı maddi gerçekliğe tercih etmek, çözümsüzlük çözüme yeğliyorlar demek haksızlık olmasa gerek..

Öyledir. Çünkü, Kürdistan toplumunda kadın ve gençliğin konumu, toplumsal bütünün bir parçası olmakla birlikte olabildiğince farklı özellikler de göstermektedir. Farklı sorunlar, farklı yöntemlerle çöözülebileceğine göre, bu sorun sahiplerinin kendi özgünlüklerini ve sorunlarını dile getirecekleri özel alanlarının olmasından daha doğal ne olabilir ki? Ya da bunun "kota" cılıkla, 'ayrımcı' politikalara ödün vermekle ilgisi ne?

Sorunun bir diğer ucu da; özel sorun sahibi kesimlerin tutumlarıyla ilgidir. Roj-Nû Roj sürecinde edindiğim izlenim pek de olumlu değil. İşin özü itibariyle, bu kesimlerin tutumları da diğerleriyle aynı mantığın uzantısı olduğu yönündeki kanılarımı güçlendirdi. Hareket noktası farklı olmakla birlikte, buluştukları nokta aynı. "Kota"cı, "ayrımcı" politikalara ödün vermektir diyen kesim, özgü-özel duruma sahip olanların hareket alanını belirliyor. Ezilenin ezileni kesimler de bu alan içinde - dahası bir iç sınırlamaya da boyun eğerek- hareket ediyor.

Bu sonuca nereden mi varıyorum? 9 sayıya varan Roj-Nû Roj sürecinden... İçerden biri olmanın olanaklarıyla doğrudan gözleme ve gelen malzemelere birinci elden ulaşmanın avantajlarını kullanmaktan...

Süreçten çıkan sonuç şudur: Kürdistan toplumu gibi ulusal sorunların içinde ezilen, artı ezilme ve eşitsizlik yaşayan kesimler kendi konumlarının bilincinde değiller. Yani kadınlar ve gençlik kendilerine biçilen toplumsal yaşam ve ilişkilerinin dışına itilmişliği benimsemiş durumdalar. Ya da en fazlasından bire bir ilişkilerde yakınma, ah çekmenin ötesine geçemiyorlar. Bu tavırlarıyla da özgünlüklerini yadsıyan kesimlerle aynı noktada birleşiyorlar.

Oysa kadınlar ve gençlerin yapmaları gereken kendilerini yadsıyanlara çanak tutmak değil, sunulan alanın çerçevesini genişletmek, alanlarını bağımsızlaştırmak, kendi renk ve tonlarını ulusal ve toplumsal mücadeleye katmak olmalıydı.

"ıydı"lı cümleler, umutsuzluğun işaretleri olarak görülebilir. İşin doğrusu biraz da öyle. Ancak bu umutsuzluk, eşitsizliği yaşayan buna karşın tepkisini göstermeyen kesimlerle sınırlı değil. Onların payına düşen de var. Ama daha çok, yayının kitlelerle buluşmamasından, buluştuğu kesimlerin tepkisizliğinden kaynaklanıyor. Böyle olmakla birlikte, hiç birşey için geç kalınmış değil. Yeter ki ezilenler durumlarını değiştirme kararlılığını göstersin ve biz gazete çalışanlarını daha geniş kesimlere ulaşmak açısından zorlasınlar, yardımcı olsun ve elbette kendilerini ifade etsinler.

Gerisi mi? "Binlerce kilometre uzunluğundaki yol, daha ilk adımdan itibaren tükenmeye başlar" diyen Çin atasözünün de belirttiği gibi, "umutsuzluk"lar anında umuda dönüşür.

Hindistan'da kadın olmak

Hindistan'ın federe devletlerinden biri olan Punjab'da efsaneye göre bir kız çocuğunun ana rahminde oluşumu karanlık gecelerde, erkek çocuğun oluşumu ise ayın aydınlattığı açık, ışıklı gecelerde oluşur.

Hindistan'da laik anayasa kadın ve erkeğin eşitliğini garantiler. Kanuna göre bizler için korkunç olan Hindu geleneğinin kadınları aşağılayan, dulların ölen eşleriyle yakılması, kız çocuklarının ve kadınların miras'tan men edilmesi gibi töreler uzun zamandan beri yasaklanmıştır. Ama bütün bunlara rağmen özellikle de köylük kesimlerde ergenlik çağından önce kız çocukları evlendirilmekte, yasalar bu durumu yasaklamasına rağmen, sonuçta gerçekleşen böylesi evlilikleri de tanımak zorunda kalıyor. Damadın ailesi tarafından istenen başlık resmen "hediye" olarak adlandırılmaktadır. Kız çocukları erkek çocuklarından fazla olan aileler için başlık parası büyük bir yüktür. Ve artan borçlanmalara, yoksul çiftçi ailelerinin yoksulluğunu daha da artıran, alınan kredi sonucu artan faizleri ömürleri boyunca ödeyemiyecek duruma getiren borçlanmalara eklenmektedir. Böylece bir kız çocuğunun dünyaya gelişinin ne kadar üzücü bir olay olduğunu geçmişte kız çocuklarının öldürülmesi olayının bizzat uygulanmaya konması durumu bizlere rahatlıkla izah etmektedir.

Aslında başlığın geçmişteki rolü daha farklıydı. Ailesi tarafından verilen mücevherlerle beraber belirli bir ekonomik güvence ve özerklik verme, miras hakkının olmayışını telafi şeklindeydi. Ne var ki başlığın bu fonksiyonu karşıtına dönüşmüştür. Günümüzde ise başlığı çoğunlukla lüks eşyalar, radyo, saat, mobilyalar, damat için batılı takım elbiseleri ve bir miktarda para oluşturuyor. Eğer kız evi tarafından başlık konusunda verilen sözler ve yapılan anlaşmalar yerine getirilmezse düğün sonrası ve esnasında çok tehlikeli olaylar gelişebilmektedir. Örneğin kız evinin benzin dökülerek yakılması gibi. Hint halkının çoğunluğunun (yaklaşık %68) asgari geçinme düzeyinin altında yaşadığı düşünülürse, başlık probleminin boyutları netleşir.

Bütün bunlara rağmen her kız için bir koca aranmakta, evlilik çağı geçmiş bir kızın evde bulunması o ev için uğursuzluk getireceğine inanılır. Aileler arasındaki evlilik anlaşmalarında evlenecek çiftlere fikirleri sorulmaz. Evlenecek kız düğün gününe kadar eşi olacak insanı görmez. Önemli bir nokta da, Hindistan'daki evlilik anlayışının temeli bizlerin düşündüğü "çift evliliği" değildir. Bu tür evliliklerin temel noktasını çiftlerin anlaşması, birliği oluşturmamaktadır. Eşlerin karşılıklı anlaşması önemsiz bir durum olup, sevgi ise beklenmez, talih yardım ederse süreç içerisinde bir sevgi oluşur. Eğer yıllar boyunca böyle bir sevgi oluşmazsa talihe küsüp, geriye dönüşü mümkün olmayan bu aileyi sürdürmek gerekiyor.

Genelde büyük aile çatısı altında ailenin bütünlüğünü koruyan erkeklerin garantilediği ve miras sahipliği ve onlara "bağımlılar" (kadınlar ve çocuklar) ile birlikte yaşanılır.

Ailedeki otoriter yapı cinsiyet ve yaşlılık prensiplerine göre oluşur. Yeni evlenerek aileye katılan yabancı kadın yeni ailesinin gelenek ve değerlerine göre sosyalleştirilir. Başlangıçta aile içerisinde yaşlı ve yüksek statüdeki kaynana tarafından onun yönetimi ve kontrolünde en ağır işlere koşturulur. Kocasıyla görüşmesi belki sadece geceleri olup, cinsel ilişkisinin sıklığı bile kaynanası tarafından belirlenir. Doğurduğu erkek çocukların sayısı arttıkça genç kadının aile içerisindeki statüsü de artar. İlk doğurduğu çocuk erkekse aile içerisinde kabul görür. Erkek çocuk dünyaya getirdikçe başına gelecek kötülüklerden sıyrılarak aile içerisinde emin bir yer edinebilir. Hindistan'da kadınların konumlarını daha iyi kavrayabilmek için (halkın %82 dahil olduğu) hindu dinindeki yerlerine kısaca bakmak gerekiyor.

Hindu dininde kadının rolü:

Kadınların yeri ve konumları Hindu dini kitaplarında erkeğine acımasızca bağımlı olduğu şeklindedir. Tanınmış Hindu kurallarının kurucusu Manu: Kadının beşikten mezara kadar erkeğine bağımlı olduğunu vurgulayarak, çocukluk evresinde babalarına, gençliğinde kocasına, yaşlandığında ise oğluna tabi olduğunu ve kadınların hiç bir zaman "bağımsız ve özgür olmaya muktedir olmadığını" yazar. Dini kurallar çocuk evlilikleri temel almaktadırlar. Hindu bir kız çocuğunun ideal evlilik yaşı sekiz ila on yaş arasında olup, daha da önemlisi o yaşta evlenen kız çocuklarının henüz gelişmemiş olmasıdır. Bu kurallar evlerinde ergenlik çağına gelmiş kızlarını evlendirmemiş anne ve babaları lanetlemektedir. Böylesi erken evliliklerle kız çocukların çılgınlıklar ve delilikler yapmasının önlenmesi hedeflenmektedir. Yüksek kastlarda evlilik kutsaldır ve erkeğe kadın üzerinde tam sahiplik hakkını verir. Erkeksiz bir kadının şahsiyeti yoktur, önemli davetlere erkeksiz katılamaz, bir mal varlığı yoktur, kocasının isteklerine göre hareket etmek zorundadır. Evet, kocası olmaksızın bir kadının tanrısı dahi olamaz. Eşi isterse bir ayyaş, bir cüzzamlı, bir sadist ve kadın tiranı olsun, Manu onun bir allah gibi yüceltilmesini öngörür. Hiç bir Hindu kural bu kadar katı bir şekilde kadınlara uygulandığı gibi yürürlüğe konmamıştır. Çocuk yaştaki evlilik bir kez bu dini kurallar vasıtasıyla rayına oturtulduktan sonra önde gelen hindular arasında moda oldu, hatta dini kuralları da aşarak işi aşırılıklara vardırdılar. Ne kadar erken bir kız çocuğu evlendirilirse taraflar için daha iyi bir durum oluşturuyordu. Bunlardan da öte bebek yaştayken yapılan evlilikler de gündemleşti. Hamile kadınların embriyoları bile kız erkek umuduyla birbirleriyle evlendiriliyor, eğer biri kız diğeri erkek çocuk dünyaya getiriyorsa düğün hazırlıkları yapılıyordu, tersi durumlarda ise düğün iptal ediliyordu. Bu tür evliliklerde kız çocuğu ergenlik çağına kadar kendi ailesinde kalıyor, daha sonra ise eşine evlilik hakkını gerçekleştirmesi için gönderiliyordu. Hatta bazı dini adamlar kız çocuklarının ergenlik çağından evvel de eşinin yanında yaşaması gerektiğini, böylelikle kız çocuklarının ergenlik çağından evvel bazı yanlış şeyleri yapmalarını engellemek gerektiğini söylerler. Bu durumda bazı Hindular tarafından kabul görmüş olup ergenlik çağından önce de erkekler için evlenme hakkı doğmuştur.

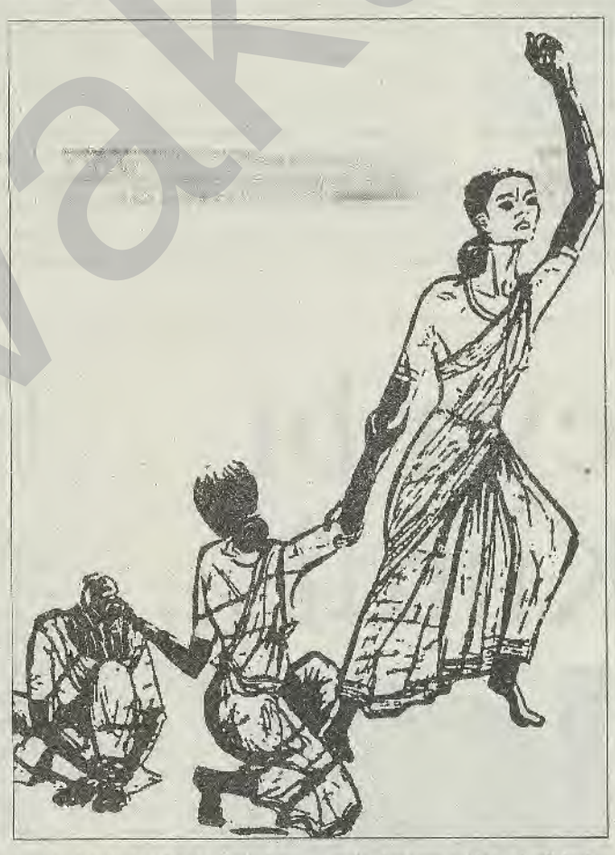

Çocuk yaştaki evliliklerin diğer bir trajik yönünü çocuk yaştaki dulluklar oluşturur. Ortodoks Hindular bir dul kadının tekrar evliliğini yasakladıklarından, dul kalan kadınlar gerek kendilerine gerekse de başkalarına yük olarak yaşarlar. Sekiz on yaşlarındaki kocası ölmüş dulla genellikle 40-45 yaşlarında bir erkek evlenebilir, bu da sıkça karşılaşılan bir durumdur. Sarda kanunlarında çocuk yaştaki evlilik yasaktır. Fakat eğer düğün dernek kurulmuşsa hükümet sadece anne ve babaya, düğüne katılanlara kanuni işlem yapabilir. Böylesi kanunsuz girişimler kamuoyuna getirilmez, getirilse bile sadece para cezası verilir. Zengin ortodoks Hindular kendi alim dini kanunlarını çiğneyerek günahkar olacaklarına, bu para cezasına razı olurlar. Böylelikle resmi Sarda kanunları çocuk evliliklerini önleyecek güçte değildir. Ortodoks topluluklarda erkeğin kadın üzerindeki hakimiyeti sözkonusudur. Kadınların erkeklerle konuşması, sohbet etmesi yasaktır. Bir kadın kendi yaşıtı özellikle bir erkeğin yanında hiç bir zaman oturamaz, ayakta durmak zorundadır. Hiç bir zaman onun yüzüne bakamaz, konuşması gereken hallerde bile yüzünü yana çevirerek konuşmak zorundadır. Bu durum genellikle başkalarının bulunduğu bir ortamda böyledir. Yolda yürürken kadın erkeğini uzaktan takip ederek gider. Modern taşıma araçları, trenlerde ve tramvaylarda eski Hint önyargılarına taviz olarak özel kadın kompartımanları mevcuttur. Müslümanların yoğun yaşadığı bölgelerde, yüksek Hint tabaka kadınlarından Hindu tabaka tarafından Purdah (vergi) alınır. Müslüman kadınlar çok ender evlerini terkederler, eğer terketmek gerekirse Sari (çarşaf) ile iyi bir şekilde kapanarak dışarı çıkarlar. Hindu kadınları müslüman kadınların kullandıkları çarşafı kullanmazlar, fakat kendi kullandıkları Sari'yide koşullara göre çarşaf olarak kullanırlar. Davetlerde, toplantılarda önce erkeklere daha sonra da kadınlara hizmet edilir.

Ortodoks Hindu kadınlarının durumu bugün de acınacak durumdadır. Sati (kadınların ölen eşleri ile birlikte yakılması) resmen yasaklanmasına rağmen, günümüzde de geride kalan dul eşleri baskının ve aşağılanmanın kurbanı oluyorlar. Genel olarak dul kalmanın günahkarlık sonucu olduğunu, bu günahın önceden işlendiğine, ve eşinin ölmesinden de bundan dolayı olduğuna inanılır. Dul kalan bir kadının kendi kızkardeşleri ve annesi de bu inancı taşıyarak nefret ve aşağılayarak davranırlar. Hala günümüzde bazı köylerde kocasını kaybetmiş kadın nehire götürülerek yıkatılır, sövülür ve dayak atılır. Dul kalan kadınların kafalarındaki saçlar kazınır, açık renk elbiseler giymesi, ziynet eşyası takması yasaklanır. Yararlı besleyici yemekler verilmez. Giydiği elbiseler ya siyah ya da beyazdır. Kamu görevlerini bu kadınlar üstlenemez. Düğünlerde geline uğursuzluk, damada da ölüm getireceğinden korkulur. Ortodoks tabaka dul bir kadını evlenmesi mümkün olmadığı için, bu eziyet ve çileler dul kadınlar için ancak öldüğünde son bulur.

"Hindu Dini" P.Thomas, Bombay 1975 adlı kitaptan Almancaya çeviren : Ulrike Goertz

Türkçeye çeviren: H. Bengi (Dengê Jinên Kurdistan, Yıl 1.Sayı:1 S.19'dan alınmıştır)

ÇİZGİLERDE KADIN

'Büyük aşklar büyük nefretlerden doğar'

Nur YILMAZ

Kadın erkek ilişkilerinde duygusal boyut açısından değerlendirilecek ilginç bir yorum: Bu yoruma yönelik genellemeler yapılıyor. Ancak bence hatalı bir genelleme bu. İnsanın özüne aykırı bir yapı sözkonusu kanımca. Çünkü bireysel özün kaynağında, sevgi, aşk, paylaşım bütünsel bir biçimde kendiliğinden bulunur. Büyük bir duygusal bağlılık doğması için, insanın nefret gibi olumsuz bir duyguya ihtiyacı yok sanırım.

Nefret, kin, öfke gibi duygulanımlar, bireyin özüne ilişkin belirleyici özellikler taşıyan büttünsel heyecanlar kapsamında değerlendirilmemelidir. Bu tür duygulanımlar anlık, belirli bir davranışa has tepkimeye dayanan, bütünsellik içermeyen davranışların sonucudur. Dolayısıyla sevgi gibi insan yaşamının paylaşıma yönelik, en temel bütünselliği içeren yaklaşımını oluşturan davranış biçimi nefret olamaz herhalde.

Bundan başka, kişilik yapısında bir takım dengesizlikler bulunan bireyler arasında bu tür durumların ortaya çıkması mümkün olabilir. Çünkü kendi özüyle barışık olmayan kişiler "tüm insanlardan nefret ediyorum" genellemesine bağlı olarak, aslında belirli bir olaydan kaynaklanan bir durumu nefretle karşılamaları gerekirken, hem kendilerinden hem de çevrelerinden nefret etmeye yönelirler.

Kendi özünü reddeden, yaşamdan nefretle sözeden bir insanın aşkının büyüklüğünü vurgulamak amacıyla ortaya döktüğü "büyük sevdalar büyük nefretlerden doğar" sözü kanımca sonu hüsranla tamamlanacak bir savunma mekanizmasıdır.

Polîtîka û Xebata kulturî

N. ZAXÛRANÎ

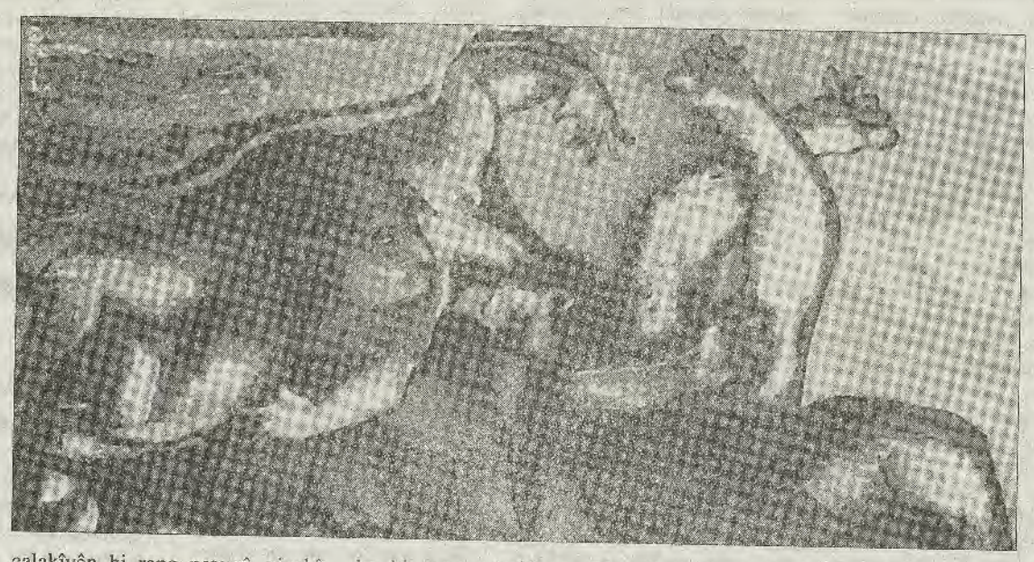

Bê çikasî jiyana civakî têr û tijî û rengîn e ,bêguman awayên kar û xebatê ji wiqasî ji hev cûda û pirr bi alî ne. Her çîn, ref û kesên ku di nav vê jiyana civakî ya naqşîn de dijîn,li gorê karînên xwe di hinek warên jiyanê de ji bo domandina jiyana xwe ya bi reng mirovantî têdikoşe. Ev yeka ha ji dîyardeke(fenomene) gelek xwezayî ye di serpêhatina jiyana mirovantîyê de.

Ji alîyê din ve jî divê nevê jibîrkirin ku hemû avayên karû xebatêçi yê polîtîk anjî çi yê felsefî û kulturî bin jî- bi avayekî organîk bi hevdu ve girêdayine û nabe ku mirov hinekan bixe pêşya hineke din.Levra hinganê jiyana civakî qels dibe.Ev qelsbûn jî dibe hoyê reben û hêjartîya jiyana civakî bi xwe.

Li gel ku niştimana me Kurdistan di pêvajoyeke gelek dijwar de dijî û êrişên hêzen kolonyalîst roj bi roj hovtir dibin jî, hinek ji rewşenbîrên me di nivîs û gotûbêjên xwe de dibêjin; "Em kovarek hunerî ne û beş gotarên di vê çerçewê de diweşînin. Me polîtîka ji sîyasetvanên Kurd re hêştiye." Binêrin kovara Nûdem hejmar:12-rûpel:33)

Heger ku mirov li ser pirsgirêkê bi hur û kurahîya wê nepûjîne, ev nêrîna rewşenbîren me yên delal û hêja weke rastiyeke tê xwiyakirin . Lê belê rastiya pêvajoya niştimana me Kurdistan têde derbas dibe,tiştekî dine.Ji bo ku pirsgirêk bê şîrovekirin, divê ku mirov bersiva van pirsen jerîn bide. Ma gelo ev nêrîna van hevalan ji ku tê? Bingehên wê yên dîrokî çine? Kîjan bûyer û serpêhatîyên dîrokî pîskolojiyek weha bi vî rengî peyda kirîye ?

Heger ku mirov jî bersiva pirsa yekemîn dest pê bike, Bi kurtayî mirov kare weha pirsgirêkê şîrove bike. Di vê mijarê de ya balkêş ew e ku di nêrîna van hevalan de awayê mijulbûna bi reng dîyalektîkî nîne.

Lewra li gore mijulbûna awayê bi reng diyalektîkî hemû bûyer û tevgêra xebata bi reng polîtîkî tê qut kirin. Tê zanîn ku berya 12ê îlonê hemû partî, rêxistin û grubên ku li ser navê şoreşa Kurdistanê kar û xebat dikirin bi awayekî hişk, rut û bi yekalî polîtîka xwe i dar dixist in. Di kar û xebata wan ya rojane de bi tenê di ware polîtîka de ditêdikoşin. Kar û xebata çandî, hunerî, folklorî û ya di derbarê zimên de zehf qels bû.

Her kovar û rojnameyên ku ji aliyê van partî, rêxistin û grubên ji bo doza gelê Kûrdistanê diweşandin -ji bilî çend rûpelan- xwerû bi zimanê tirkî bû. Ji bilî vê jî hinek rêxistinan kar û barê çandî, aborî û demokratikî mîna kar û xebateke tewş û vala didan nîşandan. Van rêxistinan dixvestin bi tenê bi karûbarê polîtîkî yên bi reng leşkerî/milîteri bingehê komara Tirkiyê ya ku ji heftê salî vir de welatê me wêran dike bi ruxînin û di dewsa wê de civateke nûjen li ser xaka Kurdistanê damezrînin. Lê belê pratîka wan rêxistinan ji damezrandina civateke nûjen wirdetir alozî û tevlihevî bixwe re anîn pê. Gelo çima? Ji ber ku ew awira wan ya teng û biyek alî bi herikandina tevgêra rizgarîxwaz ya gelê Kurdistanê re nediqunciye. Tevgêra rizgarîxwaz ya gelê netewî ev bû ku ji serîhildana Dêrsîmê vir de domandina tevgera rizgarîxwaz ya gelê Kurdîstanê hatibû serkut kirin. Bi vê sukutkirinê re jî rewşenbîrên gelê Kurdistanê ji çand, dîrok, ziman û fokora xwe hatibûn bi durxistin. Ji xwe durxistineke weha bi vî rengî biyanîtiyê bi xwe re diafirand. Hê jî hinek rewşenbîrên me yên ku di nav tevgêra şoreşger ya tirkan de cîh digrin, di bin ala enternasyonalîzmê de mafê gelê Kurdîstanê yên rêxistînî û bi awayekî xweser xebat kirinê jê digrin.

Vêca rewşenbîrên me di atmosferek weha aloz û tevlîhev de di nava çeperên rêxîstinên xwe de mîna mîlîtanan karû barekî bi yek alî birêve dibirin. Vê birevêbirina bi yek alî asoya wan ya kar û xebatê zehf teng dikir. Vê tengbûnê dihişt ku ev rewşenbîrên me hinekî awayên kar û xebatê -mîna qerqeşûna bi reng polîtîkî an jî çekdarî- pirr didan pêş, le yên din karû xebata kulturî zehf bê wate dihat dîtin.Bi peyvekî din rewşenbîran bi awayekî tekûz û birêkûpêk nikaribûn tevgera rizgarîxwaz ya gelê kurdistanê bi hemû xeml û hêzên wê bibin. Bê gûman dîtineke bi vî rengî jî nedihişt ku rewşenbîrên me wezîfeyên xwe yên rojane û stratejîk bi cîh bînin.

Lê piştî cunta faşîst ya hêzên kolonyalîst ku aîkariya hêzên emperyalîst li pêşberî tevgera demokratîk ya zehmetkêşên tirk û bi taybetî jî li hembêrê tevgera rîzgarîxwaz ya gelê kurdistanê hat li darxistin rewşenbîrên me jî bê mecalî koçberî dewletên ewrupa bûn.Rewşenbîrên me li civata Ewropa tengezarîya xwe ya di warê huner,zimên û bi giştî ya di warê kultur de dîtin li ser pirr alî mijul bûn.Di vî warî de gelek karû xebatên hêja ji alî rewşenbîrên me tên kirin.Li dijî wêrantî, kanbaxi ya kultura xwe ya ku bi destên devletên kolonyalîst bi awayekî barbar tê bicîhkirin, kar û xebateke bê hempa û bê rawestan li dardixin. Bê guman ev karûbarê gelek pîroz û zêrîne. Divê ku rewşenbîrên me bi çî awayî dibe bila bibe jî, vê kar û xebata bidomînin da ku kultura me jî weke ya weletê din yên cîhanê bê jîyandin.

ji xwe weke ku tê zanîn ev pêvajoya penaberiyê pêvajoyeke pirr dijwar û bi nadokî ye, ji warê xwe bi carekê qut bûn wehane hêsan e. Jiyana mirovan serûbinî dike, weke ku dara ber ba û balarzê keve, mirov li rastê rap û rut xwe bi tenê dibîne. Veqetandina ji heva û hogirê ku mirov bi wan re mezin bûyi ye hesreteke zehf dijwarbi xwe diafrîne.

Ji bi van asteng û aloziyên ku di rêzên jorîn de behsa wan hat kirin, jiyana penaberiyê bi xwe re zehmtî û dijwariyên aborî, polîtîkî û kulturî tîne pêş. Ji alîkî ve zimanekî biyanî, ji nû ve fêrbûn, ji aliyê din ve derûber naskirin, bi cîh û warbûneke/întegrasyoneke xurt û dilovan jê re divê.Ji ber van zehmetiyan gelek mirovên biyanî yên ku ji welatê ji hev cuda bûne penaber/koçber mîna lawê pîrê yê delal him ji mizgeftê qut dibin, him î nikarin bi dêrê re bibine dost û yar. Bi gotinek din jiyana penaberiyê ji alîkî ve mirov ji cîh û warê xwe qut dike, lê ji aliyê din ve jî ji ber sextî û dijwariyên rojane yên civatê nû ku li bi cih û war dibe, nikare pêve întegre bibe.Ji întergrasyonê pêwîst e ku bi cîh û war kirina di nava civatê de bû tegihiştin, lê ya ku divê mirov serê xwe li serbiesîne ev e. Van hevalên rewşenbîr bê çiqasî li welêt serê xwe bi tenê li ser karûbarê polîtîkî dêsand û kar û xebata kulturî ji bîr dikirin, van hevalan li derveyê welêt wilqasî dev ji karûbarê polîtîkî berdan û bi yek alî dest avêtin xebata çandî. Mirov karê bi hêsanî bibêje ku hevalan xwe ji serê çiqlakî avêtin serê din.

Bi ya min, ev ne dest avêtineke bi zanyarî û rêkûpêke. Lewra weke ku di destpêka vê nivîsê de jî hat gotin, hemû awayên xebatê mîna xwîn û goşt bi hevdu re organîk in. Bi saya têgihîştina organîkbûna wan meriv karê xwe di serpêhatina tevgêra rizgarîxwaz ya gelê Kurdistanê bighîne û bi vî awayî pirsgirêk û nakokiyên wê çareser bike.

ji xwe weke ku tê zanîn ev pêvajoya penaberiyê pêvajoyeke pirr dijwar û bi nadokî ye, ji warê xwe bi carekê qut bûn weha ne hêsan e. Jiyana mirovan serûbinî dike, weke ku dara ber ba û balarzê keve, mirov li rastê rap û rut xwe bi tenê dibîne. Veqetandina ji heva û hogirê ku mirov bi wan re mezin bûyi ye hesreteke zehf dijwarbi xwe diafrîne.

Perwerdeya bi zimanê Kurdî (2)

Aşitî KOÇER

Di nivîsa xwe ya di jimara bûrî ya NûRojê de ez li ser fêrkirina alfabê rawestiyam. Di vê nivîsê de jî, wek min berê jî diyar kiribû ez dixwazim li ser awayê fêrkirina zimên, ango metod û teknîkên fêrkirina zimanî bisekinim. Helbet ev metod û têknîkên ku ji bo zimanên biyanî hatine amade kirin, ji bo zimanê Kurdî jî, bi hin guherankariyên piçûk wê bibin. Ango ne pêwist e em Emerîka ji nû ve keşif bikin.

Pêşî, ez dixwazim li ser wate(mane)ya ferhengî ya peyvên metod û teknîkê bisekinim. Bêşik, her çend ev peyv biyanî bin jî, ji gelek xwendevanê me re wê ne xerîb bin, lê dîsan jî dibe ku hin kes wateya van peyvan nizanibe. Metod peyveke fransî ye ku bi mana xwe ya ferhengî; rêçik, rêbaz, şêwe û azin e. Îja teknîk jî, dîsan peyveke fransî ye û wateya wê ya ferhengî; fen, endazyarî û pîşe ye. Wek diyare bi wateya xwe jî her du peyv ne dûrî hev in. Meriv dikare bêje du pevên hevwate ne.

Bi wateya ji alî perwerdeyî jî ve metod; ji bo bi dest xistina encameke diyar, tevgerandina hemû wasiteyên heyî ye. Teknîk jî, pratîka, xistina jîyanê ya karî ye. Bi awayekî din; dîsan ji bo bi dest xistina encameke diyar, hemû qanûn û kaîdeyên vekirî û zelal yên ku îş û karê divê bê kirin diyar dike.

Dema em vegerin ser mijara xwe, ango fêrkirina zimanî, ji bo wê jî metod hene. Ji van metodan ya herî bi kêr hatî û ku ji alî hema hema tevdê dinyayê bi kar tê, jê re metod dîrek dibêjin. Ji bo xistina jîyanê ya vî metodî jî têknîken dîtin û bihîstinê, ango odiyo-vîzuel bi kar tên.

Dema ku em jî bixwazin bi awayekî modern zimanê xwe pêşî bi xwe û paşê jî bi biyaniyan bidin fêrkirin, bidin xwendin divê em dest ji xuyên xwe yên kevn berdin û van metod û teknîkan bi kar bênin. Ango divê em li pêşiya xwe binêrin, ne li paşiya xwe. Helbet divê mirov ji rabirduya xwe, jî tecrûbeyên kevn jî sûdê wergirê, lê teknolojî û zanyarî her roj bibez bi pêş dikeve divê em hanbidin da ku bigehinê.

Îja metod dîrek çiye; riya rast, ango bê wasite ye. Ji ber ku babeta me li ser zimanî ye, em ê ji vê hêlê de lê binêrin. Riya rast, ango metod dîrek ji bo fêrkirin û fêr bûn zimên ev e, ku divê meriv zimanê ku fêrdibe an dide fêrkirin bêalîkariya zimanekî din rasta rast fêr bibe an jî bide fêr kirin.

Dema meriv peyvekê bide fêr kirin; ger ev peyv tiştekî îfade dike

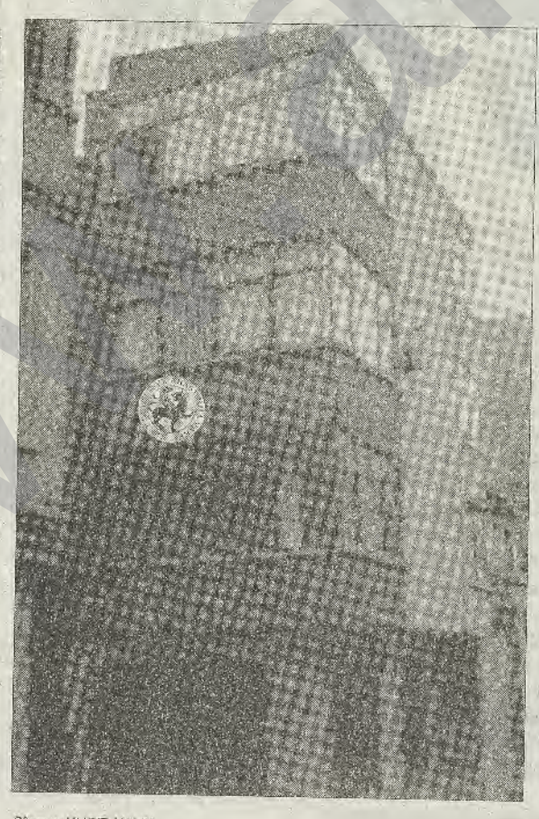

Binaya KURT-KAV'ê

divê wî tiştî an wêneyê wî rê xwendekar bidî, nexwe ku tevgerekê îfade bike divê meriv bixwe wê tevgerê bike an bi wêne an jî film nîşanî xwendevan bide. Em hîn vekin; dema ku mamoste bixwaze navê sêvê fêrî xwendekarî bike divê sêvê an wêneyê wê nîşan bide, gava ku karê (lêker, fîîl) bazdanê fêr bike divê baze an dîsan bi wêne an bi film vê tevgerê nîşan bide.

Teknîkên dîn û bihîstinê, ango odiyo-vîzuel jî, ji bo pratîkê, xistina jiyanê ya vê metodê bi kar anîna vîdyo, teyp, kaset, felm û hwd. ji bo fêrkirina zimanî ye.

Îja ku li KURT-KAVÊ dersên zimanê Kurdî bên dayin divê em jî wek civatên pêşketî van metod û teknîkan bi kar bênin ku em jî û xelkên biyanî jî bixwazin ziman fêr bibin. Ne bi vî awayî be, bi metodên sîh çel sal berê em bi ser nakevin. Dinya serdema teknolojiyê dijî wext pir girîng e di serdema me de.

Helbestvanê berxwedanê: Dildar

Dildar, yek ji helbestvanên navdar ê başûrê Kurdistanê ye. Navê wî yê rastî Yunis RAUF e. Di sala 1918 an de, li bajarê Koyê (Koysancax) hatiyê dinê.

Dibistana pêşîn li Ranyayê, ya navîn li Hewlêrê (Erbîlê) û Fakulta Dadmendiyê jî li Zanîngeha Bexda li Bexdayê xwendiye. Çend salan perêzerîyê (cbûqatiyê) dike. Xizan û belengazan diparêze û li dijî zordestiyê dengê xwe bilind dike. Di vê navê de bi wêjeyê jî mijûl dibe û wek warê xebatê helbes(vaniyê ji xwe re hildibijêre.

Babeta helbestên wî welatparêzî û kul, derd û janên mirovî ye. Helbestên wî Ey Reqîb û Kurdistan ji helbestiyê wêdetir, wek srûd û stran li ser zar û zimanê gel jiyane. Helbesta wî ya bi navê Ey Reqîb, di sala 1946 an de ji alî Desthilatdariya (hukumeta) Komara Mehabadê ve wek Srûda Netewî tê pesinandin û îro jî hemû Kurd vê yekê dipesinênin.

Dildar, di bin bandûr edebiyata Fransî de jî maye û hin helbestên La Fontaine, Lamartîne Wergerandiye ser zimanê Kurdî. Çend kurteçîrokên wî jî, di kovara Gelavêj de hatine weşandin û hin jî wek destnivîs mane. Di sala 1948 an de, bi mirinek bêwext diçe dilovaniya xwe.

Ey Reqîb

Ey reqîb her mawe qewmî kurd ziman
Nay şikênê daney topî zeman.
Kes nelê kurd mirduwe; kurd zînduwe,
Zînduwe qet na newê alakeman.

Lajî kurd hestaye ser pê wek dilêr,
Sa be xûn nexşî deka tacî jiyan.
Kes nelê kurd mirduwe; kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê alakeman.

Ême roley Midyaw Keyxusrewin,
Dînmane, ayînmane Kurdistan
Kes nelê kurd mirduwe; kurd zînduwe
Zînduwe qet nanewê alakeman.

Ême roley rengî sûr û şorişin
Seyrike xûnawiya rabirduman
Kes nelê kurd mirduwe; kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê alakeman.

Lawî kurdî hazir û amadeye,
Giyan fîdane, giyan fîdane, giyan fîdane .
Kes nelê Kurd mirduwe; kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê alakeman.

Ey Reqîb

Ey reqîb her maye qewmê kurd ziman
Naşikê û danayê bi topên zeman.
Kes nebê kurd dimirin; kurd jîndibin,
Jîndibin qet nakeve ala kurdan.

Lawê kurd rabûye ser pê wek şêran,
Ta bi xwîn neşîn bike tacê jiyan.
Kes nebê kurd dimirin; kurd jîndibin,
Jîndibin qet nakeve ala kurdan.

Em lawên Midya û Keyxusrew in,
Dîn îman a îman her Kurdistan
Kes nebê kurd dimirin; kurd jîndibin
Jîndibin qet nakeve ala kurdan.

Em xortên rengê sor û şoreşin
Seyrbike xwînavîya me darijand
Kes nebê kurd dimirin; kurd jîndibin,
Jîndibin qet nakeve ala kurdan

Xortên kurd tev hazir û amade ne
Can feda ne, can feda her can feda.
Kes nebê kurd dimirin; kurd jîndibin,
Jîndibin qet nakeve ala kurdan.

Paxuyaniya çapemenîyê

Li Kurdistana Başûr serê birakujiyê ku di navbera PDK'ê û YNK'ê de dom dikir, bi hin rûdanên van rojên dawiyê gihişt merheleyeke nû. Li gor agahdariyên çapemenî û yên alîyên şer, hêzên Iraqê ji bi gelek awayan alîkariya PDK'ê kirine û dil encama bûyeran de cihê ku di destê YNK'ê de bûne ketine bin kontrola PDK'ê. PDK ji îddîa dike ku îranê ji alîkariya YNK'ê kiriye û dike.

Bûyerên dawiyê ku di gel hin zirarên din bûn sebebê kecikirina bi dehhezaran kurdan, wekî her kurdê/a ku rûmeta destketinên Kurdistana başur baş dizane, xemgîn û dilêşîya me jî zêde dikin. Sebeb çidî be bila bibe em dijî hemû babetên şerê birakujiyê ne û li gor baweriya me bi riya aştîyê çareserkirina pirsan riya herî başûre. Herweha şaşiyeke mezin e ku di rewşeke weha hessas de hêzên dewletên ku Kurdistan dagir kirine bi daxwaz an alîkariya hin hêzên kurdistanî tekilevê pirsên nayxwevî yên kurdan bibin. Komeleya Niviskarên kurd li Swêdê, bangî PDK û YNK'ê dike ku li ser bingeha parastina berjewendiyen neteweyî di wextekê herî nêz de werin gel hev û pirsên xwe bi riya aştîyê çareser bikin.

Konfiteye Kargêr a
Komeleya Niviskarên Kurd li Swêdê

XAÇEPIRS

Çeperast:

1-Serokê serîhildana Dêrsimê, 2-Bi dilê xwe/Orjînal, 3-Lakîn/Beyreq/Şaîrekî klasîkî Kurd (berevajî), 4-Cure çarek/Kor, 5-Destaneke kurdî, 6-Meydana ku Qadî Mihemed lê hate bi dardakirin (berevajî)/Daçekek, 7-Mêrê bizinê, bavê karikê/Navekî jinan (berevajî), 8-Rewşa tewandî rihên ku xwîn tê digere, 9-Îşaret, mohr/Ne mê, 10-Cînavê sêyem ê yekhejmar/Sembola amerîkyumê/Perdeyek deng.

Serejêr:

1-Bajarekî li başûrê Kurdistanê, 2-Belê/Di zaravayê Soranî de vir (berevajî)/Cînavê sêyem ê pirhejmar, 3-Bangnîşanek/Paşnavê nivîskarê Fransî ku bi çîrokên xwe yên dramatîk, Carmen û Colombe bi nav û deng e, 4-Kar birêvebir/Xwelî, toz (bervajî), 5-Navê şaîrê ku sirûda netewî 'Ey reqîb nivîsiye/Wext, zeman, 6-Şêrînê ber dil, 7-Bi erebî dayika min/Kaxezek îskambîlê (berevajî), 8-Geliyekî ku bi komkujiya xwe meşûr e/Wehşî, 9-Sebir, navê degbêjekî ku bi eslê xwe ermenî ye û bi Kurdî distirê/Hêja, 10-Gramerî.

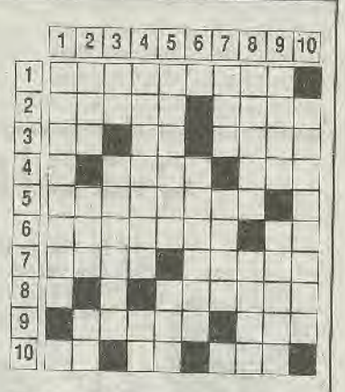

Bersiva hejmara bori

Çeperast:
1-Hêmi/Berî 2- Evîn/ Arvan 3- Jar / Şrem/ 4- Aramî / Dara 5- Re/ Tevn/Lîn 6- L/Ev/Zî 7- Raga /În 8- Îş/ Berûmet 9- Ş/ Naxoş/Xî 10- Endazer/

Serejêr:
1-Hejar/Rîş 2- Evar/ Liş/ 3- Mîrat/ 4- In/Mevabad 5- Şîv/ Exa 6- Ar/Vroz 7- Bred/ Ûşe 8- Evmal/Îm 9- Ra/Rîznex 10- Însanî/Tîb

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü Kürt-Kav'ın, Kürt Okulu açma başvurusunu resmen kabul etti

Kilit altındaki Kürt diline anahtar

Cengiz DEMİR

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı'nın (Kürt-Kav) Kürt Okulu açma girişimlerini üzerine, Vakfın başkanı Yılmaz Çamlıbel ile görüştük. Çamlıbel bize Kürt-Kav'ın İstanbul valiliğine Kürt'çe eğitim vereren bir okulun başvurusunu yaptıklarını, bunun önünde her hangi bir yasal engelin olmadığını yasal prosüdürlerin tamamlanmasından sonra Kürt'çe eğitim verecek okulun açılacağını söyledi. Yılmaz Çamlıbel, arkadaşımız Cengiz Demir'in sorularını yanıtadı.

● Vakfınızın, Özel Kürt okulu açma girişimini anlatırmısınız?

○ Bildiğiniz gibi bundan 15 gün önce İstanbul vilayatine özel bir Kürt dil kursu açmak için resmen başvuruda bulunduk. Dilekçemiz İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğüne havale edildi. Bundan bir hafta önce oranın yetkili birim amiri beni çağırdı ve müracatımız için benden bazı belgeler istedi. Ben O belgeleri kendilerine götürüp sundum. Okul biçiminde düzenlemek istediğimiz binanın gerekli standartlara getirilmesi içinde bana gerekli bilgileri verdiler. Biz şu an içinde bulunduğumuz Taksim'deki binamızı okul biçimine dönüştürmek için bir mühendislik bürosuyla anlaştık. Ben bu tür evrakların istenmesini bir yeşil ışık olarak görüyorum. Eğer reddetmiş olsalar, böyle bir niyetleri olmuş olsa, bizden bu evrakları istemezlerdi diye düşünüyorum. Ama bir oyalamacaya tabii tutabilirler mi!.. onu bilemiyorum.

● Okulun açılması önünde, yasal bir engel varmı?

○ Hayır bence yok. Çünki bizim yetkili mahkemelerce onaylanmış vakıf senedimizde çok açık bir biçimde bizim ilkokul öncesi eğitiminden tut ta üniversite ve lisans üstü üniversiteye kadar her düzeyde Kürtçe eğitim, öğretim açmaya hakkımız var. Bizim Vakıf senedimiz bununla ilgili tescil edilmiştir. Dolayısı ile bu yaptığımız başvuru da onaylanmış olmalı. Hiç bir yasal engeli yok bu iznin mutlaka verilmesi gerekir.Bu izin verilmezse o zaman İstanbul Valiliği ile Devletin yani, Vakfın senedini onaylamış yetkili hukuk mercileri arasında bir çelişki ortaya çıkar. Bu bir Devlet açısından olabilecek iş değil. O bakımdan ben bir hukiki engel olabileceği inanacında değilim.

● Okula yasal izin verilmesi durumunda, ne zaman nerede kaç okul açmayı düşünüyorsunuz.

○ Bizim kendi binamız hazırlandıktan sonra bir de bizden müfredat programı isteniyor. Bütün hazırlanacak evraklar müfredat programı ile Ankara'ya Milli Eğitim Bakanlığına gönderilecek. Ordada Talim ve Terbiye Dairesi tarafından incelenecek ve izinde oradan çıkacak. Şimdi bunun ne kadar süreceği hakkında ben bir şey söyleyemem. Ama izin aldığımız taktirde önce İstanbul'da böyle bir okul açmayı düşünüyoruz. Daha sonrada olanaklarımız elverdikçe altyapıyı oluşturdukça diğer şehirlerde de kurslar açmayı düşünüyoruz.

KÜRT-KAV Başkanı Yılmaz Çamlıbel

● Bildiğiniz gibi Kürt alfabesinde çeşitli problemler yaşanıyor. Kürt basınında bile bir standart yakalanmış değil. Bazı Kürt çevreleri Celadet Bedirhan'ın alfabesini ve gramerini dikkate alırken, bazıları da kendi yapmış oldukları alfabeyi dikkate alıp hareket ediyorlar. Siz Vakıf olarak, okulunuzun eğitim programında nasıl bir yol izlemeyi tasaradınız. Bir standart oluşturmayı düşünüyor musunuz?

○ Şimdi hayatın her alanında çalışma yaparken bence gerçekçi ve bilimsel olmak her işi kendi uzmanına yaptırmak lazım. Vakıf olarakta bizim anlayışımız budur. Biz okul için başvuru yapmadan önce Kürt dilini bilen okuyan yazan öğretmen arkadaşlardan bir komisyon kurduk. Bu komisyonda çalışan arkadaşlara kursta kullanacağımız alfabe hakkında, eğitim öğretim stratejisi açısından, pedagojik açıdan neler yapılması, hangi yol ve yöntemlerle çalışmamız gerektiğini tesbit etme yetkisi verdik. Bu yetki Kürt diliyle okuyup, yazmasını, gramerini bilen bu komisyona havale edilmiştir. Bizler Vakıf yöneticileri olarak bu uzman kadroya hiç bir şeyi empoze etmedik. Onlar ne karara varırlarsa biz o karara saygılıyız.

Şüphesiz o sorduğunuz sorular doğrudur. Kürt dili kilit altındadır, özgür değildir. Dolayısıyla serpilip gelişemiyor. Bir standarda doğru da bu yüzden yürüyemiyor. Onun için sadece sizin söylediğiniz gibi değil, biliyorsunuz Kürtler üç tane alfabe kullanıyor. Kimisi Arap alfabesi, kimisi Latin alfabesi kimiside, Kiril alfabesi kulanıyor. Keza biliyoruz ki Kürtçe dört lehçeyle yazılıp konuşuluyor. Bu bir gerçek-ki dil açısından bizim çok büyük problemlerimiz var. Bunun kısa bir süre içerisinde bir standarda ulaşmasını beklemek yanlıştır. Bu uzun bir zaman dilimi içerisinde çözülecektir. Şüphesiz ki Vakfımızın atmış olduğu bu ilk adım Kürt dilinin standarda yürümesine de bir ivme kazandıracaktır. Kürt diline bir aktivite kazandıracaktır. Bu süreç içerisinde tartışarak bazı dil sorunlarımız çözüme ulaşacaktır. Biz vakıf olarak bütür çalışmalarla Kürt kültürü, dili, tarihi konusunda akademik bir merkez olma çabası içerisindeyiz.

"Bizimde amacımız ilk etapta oluşacak sınıflarda Kurmanci lehçesiyle ders vermek. Fakat Dımili lehçesiyle de ders vermek için bir sınıf oluşursa Dımili lehçesiyle de ders verebiliriz. Ayrıca talep olursa bir sınıfta Soranca lehçesiyle ders vermeyi düşünüyoruz."

● Vakfın dil konusunda kurduğunu söylediğiniz komisyondan henüz bir karar çıkmadı mı?

○ Hayır henüz net bir şey çıkmadı. Komisyonda hala tartışılıyor. Tartışmanın sonucunu komisyon bir rapor halinde sunacak. Biz bu yöntemle çalışmak istiyoruz. Onlar, nasıl istiyorlarsa biz öyle kabul edeceğiz.

● Peki hangi lehçeyle, yada hangi lehçelerle ders vereceksiniz?

○ Kürtçede en yaygın lehçe Kurmanci lehçesidir. En çok bu lehçeyle yazılır ve konuşulur. Bizimde amacımız ilk etapta oluşacak sınıflarda Kurmanci lehçesiyle ders vermek. Fakat Dımili lehçesiyle de ders vermek için bir sınıf oluşursa Dımili lehçesiyle de ders verebiliriz. Ayrıca talep olursa bir sınıfta Soranca lehçesiyle ders vermeyi düşünüyoruz.

● Mahkemelerde Kürtçe bilen tercüman bulundurulması için Adalet Bakanlığına başvuruda bulunacağınızı söylemiştiniz, bir gelişme var mı?

○ Hayır bu başvuruyu henüz yapmadık. Bu konuda bir hazırlık çalışması yapmamız gerekiyor. Ama bu konuyla ilgili almış olduğumuz bir karar var, o karar doğrultusunda hareket edeceğiz. Sebebide şu Türkiye mahkemelerinde en çok Kürtler yargılanıyor. Kürt olmayanlar da yine Kürt sorunu yüzünden yargılanıyor. Dolayısıyla bu yargılanan Kürtlerin önemli bir bölümü Türkçe bilmedikleri için mahkemelerde bir tercümanlık sorunu çıkıyor ortaya. Mahkeme heyeti bu sorunu çözmek için bazan bir mubaşiri bazen de mahalle bekçisini çağırıyor. Bu insanlarda Kürt dilini üçyüz beşyüz kelimeyele konuştukları için doğru tercümanlık yapamıyorlar. Bu yüzden ortaya çok ciddi adli hatalar çıkıyor, ve mahkemeler yanlış kararlar alıyor. Biz yasal ve meşru bir Kürt kültür kurumuyuz. Bu vasfımız gereğince önümüzdeki günlerde Adalet Bakanlığına resmen başvurup Türkiye'nin her yerinde, mahkemelerde tercüman bulundurulmasını isteyeceğiz.

● Vakfınızın başka projeleri var mı, varsa bahseder misiniz?

○ Önümüze koyduğumuz bir yığın proje var. Yani Vakfımızın çok geniş hem temel hak ve özgürlüklerle ilgili hemde Kürt dili kültürü ve sanatı ile ilgili bilimsel akademik çalışma yapmak için ayrıca Türkiye'de sağlık sorunlarının düzeltilmesi ve sporun geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yürütmek üzere kurulmuş bir kurumdur. Biz hem hayır kurumuyuz hem kültür kurumuyuz hem de hak ve özgürlüklerle ilgili bir kurumuz. Bu bakımdan bir çok projemiz var. Biz vakıf olarak biri İstanbul'da biri Diyarbakır'da olmak üzere ayak üstü sağlık hizmeti verecek iki dispanser kurmak istiyoruz. Savaşta ailelerini yitirmiş Kürt çocuklarına, tecavüze uğramış, aileleri tarafından dışlanmış kadınlara sahip çıkmak için yine belli yerlerde sığınma evleri açmayı düşünüyoruz. Ayrıca bir spor klübü kurmayıda tasarıyoruz. Vakfımızın bünyesinde ilerki yıllarda bir Kürt futbol takımı belki 2. veya 3. ligde Futbol koşturacak gençlerimize boş zamanlarını değerlendirmeleri için her alanda hizmet veren bir spor külübü kurmayı düşünüyoruz. Bu projeler hep para isteyen, hep kapital isteyen şeyler. Ekonomik sorunlarımız çözülmedikçe bu projelerin hayata geçmesi mümkün değil. Sizin gazetenizin aracılığıyla ben bütün yurtsever insanlara bütün hamiyet perver insanlara özellikle Kürt iş adamlarına bir çağrıda bulunmakistiyorum. Biz bu kurumu Kürtlere hizmet için kurduk onların da gelip elimizden tutması gerekir. Bu kuruma ekonomik olarak katkıda bulunurlarsa, hem hayır işelmiş ve hem de yurtseverlik görevlerini yerine getirmiş olurlar. **(İSTANBUL)**

Kürt tarihi, edebiyatı ve gazeteciliğinde parıldayan Bir Yıldız

Huznî MUKRİYANÎ

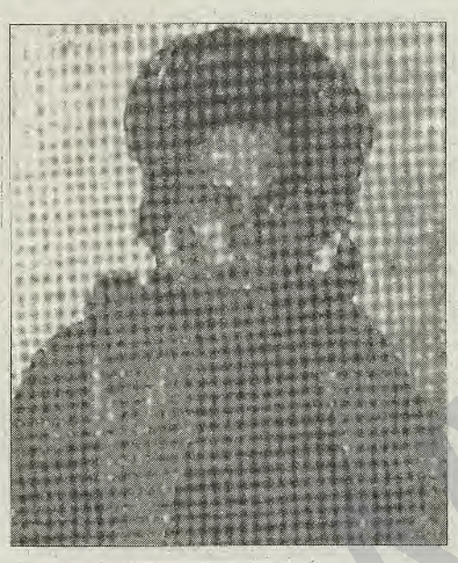

Avdel Elî

Huznî Mukriyanî'nin gerçek ismi Husên'dir. Babası Seyid Ebdulletîf, dedesi Şêx İsmail'dir. "Huznî" kendisinin dışardaki ismidir. Kürdistan'da ise "Damav", "Xedok", "Bêjen" isimleriyle de tanınır.

Huznî Mukriyanî, 1893 yılında, Mehabad'ın Sablax kasabasında yaşama gözlerini açar. Küçük yaşta çalışkanlığa, yurtseverli ve bilime olan tutkusuyla dikkatleri çeker.12 yaşında Mahabad ve ailesini bırakır, yolculuğa çıkar. Kürdistan'ı gezer. Kürt tarihi konusunda doküman toplamaya başlar. İlk öğrenimini babası ve dayılarının yanında başllayıp, daha sonra Mehabad'da tamamlar. Daha sonra Rusya ve İstanbul'da öğrenim görür. Güzel konuştuğu Kürçesinin yanı sıra Arapça, Farsça, Afganice, Türkçe, Rusça ve Hintçe'yi de öğrenir. Daha sonra Franzsızca ve İngilizceyi de çözer. Kalemini tüm bu dillerle adeta konuşturur. Edebi ve tarihi içerikte pek çok eseri mevcuttur. 1925-1947 yılları arasında onsekiz (18) adet kitap çıkarmıştır. Bu kitaplarının çoğu Kürt ve Kürdistan tanihine ilişkindir. Mukriyanî'nin birtakım araştırmaları da henüz el yazmaları şeklinde yayınlanmayı beklemektedir.

Tarihçi Huznî Mukriyanî

Prof. Mumtaz Heyderî "Huznî Mukriyanî Kürt tarih yazımının büyük köşe taşlarından biridir. Ülkesi için büyük hizmetler sunmuştur.

Huznî Mukriyanî yanlız bir büyük tarihçi değil, aynı zamanda büyük bir gazeteci, büyük bir yayıncıdırda. Onun Kürdistan için yaptığı hizmetleri birilerinin, bir yazıya, yada bir kitaba sığdırması güçtür, belki mümkün bile değildir." der.

Mukriyanî, Kürt tarihini Kürtçe derleyip toplayan ilk yazardır. Kitaplarının kronolojik bir araştırma ve planlı bir çalışmanın sonucunda yayınlandığını görmek mümkün.

Huznî'nin çalışmaları akademik bir tarzda ele alınmış ve yazılmıştır. Kürt tarihini esas ve birinci kaynağından öğrenmek için Kürdistan'ın yanı sıra İran, Osmanlı, Afganistan, Rusya ve pek çok komşu ülkeleri dolaşmış, araştırmış, toplamış ve derleyerek yazmıştır. Bu çalışma tarzı bazı Kürdolog ve oryantalistlerin dikkatini çekmiştir.

Prof. Bazil Nikitin şöyle diyor: "Seyid Husên Huznî Mukriyanî iyi bir gözlemci, araştırmacı ve büyük bir Kürt tarihçisidir. Tüm Fransız doğu bilimcileri ona minnettardır. Onun büyük bir bilim adamı olduğu her doğu bilimcisi tarafından rahatlıkla görülür ve bilinir" der.

Edebiyatçı Huznî Mukriyanî

Huznî kalemi güçlü bir edebiyatçıdır. Yurtsever bir şair ve hikaye yazarıdır. Çıkardığı tüm dergilerini şiir, makale, hikaye, söyleşilerle süslerdi. Mukriyanî, aynı zamanda bir aşk şairi idi. Ülkesi ve ulusunun aşığı idi. Bir şiirinde;

" Hemû kes mestî camî awi engurin le natamî
Emin şeydayî awî badeyekî Kurdî huşyarim.
Dız û regir le nêw bağı weten azadı gul çinîn
Be ah û hesreti bergî gole Kurdî giranbarim.
Lê çawan xwên bibarêne ke zanît milletit xewtun
Bê giryan ray perêne xew tuwan ey cawî bedarım" diye seslenir.

Kürt gazeteciliği ve Huznî Mukriyanî

Husên Huznî Mukriyanî bir aydın olarak yaşamına, gazetecilik alanında da legal ve illegal olarak çok sayıda gazete, dergi ve Kürtçe eser vermiştir. Legal olarak Zari Kirmancî, Rûnakî, Dengî Getî Taze dergilerini çıkarmıştır.

1- Zari Kirmancî

Tarih, toplum, sanat ve edebiyat içerikli bir dergi idi. İlk sayısı 25.5.1926 tarihli olup Rewanduz'da çıkarılmıştır. 24 sayı çıkarılan dergi değişik aralıklarla 1932 yılına kadar devam etti. Kürdistani gazetecilik babında çok önemli bir adımdır, Zari-Kirmancî dergisi. Adeta Kürt gazeteciliğinde söyleşi alanında bir çığır açmış, bir sanat icra etmiştir dersek hiç de abartmış olmayız.

2- Rûnakî:

Runaki, haftalık bir dergidir. Bilimsel toplumsal ve edebi ağırlıklıdır. İlk sayısı 24.10.1935 tarihinde yayınlanmış, son sayısı 16.5.1936 tarihinde yayımlanmış. Hewler'de yayınlanan ilk ikinci Kürt dergisidir.

3- Dengî Getî Taze:

Aylık bir dergi olarak yayın yaşamına Huseyin Huznî Mukriyanî, Seyid Huseyîn Huzni, Tewfîq Wehbi Bey, Şêx Kesenın desteğini de alarak girişmiştir. Bu gazete çıkarılırken İngilizlerden müsade alınmış ve Bağdat'ta yayınlanmıştır. İlk sayısı 1943 yılının Kasım ayında okuruna ulaşmıştır. 24 sayı devam etmiştir. Kasım -1945 ayına kadar aylık devam eden dergi, bu tarihten sonra haftalığa dönüştürülerek 30 Eylül 1946 tarihine kadar 35. sayı da haftalık olarak çıkarılmıştır.

Huznî Mukriyanî 20 Eylül1947 tarihinde Bağdat'ta vefat etti. Mezarı Hewler'in dışında İmam Mehemet Mezarlığındadır. Huznî bir kez evlenmiş ancak hiç çocuğu olmamıştır.

Çeviri : Ahmet ÖNAL

Dergilerde bu ay

İbrahim Alp

Berfin Bahar

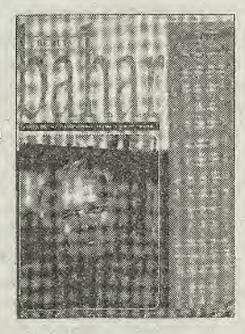

10'uncu sayısı Şubat 1996'da yayınlanan Berfin Bahar dergisi uzun bir aradan sonra 11. sayısıyla okurlarıyla buluştu. Dergi bu ayki kapak konusunu Rıfat Ilgaz. Ilgaz'ın şiirle tanışma süreci, Türk şiiri içinde ki yeri. Rıfat Ilgaz'ın, edebiyatın toplumsal işlevizkonusundaki anlayışı, bu anlayışım pratikteki yerini irdeliyor. Öner Yağcı: "sosyalist gerçekçi kuşağın bir parçası olarak faşizme, karanlığa, zorbalığa, sömürüye karşı sanatın aydınlık bayrağıyla direndi" diyor, Rıfat Ilgaz için.

Derginin bu sayısında; İlhan Arsel'in Şeriattan Kıssalar adlı kitaba karşı başlatılan tepki kampanyalarına ilişkin Hikmet Çetin'in eleştiri-değerlendirme türü bir yazısı, Kürt tarihçi Cemşit Bender'in Çatal Höyük kazısının tarihsel araştırmalardaki bulgularına ilişkin bir araştırma yazısı, Kürt yazar Tori'nin, Kürtçenin Kökeni ve Diyalektlerin Oluşması, konulu araştırma-inceleme yazısı, Şair Cemal Süreya'nın yaşamı, şiiri, İkinci Yeni ve Türkiye şiirine etkileri üzerine Öner Yağcı'nın incelemesi vb. yazılar yeralıyor. Ayrıca derginin şiir bölümün de; V.Mayakovski, Öztürk Uğraş, Stefan George, Suna Aras vb. şairlerin şiirleri yer almış.

Şiir Oku

Şair Mustafa Köz'ün iki ayda bir yayınladığı şiir yaprağı Şiir Oku bu sayının izleğini "Şiir ve İntihar" olarak belirleyen Köz, şiir yaprağında, Mayakovski, Paul Celan ve Sylivia Plath, Soysal Ekinci şiirlerinin yanı sıra, bu şairler için yazılan şiirler yeralıyor. Derginin bu sayısının şairleri; İ. Jeanne, Harris Alfred, Yüksel Andız, Ayhan Bozkurt, Levent Dalar, V. Mayakovski, Hasan Mırsal, Filiz Özdem, Sabahattin Yalkın, Tevfik Taş ve Şener Özmen, İngiliz şairlerden Haikular'ı, Gökçenur Ç. çevirmiş. Mustafa Köz ve Sedat Umran'ın şiir üzerine yazıları da "Şiir Oku"nun düzyazılarını oluşturmuş.

Evrensel Kültür

Evrensel Kültür'ün bu sayısında Goksel Aymaz'ın Kentler, Kondular, Kültürler başlığı altında kentleşmenin, çarpık kentleşme ve konduların ekonomik, sosyo-kültürel yapı ve bu yapının oluşturduğu kültürleri incelerken kent dokusu içindeki yerleşim alanlarının oluşturduğu, kültürel değişim ve buna bağlı olarak sosyal yapılanmaya ilişkin araştırma-inceleme yazısının yer aldığı Evrensel Kültür; Can Yücel, Sennur Sezer, Afşar Timuçin, Funda Özdemiroğlu, Cem Uzungüneş ve İbrahim Bayramlar'ın yer aldığı şiir seçkisi yer alıyor.

Dergi bu sayısında, Aydın Çubukçu, Nuray Sancar ve Tevfik Taş'ın hazırladığı("Sosyalist Gerçeklik -1" "Sosyalist Gerçeklik Öncesinde Sosyalist Edebiyat" adlı dosya çalışması yer alıyor.

1934 Sovyetler Birliği Yazarlar Kongresinde alınan kararlarla proğramatik bir çehre kazanan bir sanat anlayışının, öncesi ve sonrasına ilişkin karşılaştırmalı değerlendirmenin yapıldığı çalışmanın, resmiyet kazanan, sosyalist dünya görüşüne denk ama kendi içinde gelişen farklı sanat akımlarının bu dönemde yarattığı etkinin izlediği süreçle ilgili araştırma-inceleme yazısı yer alıyor. Dr.Cemşid Bender'in "Dediklerim-Demediklerim-Demediklerim" başlığı altında Kürt tarih tartışmalarına ilişkin Faik Bulut'a verdiği yanıt ve eleştiri ahlakına ilişkin göndermelerin yer aldığı bir eleştiri yazısıda dergide önemli bir yer tutuyor.

Çevirisini İsmail Özdemir'in yaptığı Adonis'in şiirlerinde seçkiler yer alıyor. Dergi bu sayısında, Şilide Gizlice, Türk Tarihinin Ana Hatları, Berlin'in Nar Çiçeği, Ö.D.P. tartışmaları ve Dağdakiler adlı kitapların tanıtımına da genişçe bir yer ayırmış.

Sanatçı Nevzat Karakış'tan "Barışa Türkü" konserleri

"Benim köyüm, ilim, yörem yok. Türkü doğumluyum. Bu toprakların her ezgisinin hakkını teslim ederek dinleyip, yorumlamaya çalışıyorum. Oradan geçerek yaşanası dünyaya özlemli türkülerime geldim. Ezgileri ve çalgıları hep kardeş bildim. Babamın türküleri hep kısa sürerdi. Annemin türküleri ise uzun. Ben anneme çekmişim" diyen Nevzat KARAKIŞ'ın ikinci albümü "çiçeği hiç solmayana" kısa bir süre önce çıktı.

Savaşların barışa, barışın güzelliklere dönüşeceği bir dünya için Nevzat KARAKIŞ tüm dinleyenlerini ve türkü dostlarını BARIŞA TÜRKÜ konserlerine çağırıyor. Barışa Türkü Konserlerinin ilki; 15 Eylül Pazar Saat 17.00 MEDKOM'da, ikincisi de; 24 Eylül Salı Saat 19.00 Evrensel Kkültür Merkezi'de izlenebilir. **(İSTANBUL)**

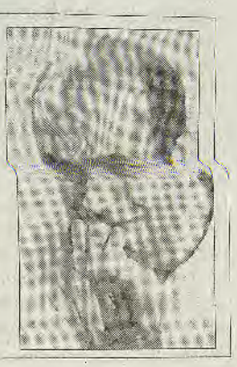

Editörden gecikmiş bir not: PIRPIRIM MUSTAFA GAZİ

Yazarımız Mustafa Gazi, yıllık izninin bir bölümünü kullandığı için, "Pırpırım" yazılarına bir süre ara vermek zorunda kaldı. Pırpırım'ın Pırçikistan temsilcisi Hırço'dan aldığımız bilgilere göre; Mustafa Gazi, tatil masraflarını çıkarmak için, Libya'ya, Kaddafi'nin "ikametgahına" gidip, Kaddafi'ye "Yeşil Qurbeheler" şarkısını satmaya çalışmış. Ama, Kaddafi'nin bu şarkıyı beğenmediği veyerine "Dam Üstüne Çul Serer" türküsünü istediği, fakat yazarımızın bu türküyü bilmediği, bunun yerine Tarkan'ın "Oynama Şıkıdım" şarkısını, kendi bestesi diye Kaddafi'ye sattığı, son anda "yampirileşmekte" olan tatilini kurtardığı bidiridi.

KUKM ve önderlik

İbrehim XELİL

Toplumların ve ulusların mücadele tarihlerinde bazen önemli fırsatlar ve olanaklar ortaya çıkar. Bu fırsatları zamanında görüp halkların ve mazlum ulusların lehinde değerlendirmek, ancak toplumsal gelişmenin yasalarını kavramış, politik eylemini toplumsal gelişmenin temel dinamikleri üzerine oturtmuş ve yönünü ileriye çevirmiş siyasal önderliklerin görevi olabilir.

Hiç bir halk, hiç bir ulus yada toplumsal bir devrim kendi önderliğini bulmadan, kendiliğinden zafere ulaşamaz.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin temel açmazını, ya da açmazlarından birini burada görmek gerekiyor. Bu son yirmi-otuz yıllık mücadeleyi bir tarafa bırakırsak, daha öncelerinde mücadele içinde sosyalist nitelikli bir önderliğin varlığı ve etkinligi şöyle dursun, gerçek anlamda burjuva-modern bir hareketin, önderliğin mevcut olmadığını görüyoruz. Kuşkusuz bu olayı Kürdistan'ın tarihisel ve toplumsal gerçeğiyle, kendine has özellikleriyle doğrudan ilintili olan bir şeydir. Sömürge statüsü altında, geri toplumsal yapı içinde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi sakat kalmış, mahalli, parçasal, aşiretsel, dinsel ve mezhepsel farklılıklar aşılarak tüm ulusu kapsayan modern bir mücadele ve önderlik ortaya çıkmamıştır.

Bununla geçmişteki mücadeleyi küçümsemediğimiz gibi, onun olumlu yönünü görmeme tutumu içinde de değiliz. Bir ŞEX SAİT'ten bir Seyit RIZA'dan bir Mustafa BARZANİ'den daha ileri ne bekleyebilirdik. Bu ulusal kahramanlarımız o dönemdeki toplumsal gelişmişlik seviyesinin ürünüydüler. Mahali, parçasal, aşiretsel hatta dinsel yapıyı esasta aşamazlardı ve aşamadılarda.

Kuşkusuz zaman ilerledi, köprülerin altından çok su geçti. Ve bu süreçte de sömürgeci devletler emperyalist dünyanın onayı ve desteğiyle Kürtleri katliam ve asimilasyon yolu ile ortadan kaldırmaya çalıştılar. Doğrusu bu yolda epey mesafe alıp, büyük tahribatlar yaptılar. Ama onlar yine de, "Güneşin çocukları" ve "Allahın bu günahkar insanlarını" bir türlü "yola" getiremediler.

Bedirxan beylerin, Şex Sait'lerin, Gazi Muhamet'lerin, Seyit Rıza'ların Şeyh Mahmut'ların, ve Şeyh Apdülselam Barzani'nin çocukları, torunları eski dönemin ulusal ezgileriyle büyüdüler. Ve biraz şaşkın bakışlarla çevresine, ülkesine ve dünyaya baktılar. Gelişen ve değişen dünya ile birlikte, sömürgeci yapı altında ağır ve acılı da olsa değişen Kürdistanın koşulları içinde kendilerini buldular. Bu ortamda kendilerini, ülkelerini daha iyi tanıyarak, olaylara, olgulara, gelişme ve değişmelere yeni bir gözle, modern bir bakışla bakmaya başladılar. Öfkeyle ayağa kalkarak eski isyan ateşini tekrar ve daha gür yaktılar. Sadece sömürgecilere karşı değil, haksızlıkları kendilerine reva gören haksız emperyalist dünyaya karşı da meydan okudular. Son otuz yıldan bu yana özellikle Kuzey Kürdistan'da böylesine bir gelişme ve aydınlanma hareketi yaşanırken, güneyde ise eski klasik dar yapı ve anlayış aşılamadı. Oysa Kürdistan'da değişmeye yüz tutmuş toplumsal koşullar, sosyal hareketlilik ve genel ulusal uyanış parçasal, bölgesel, aşiretsel ve mezhepsel farklılıkları aşma yönünde seyir gösteriyordu. O koşullarda yeni gelişme ve değişmelere uygun olarak yeni politikalar ve ona denk düşen örgütlenmeler oluşturmak gerekiyordu. Böylesine politik ve örgütsel bir yapılanma ve bunun mücadelenin pratiğiyle bütünleşmiş hali ancak ulusal kurtuluşun sorunlarına ve önderlik ihtiyaçlarına cevap olabilirdi. Kuzey de bütün eksikliğine ve sığlığına rağmen bu yeni gelişmelere uygun adımlar atılırken, güneyde ise özellikle KDP ve YNK'de ifadesini bulan

eski güdük anlayışlar ve örgütsel yapılanmalar aşılamadı. Bu ufku dar anlayışlarla Güneyli güçler tutarlı ve bağımsızlıkçı bir ulusal çizgi izlemezken, bununla birlikte ne kendi aralarında ciddi ve kalıcı olacak bir birliği kurdular, nede Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal güçlerle stratejik ve temel olabilecek ittifaklara yöneldiler. Bu alanda daha çok pragmatist davranarak parti çıkarlarının ön planda tutup, bölgenin sömürgeci

Yetmez önderlikleri, çarpık gelişmeleri dikkate aldığımızda sosyalistler tez elden seslerini yükseltmelidirler. Halkın özlemlerine, ulusal kurtuluş mücadelesinin sorunlarına en iyi yanıt veren kendileri olduğunu sanan salt söz ve teorik düzeyi ile değil, rüştünü ortaya koyarak pratikte ispatlayabilmelidirler. Bunun başka da yolu yoktur.

devletleriyle ilişki geliştirmeyi esas aldılar.

Bu hatalı politik anlayışların ve pratik tutumların sonucudur ki, Körfez savaşından ve 1991 bahar devriminden sonra ortaya çıkan elverişli ortam ve tarihi fırsatı hakkıyla kullanamadılar. Dahası devrimin kazanımları üzerine oturan KDP ve YNK post kavgasına tutuşarak birbiriyle hesaplaşmayı önlerine koydular. Öyleki bu hırs ve duyguyla Mam Celal İran mollalarına gözkırpıp yönünü onlara doğru çevirirken Gak Mesut Barzani'de Kürtleri katletmekle nam yapmış Kasap Saddam Hüseyin'e sığınmakta çareyi buldu. Onlar bu çılgın tutumlarıyla güneydeki değerleri heder edip, kazanımları geri çekerken, ulusal onuru da rencide etmişlerdir. Bu savaşta biri diğerine "üstün" gelse ne yazar ki! ülkeyi ve ulusal değerleri sömürgecilere peşkeş çekerek, onlara dayanarak sağlanacak bir üstünlüğün yada böylesine kazanılmış bir zaferin geçici olduğunu bilmek gerekiyor. Gücünü ve etkinliğini kendi ülkesinden ve halkından almayan, sömürgeciler karşısında kör-kötrüm olan bir hareket, göstermelik bir iktidar olsa dahi, o ülke ve ülke halkına kazandıracağı fazla bir şey yoktur, tersine çok şey kaybettirir.

Eskiden geride olsa, mahalide olsa, istisnalar hariç Kürt hareketleri ve onların önderleri en azından Kürdün belirgin özelliği olan mertliği düşmana çiğnetemediler. O konumlarıyla direndiler, çarpıştılar teslim olmadan, ya darağaçlarında ya da kurşuna dizilerek şehit oldular. Ve Kürt milletine büyük bir manevi değer bıraktılar. Fakat şimdi modern görünümlerine rağmen ama o eski dar anlayışları tert etmeyen bazı önderlikler Kürt halkının can düşmanı olan sömürgeci güçlere sığınarak, onlara dayanarak; güneyde çok yaygın bir deyim olan Caş'lığı nerdeyse meşrulaştırarak ve anlardan aldıkları güçle birbirini boğazlamaya çalışmaktadırlar.

Tüm Kürdistan Halkı Onun Devrimci, Demokrat, Yurtsever ve Sosyalist Güçleri bu olumsuz gelişmeye dur diyerek tavır almalıdırlar.

Sadece güneye değil, tüm Kürdistan'a Kürt ulusu ve onun mücadelesine darbeler vuran ve büyük tahribatlara neden olan bu çılgın gelişmeye karşı dur denilmelidir. Her Kürt ve Kürdistanlı, devrimci, demokrat, yurtsever ve sosyalisti kendi ülkesindeki bu dramatik durumun sona ermesi için sesini yükseltip çaba sarfetmesi gerekirken, bunun sonuçlarından da gerekli dersleri çıkarabilmelidir. Yarım-yamalak, dar ve geri anlayışlarla tutarlı bir ulusal kurtuluş mücadelesinin verilemiyeceğini, ülke ve ulusun bağımsızlığının sağlanamayacağını bir kez daha görebilmelidir. YNK ve KDP'de ifadesini bulan bu önderliklerin artık iflas ettiğini ve oynadıkları rolle Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine zarar verdikleri görülüp kavranmalıdır.

Bu koşullarda bir kez daha açıkça anlaşılıyor ki, Sosyalist ve devrimci demokrat önderliklerin önemi ve vazgeçilmezliği acil olarak kendisini dayatıyor.

Ulusal kurtuluş mücadelesinin en tutarlı savunucuları, yol göstericiler ve taşıyıcıları hiç kuşkusuz sosyalistlerdir. Eğer güneyde bu iki ulusal gücün yanı sıra, ulusal kurtuluş mücadelesi içinde ağırlığı ve etkinliği olan bir sosyalist güç, sosyalist önderlik olmuş olsaydı, gelişmelerin bu çıkmaz ve çılgın noktalara gelmesi ya engellenirdi ya da bunun yaratacağı tahribatlar asgariye indirilirdi. Ne yazık ki Güneyde halkla bütünleşmiş böyle bir güç yoktur. Bu da tahribatı daha ağır kılıyor. Dahası diğer parçalarda da sosyalist güçlerin ağırlığı ve etkinliği henüz zayıftır. Doğu Kürdistan'da biraz sessiz ve geri bir hava eğemenken, Kuzey Kürdistan ise fokur fokur kaynıyor. Bu parçadaki ulusal kurtuluş mücadelemiz nitel ve nicel olarak, yöneldiği hedefler ve genel seviye bakımından ileri bir düzeyi yakalamıştır. Ne varki güneydeki zaaflara benzer zaaflar belirgin ve ağır olmasa da kuzeyde de yaşanıyor. Ulusal birlik kuzeyde de henüz sağlanmış değildir. Bu alanda asıl rol oynaması gereken güçler, rollerini oynayamıyorlar.

Ancak her şeye rağmen Kuzeydeki gelişmeler yine de iyidir, olumludur ve gelecek açısından umut vericidir. Bu, sadece ulusal-devrimci hareket olan PKK'nin direnişçi çizgisini yürütmesi bakımından değil, dahası sosyalist güçlerin derlenip toparlanması, birliklerini kurarak ulusal kurtuluş mücadelesine sosyalist bir perspektifli müdahale etme ve ona yeni bir can ve kan verme yönelimleri, adımları bakımından da kuzeydeki gelişmeler olumludur, umut vericidir.

Evet bu son nokta oldukça önemlidir. Kuzey Kürdistan'da sosyalist güçler birleşerek PYSK'yi kurmaları, tarihi anlamda bir olaydır. Birliksizliğin hüküm sürdüğü, ulusal güçler arasında karşıt tutumların yaşandığı Kürdistan'da sosyalistlerin birliği bu olumsuz gelişmelere karşı bir yanıt ve ulusal birliğinde gelişip güçlenmesi yönünde olumlu bir örnektir.

Sosyalist güçler parti birliğine ulaşarak zor bir işi başardılar. Ancak bir dizi zorluk ve tarihi görev henüz onları bekliyor. Birliği geliştirip güçlendirmek ona mücadele içinde hayatiyet kazandırmak, ulusal kurtuluş mücadelesinin kaderini olumlu yönde etkileyecek onun üzerinde söz ve karar sahibi kılacak tarihi misyon önlerinde duruyor.

Kürdistan'daki yetmez önderlikleri, çarpık gelişmeleri dikkate aldığımızda sosyalistler tez elden seslerini yükseltmelidirler. Halkın özlemlerine, ulusal kurtuluş mücadelesinin sorunlarına en iyi yanıt veren kendileri olduğunu sanan salt söz ve teorik düzeyi ile değil, rüştünü ortaya koyarak pratikte ispatlayabilmelidirler. Bunun başka da yolu yoktur.

Düşmanı Başkentler de Vurmak

Seyda ALPŞEN

Geçen hafta Celal Talabani ile ilgili bir anımı anlatıp yazıyı şöyle bağlamıştım; "Howler Kürt'lerin" şekırı olmaktan çok gözü dönmüş, küçük hesaplarla ateş kuşatmasındaki akrebin kendisini zehirlemesi gibi Kürt'lerin ulusal demokratik kazanımlarını zehirleyen bu iki liderin şekırı olmak zorunda mı"

1989 yılıydı Sami Abdurrahman ile sohbet ediyorduk. Kürdistan Demokratik Halk Partisi'nin (KDHP) lideri idi. Nedense bizde daha sivil, daha çağdaş bir lider etkisi bırakmıştı.

Güney'deki hareket açık bir yenilgi içerisindeydi. Lider kadrolar sürgünde, moralleri bozuktu. Artık umutlarının Kuzey'de olduğunu açık seçik söylüyorlardı. O'na "Güney'deki hareketin İran-Irak savaşının avantajlarından niçin yararlanamadığını" sormuştum. O da "Kürt hareketi stratejiden yoksundu. Düşmanı Bağdat'ta vurmak gerekiyordu. Böyle bir perspektiften yoksunduk" demişti. Çok hak vermiştim. Öyle ya, her dört parçada da savaşın gerçekten bitmesi düşmanın başkentlerde vurulmasıydı. Sadece askeri vuruşu anlatmak istemiyorum. Askeri vuruş yanında, diplomatik kuşatma olmalıydı. Türk, Arap, Fars halklarının desteğini kazanarak ittifak politikalarıyla, düşmanı başkentlerde vurmak...

Herneyse

Ben de çağdaş bir görünüm oluşturan Sami Abdurrahman Körfez savaşından sonra, Kürtler dağlara doğru (ama düşman başkentlerde değil) günde ortalama bin kişiye varan ölümlerle direnirken Talabani, Sami Abdurrahman vs.'ler Saddam'ı üçer defa öpüyorlardı.

Açlık grevinde idik. Kuzeyli ve Güneyli arkadaşlar aynı duyuşları yaşıyorduk. Onlar Saddam'ı öperken bizim yaşadıklarımızı anlatmama gerek yok.

Sami Abdurrahman'a verdiğim kredi yerini hiddete dönüştürdü. Yenilginin ders çıkardığı düşündüğün "lider" düşmanı başkentle vurmayı belki böyle yorumluyordu(!) kimbilir....

Federe devlet ilan edilip, seçimlere gidildiğinde açık söylemek gerekirse "Kürt liderleri" yeniden kredilendirdim. Ama ihtiyatla. Medya Güneşi'nin 20. sayısında konu ile ilgili makalemde "Kürdistan'da yaşam normale dönsün, insanlar üretmeye başlasın, bu önderlikleri aşacaktır demiştim."

Önderliklerin Kürt tarihinden, uluslararası olaylardan, dersler çıkardıklarını, olgunlaştıklarını düşünmeye çalıştım. Ama uzun sürmedi. Sadece kendi kendilerini tek doğru, tek ilahi kuvvet olduklarını düşündüler. Elbette Kürdün bir diğer Kürdü pozisyonu için bu böyle, yoksa sömürgeciler oldumu el etek öpmeye devam. Bunların ancak lokal düzeyde "kurnaz" olduklarını düşündüm.

Gelinen durumda kahredici olan Kürdistan'lıların bunlarla yaşamak zorunluluğudur.

Körfez krizi sırasında Talabani ve Sami Abdurrahman Saddam'ı öperlerken kimi arkadaşlar "Barzani'nin daha farklı olduğunu onun asla böyle bir şey yapmayacağını" söylüyorlardı. Yani demek ki Barzani daha farklı öpüyormuş onun öpme tarzı çok farklı (!)....

Kürtler ondan bu yana uluslararası ve bölgede edindikleri mevzileri Suriye, İran, Irak, TC politikalarına kurban ediyorlardı. KDP - YNK- YNK'nin İran KDP'ye saldırıları, KDP-PKK'nin II. 15 Ağustos saçmalığı, tümü Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin iç dinamiklerin dinamitleme eylemiydi.

Öyle görülüyor ki hep birlikte başardık (!)...

Bu notları göndermek için faxın başına geçtiğimde İngiliz Parlamenter Anny Ciyved, Amerikan dışişleri sözcüsü (özellikle kürtlerle ilgili) Nicheles Burns ve IKDP'li Hoşya Zeberi Süleymaniye'nin düşüş biçimini tartışıyorlardı. (!)....

Anny Ciyved, Nicholas Burns ve BBC yorumcusu "IKDP ile birlikte Irak askerlerininde Süleymaniye'ye girmiş olma olasılıklarının yüksek olduğunu", Hoşyar Zebari ise "kesinlikle hayır, IKDP peşmergeleri kahramanca savaşıp kenti ele geçirdiler" diyordu.

Anlayacağınız Süleymaniye'de Barzani'nin şekirî oldu.

Oldu mu acaba ?

Ortadoğu'da anti-emperyalizmin bazı perspektifleri (2)

Sıddık BOZARSLAN

KUKM'nin Yeri, Sömürgeci Bölge Devletlerinin Safları Değildir

Her şeyden önce Kürt siyasal yapıların yeri, sömürgeci bölge devletlerinden herhangi birisinin safları değildir, olmamalıdır. Ülkemizin değişik parçalırda ve değişik dönemlerinde meydana gelen Kürt ulusal hareketleri; herhangi bir ülke için ciddi ve tehlikeli bir boyut kazandığında, sözkonusu sömürgeci bölge devletleri aralarındaki çelişkileri bir tarafa bırakarak ortaklaşa ulusal hareketi bastırdıkaları sık sık görülmüştür. Bu da Kürt sorununu fazlasıyla ağırlaştırmıştır. Kürdistan coğrafyasından ve siyasa yapısından kaynaklana bu ağır koşullar; herhangi bir parçadaki Kürt ulusal hareketini zaman zaman diğer sömürgeci ülkelerle değişik düzeylerde ilişkilr kurmaya da zorlanıştır. Ancak sözkonusu ilişkiler, taktik ilişkiler olmasına rağmen, bazen belirli örgütler bu ölçüyü kaçırarak bağımlılık ilişkilerine kadar sorunu düzeysiz bir konuma da sokabilmişlerdir. Bu da beklenmedik trajik sonuçlar ve yenilgiler doğurmuştur. Bu noktanın özellikle altını çizmek gerekiyor. Çünkü öyle görünüyor ki geçmişin acılı yenilgilerinden derslerin yeterince çıkarılamadığı görülmektedir. İşte bu çerçevede PKK'nın sergilediği siyasal tutum alışını değerlendirmek gerekiyor. PKK liderlerinin siyonizm, din ve emperyalizm konularındaki değerlendirmeleri bu konuda oldukça çarpıcıdır. Çünkü bu konularda oldukça yanlış tespitler yapılmakta ve kitlelere yanlış hedefler gösterilmektedir. Örneğin; PKK, kendisine sosyalist bir parti demesine rağmen, islami bir parti gibi din propagandasını yapmakta ve halkı islam dinine davet etmektedir. İslami bir parti önderinin bu tür propagandaları yapmasını belki burada eleştiri konusu bile yapmazdım ve bunu doğal olarak görürdüm. Ama hem kendine sol ve sosyalist bir etiket yapıştıracaksın, hem de bol bol islami ideolojiyi kullanacaksın; bunun, elle tutulur tutarlı bir yönü yoktur.

Buna benzer bir sorun da siyonizm konusunda gösterilen tutumdur. PKK liderleri, siyonizm konusunu öylesine abartarak işlemektedirler ki neredeyse dünyanın başına bela olan emperyalizmin sorunuyla özdeş göstermekte; hatta öylesine ölçü kaçırılmaktadır ki emparyalizmden daha fazla siyonizm tehlikesi kitlelere göstermeye çalıştırmaktadırlar. Burada Siyonizmin Kürt sorununu ilgilendiren yönünde de biraz sözetmek gerekiyor.

Bilindiği gibi İsrail devleti, etrafı Arap devletleriyle çevrili bir alanda kurulmuştur. Böylesi bir sorunlu ortamda bulunan İsrailı çoğu politikacılar; yıllarca Filistin halkının meşru haklarını inkar ederek dünyadaki tüm Yahudilerin bu devlet çatısı altında birleştirmek gerektirdiğini bağnazca savundular.Bunun karşısında ise Filistinli politik örgütler de İsrail'in kendi topraklarını işgal ettiklerini, bölgede İsrail topraklarının bulunmadığını vb. nedenlerle İsrail devletini tanımadıklarını savundular. Ancak gelinenn noktada her iki tarafta da önemli değişiklikler yaşandı. Yani artık Filistinliler bile "siyonizm tehlikesi"ni fazla ağızlarına alamaz oldular. Biz Kürtler açısından ise sorun, tamamen farklıdır. Her şeyden önce Ortadoğu coğrafyasında Kürtler ve Yahudiler, doğal olarak birbirlerinin müttefikleridirler. Kısacası, her iki halkın birbirlerine alıp veremeyeceği en ufak bir sorunları yoktur. Bu bazda da her iki halkın da karşılıklı olarak birbirleriyle dayanışma içinde olmaları gerekmektedir. Mevcut nesnel durum bu kadar not iken; PKK liderlerinin Filistinlilerden bile daha fazla ve gerçekçi olmayan bir zeminde "siyonizm tehlikesi"ni defalarca ileri sürmeleri, dikkat çekicidir. Genel olarak Ortadoğu politikasını ve özel olarak da Kürdistan'ı aralarında sömürgeleştiren sömürgeci bölge devletlerinin ve bu arada da İran ve Suriye'nin politikasını yakından izleyen sağduyu sahibi her insan; sözünü ettiğim PKK'nın bu politikasının onlarla tamamen çakıştığını rahatlıkla göreceklerdir. Bütün bunlar birer tesadüf değildir.

Böylesi yanlış politikalar diğer somut bir örnek ise Çekiç Gücün bölgede konumlandırıldığı dönemlerde yine PKK tarafından sergilendi. Bilindiği gibi Çekiç Güç, Güney Kürdistan'da yaşanan kitlesel göç dramı akabinde dünya gündemine giren Kürt sorununun yarattığı uluslararası tepki sonucu oluşturuldu. Açıktır ki Çekiç Gücü oluşturan emperyalist ülkeler, Kürtlerin kara kaşlarına hayran değillerdir ve aynı güçler Kürt sorununun gerçekten barışçıl ve adil çözümünden de yana değillerdir. Ancak, kendi kamuoylarının da baskısı ve bölgedeki sömürü çıkarları gerektiği için böyle bir gücün konumlandırılmasına gidildi ve halen bu güç bölgede bulunmaktadır. Güney Kürtlerinin bu güç sayesinde Saddam diktatörünün olası yeni baskı ve saldırılarından korundukları ise çok açıktır. Böyle bir durum karşısında Kürtlerle emperyalistelrin çıkarlarının çakıştığı görülmektedir. Durum bu kadar açık ve yakıcı olarak kendini gösterirken; sömürgeci bölge devletlerinin de istemleri doğrultusunda bu gücü karış çıkmamızın hangi mantığa hizmet edeceği belli değil midir? Bu yüzden Kürdistanlı sosyalistler başta olmak üzere diğer yurtsever güçler bunu destekledikleri halde PKK'nın buna karşı çıkması, anlaşılır bir tutum değildir. Kaldı ki Kürtler, ulusal demokratik hakları uğruna ağır bedeller ödeyerek yıllardır sürdürdükleri haklı mücadeleleri; eninde sonuda sömürgecilerle ve bunlarla birlikte emperyalist ülkelerle de masa başında barışçıl bir çözüme gidecekleri çok açıktır. Son tahlilde Kürt sorununun, Birleşmiş Milletler gibi ağırlığını emperyalist ülkelerin oluşturdukları bir kuruluşa da bir muhatap ve taraf olarak bu sorunu çözmek zorunda kalacakları gün gibi ortadadır. Bu da politikanın inceliklerinden biridir ve Kürt siyasal güçlerinin de bunu iyi kavramaları gerekmektedir.

Benzer başka bir tutum da Güney Kürdistan'da seçimlerle oluşturulan Federe Kürt Parlamentosu konusunda sergilendi. Bilindiği gibi PKK, bu parlamentoya önceleri çok sert tepki göstererek; bunu, batılı emperyalistlerin bir kuklası şeklinde nitelendirmişti. Ne gariptir ki aynı PKK, Avrupa'da atama usulüyle oluşturduğu "Sürgünde Kürdistan Parlamentosu"; ilk girişimlerini Brüksel'de aynı emperyalist ülkelerle kurdukları ilişkilerle, ne kadar derin bir çelişki içinde olduklarını sergilediler. Doğrusu politika sanatında bu kadar çelişkili ve komik tutumların sergilenmesi karşısında acımamak elde değildir. Diğer bir siyasal tablo da sömürgeci bölge devletleri tarafından sergilendi. Sözkonusu bölge devletleri, değişik aralıklarla Ankara, Tahran ve Şam'da yaptıkları ortak toplantıların her birinde; "Irak'ın toprak bütünlüğünden yana" olduklarını, "oluşturulmaya çalışılan Kürt devletlerine karşı oldukları"nı defalarca tekrarladılar. O zaman haklı olarak sormak gerekmez mi; bazı Kürt örgütlerinin siyasal tutumları ile sömürgecilerin politikaları nicin çakışabilmektedir? Bu ve buna benzer bir çok örnek, PKK'nın sömürgeci bölge devletleriyle içine girdikleri ilişkilerin politikasına yansımasının sadece birer örnekleridir. Bu yüzden bu tür politikalar, başta Tahran ve Şam olmak üzere sömürgeci başkentlerde üretilmektedir. Bana göre PKK lideri Abdullah Öcalan kardeşimiz Şam'da kaldığı sürece bağımsız politika yapamamaktadır; istese de bunu yapması mümkün değildir. Çünkü, sömürgeci bölge devletlerinden birinin başkentinden yürütülen bir politikanın; o ülkenin politikasına ters olamaz.

Yurtsever Kürt örgütleri içinde özellikle bağımsızlık yanlısı olmayan ve Kürt sorununu otonomi veya kültürel haklar çerçevesinde gören burjuva yapıların yaklaşımları da ilginçtir. Bu siyasal yapıların anti-emperyalist bir tutumlarının olmadığı bir gerçekliktir. Ancak daha da önemli olan, bu tür düşüncelere sahip olanların ezici çoğunluğu; Kürdistan'da zorlu, uzun vadeli ve kararlı bir mücadeleyi göze alamakta ve tabir uygun düşerse her şeyi sömürgeci burjuva icazeti çerçevesinde ele almaktadırlar. Kısacası bunlara göre, yaşadığımız tek kutuplu dünyada YDD çerçevesinde kapitalist-emperyalist sistem; Kürt sorununu da çözüme bağlayacaklardır. Bu kardeşlerimiz, özverili bir çaba ve büyük emekler sarfetmeden elde edilebilecek bir "hak"kın, istenildiğinde kolayca geri alınabileceği gerçeğini bir türlü anlamak ismemektedirler. Yine bunlara göre siyasal zor temelinde silahlı mücadele yürütmek, sosyalizmi ve bağımsız Kürdistanı savunmak da yanlıştır. Kuşkusuz ki bu, onların düşüncelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak şunu da belirtmeliyim ki bu kardeşlerimiz; bir çok ezilen-sömürge uluslarda görüldüğü gibi bağımsız bir vatan yaratma kavgasını yürüten ulusal burjuva niteliklerinde bile değillerdir. Çünkü, zorlu bir mücadele ve ağır bedeller ödenerek sömürgeci burjuva merkezi yapılarında oluşacak gedikler ve bunu sonucu elde edilecek kimi demokratik ve kültürel haklar; Kürt ve Kürdistan sorununu kökten çözemeyecektir. Kürt ve Kürdistan sorunu, uzun vadeli bir sorundur ve mücadele ile elde edilecek her haktan yararlanarak bu tür kazanımların, bağımsız Kürdistan Demokratik Cumhuriyetine hizmet etmek ve bu uzun yürüyüşe tabi kılınmak zorundadır... Ancak sorunu salt kültürel haklar veya otonomi çerçevesinde ele almak demek; bir köle sahibi ile kölesinin gönüllü ve eşitliğe dayalı olmayan evliliğini savunmakla özdeştir. Bu yüzden bu kardeşlerimiz, son tahlilde köleliği savunmaktadırlar. Hatta bunlar, öylesine yanlış ve sakatça düşüncelere kendilerini kaptırmışlar ki, PKK'nın yürüttüğü mücadelede bir yenilgi alınmalı ve sözkonusu yenilgi sonucu bir takım "haklar" elde edilebilinir. Bunlar, yapıcı ve yol gösterici temelde PKK'yı dosça eleştirip daha sağlıklı politika ve mücadele sergilemeleri gerekirken; adeta pusuya yatıp PKK'nın yenilgisini istemektedirler. Bu satırların yazarı da bu temelde 1984'ten beri haklı bir zeminde sömürgeciliğe karşı silahlı mücadele yürüten PKK'yı bu taraftan desteklerken; yukarıda sözünü ettiğim noktalarda da görüldüğü gibi politik dostluk temelinde eleştiriyorum. Kaldı ki PKK'nın da en çok böylesi eleştirilere ihtiyacı olduğu kanısındayım. Bu kardeşlerimiz ise, PKK'nın yenilgi alması halinde kendilerinin de hiç bir söz ve karar sahibi olamayacaklarını bir türlü kabullenmek istememektedirler. Kısacası, bunların elle tutulur bir politikaları söz konusu değildir.

Sonuçlandırırsak; Kürt yurtsever güçleri öncelikle dost ve düşman güç ler arasında çok net ve sağlıklı bir ayrım yapmalı ve böylesi önemli ve canalıcı bir belirleme yaparak politikalarını da bu temel üzerinde şekillendirmek zorundadırlar. Kürdistan lulusal demokratik devrim çıkarları bir bütünolarak gözönünde bulundurulduğunda; her parçada sürdürülen ulusal hareketin en yakın ve stratejik müttefikleri, öbür parçalarda sürdürülen ulusal hareketlerdir. Bu, aynı zamanda parçalanmış bir ulusun/halkın ve ülkenin ulusal Ibirliğinin yeniden yaratılmasının da temel lbir koşuludur. Bu eksende ulusal politika saptanırkan, her parçadaki ulusal güçler; bağımsız birvatan yaratma ekseninde kendi aralarında ulusal bir birliği öngören ulusal bir otorite yaratmaları ve bunu diğer parçalardaki ulusal otoritelerle birleştirerek daha geniş kapsamlı ve Kürdistan'ın tümünü kucaklayabilecek ve temsil edebilecek birulusal otoriteyi kurmaya samimi çaba sarfetmelidirler. Ancak, kyukarıda öçzetle değinmeye çalıştığım yanlış anlayışlardan ve sömürgecilerle kurulan ilişkilerden ötürü sözünü ettiğim ulusal lbirliklerin yaratılması mümkün değildir. Öncelikle Kürt hareketinin bir bütün olarak merkezi baş=kentlerden üretilen politikallardan kendilerini kurtarmak durumundadırlar. Bu konuda da sözünü ettiğim ve daha fazla K.Kürdistan'ı ilgilendiren yönüyle PKK'nin eleştirdiğim hatalardan kendini arındırması gerekmektedir. Aynı şekilde öbür parçalardaki ve özellikle de Güneydeki KDP ve YNK'nın bu tür yanlış eğilimlerden kendilerini kurtarmaları gerekmektedir. Buna benzer başka bir konuda da başta Kürtiye devrimci-demokrasi güçleri olmak üzerebölgenin Arap ve Fars devrimci demokratik güçleri de kendi emek alternetiflerini yaratma görev ve sorumluluklarıyla karşı karşıyadırlar. Bu tür kalıcı ulusal birlikler yaratabilen Kürt ulusal hareketi; eğemen ulus devrimci-demokratik cephe birlikleri ile de en sıkı dayanışma ve güç eylem birliklerini daha kolay sağlayabileceklerdir.

Ortadoğu coğrafyasında sorunun devrimci-enternasyonalist ve aynı zamanda anti-emperyalist perspektifleri böylesi bir niteliğe sahiptir. Halihazırda ve günümüz koşullarında sözünü ettiğim anti-emperyalist mücadele çerçevesinde yukarıda isimleri geçen başta İran ve Suriye olmak üzere bölgenin sömürgeci devletleri girmemektedir. Yani Ibu dört ülkenin hiç biri anti-emperyalist bir karakterleri olmadığı gibi, bunların her biri Kürdistan'ın bir parçasını eğemenlikleri altında tutmakta ve adeta kangren bağlamış bu soruna demokratik bir çözüm getirmeye yanaşmamaktadırlar. Şimdiden önemli ve güncel olan, Kürt halkının kendi geleceğini kendi özgür iradesiyle belirleyebilme hakkı temelinde Kürt ve Kürdistan sorununun adil ve kalıcı bir biçimde çözümlenmesi doğrultusunda mücadele ve ittifakların ete kemiğe bürünmesidir. Buna paralel olarak da eğemen ulus devrimvci-demokrasi güçlerinin aynı sağlıklı temeller üzerinde mücadele birliktelliklerini yaratmaları gerekmektedir. Bu bazda da özellikle Kürt ulusal khareketinin ve genel olarak da bölge devrimci-ilerici hareketinin kendilerini lsözü edilen yanlışlardan larındırmaları ve tarihi görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri bir ihtiyaç olmanın da dışında birzorunluluktur. Bunun dışında halklarımızın çöçzüm bekleyen sorun9ları, başarıya ulaşamaz. Şunu da belirtmek gerekir ki politika sanatı, incelikleri olan ve yerine göre ustalıkla uygulanması gereken bir sanattır ve bu yönüyle de matematiksel ldört işlemden ziyade cebire benzer. Cebir işlemlerini bilemeyenler; artı(+I) ile eksi (-I) arasındaki farkı görgemeyeceklerdir. Yani diğer bir deyişle, bir nesneye illlada siyah veya beyaz demenin yanlışlığını ve dolayısıyla bazan sözü edilen bu nesnenin her iki rengin karışımından da oluşabileceğini anlamamız gerekmektedir. ■

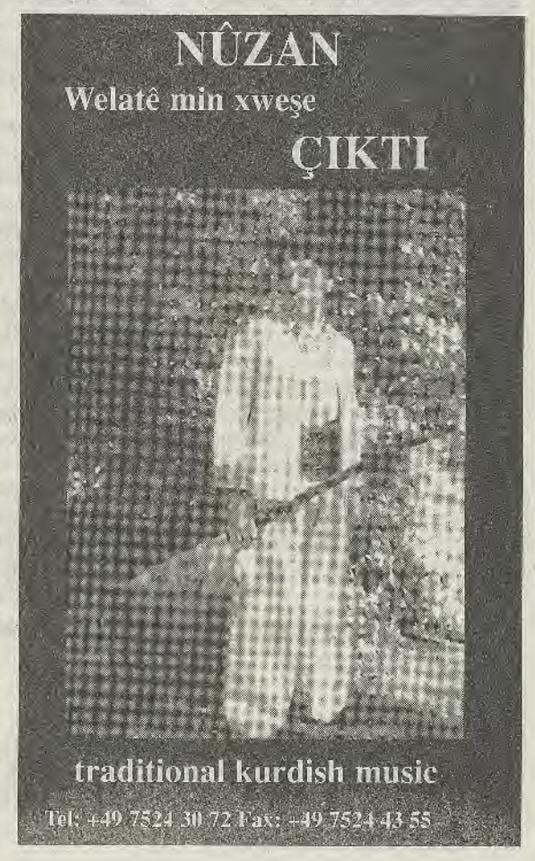

Güney'e TC tehdidi

Mehmet ÇİFTÇİ

HAKKARİ- Türk ordu birliklerinin 3 Eylül tarihinden itibaren bölgeye kaydırılmasıyla Güney sınırında oluşturulmak istenen tampon bölge girişimleri dünyanın tepkisi üzerine şimdilik askıya alındı. Çukurca ve Şemdinli ilçeleri üzerinden sınıra yığılan 100 bin civarındaki asker bölgede harekat düzenlemezken, birlikler sınırın sıfır noktası ile iç kesimlerde mayın temizlemekle uğraşıyor.

Hakkari'nin Çukurca ilçesi ile Şemdinli ilçelerinin Güney Kürdistan sınırında bulunan tüm köyler geçtiğimiz yıllar içinde boşaltıldığı ve burada 15 kilometre eninde ve boydan boya tampon bölge ilan edildiği halde, Güney Kürdistan topraklarında da başka bir tampon bölge oluşturulmak istenmesi tepkilere yol açıyor. Sınırın Türkiye kesiminde kalan bölümde tampon bölge oluşturulduğunu bilen Irak yönetimi 'Tehlikeli Güvenlik Bölgesi' adı altında oluşturulmak istenen tampon bölge girişimine en açık tepki gösteren ülkelerden biri. Türk ordusu birliklerinin ise dünyadan gelen tepki üzerine şimdilik sınırda bir beklenti içine girdiği gözleniyor. 3 Eylül tarihinden itibaren Bolu, Kayseri, Elazığ, Van ve Hakkari'den yaklaşık 100 bin asker ile çok sayıda zırhlı araç Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Çığlı, Çayırlı, Üzümlü, Ertoş, Kınyanış ile Şemdinli'nin Derecik bölgesine kaydırılmış durumda. Askerler sınırın sıfır noktası ile iç kesimlerde mayın temizleme çalışmaları yaparken, bölgeye termal kameralar ve gece görüş cihazları yerleştiriliyor. Helikopterlerin sık sık keşif uçuşu yaptığı bölgede şimdiye kadar herhangi bir taciz olayına da rastlanmadı.

Girişime bölge halkından tepki

Dünya devletleri Türkiye'nin Güney Kürdistan topraklarında 'Teihlikeli Güvenlik Bölgesi' adı altında oluşturulmak istenen tampon "bölgeye Türkiye müdahalesi" yorumlarıyla karşı çıkarken, bölge halkı da girişimin çok amaçlı olduğu görüşünde. Çukurca ve Şemdinli ilçelerinde yaşayan halk, 1994 yılından beri TC sınırları içerisinde oluşturulan tampon bölge nedeniyle Güney sınırına yaklaşamadıkları gibi, o zamana kadar olan sınır ticaretinin de bu tampon bölge yüzünden kesildiğini belirtiyorlar. Halk "eğer PKK'ye karşı bir önlem olarak değerlendiriyorlarsa; peki sınırın bu tarafındaki tampon bölge kime karşıdır? Sınır boyunca ve 15 kilometre eninde giriş çıkış yasaktır. Bu bölgeye girmek mümkün değil. Şimdiye kadar bir çok sivil insan buradan geçmek isterken askerler tarafından öldürüldü. Peki ikinci bir tampon bölge neden oluşturulacak? " şeklinde soruyor.

Van ve Hakkari'deki HADEP ve bazı demokratik kuruluşların yöneticileri de tampon bölgeyle bölgenin işgalinin amaçlandığını, Türkiye'nin buradaki iç çatışmayı da fırsat bilerek böyle bir niyeti hayata geçirmeyi hedeflediğini söylediler.

Konferans çağrısı

PARİS- Fransa'da Kürtler'in dostu olarak tanınan, Fransa eski Cumhurbaşkanı Daniel Mitterrand ile Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal Nezan, Paris'te bulunan Enstitü merkezinde 5 Eylül günü bir basın toplantısı düzenleyerek Güney Kürdistan'daki gelişmelere ilişkin görüşlerini anlattılar. Toplantıda Kürt sorunuyla ilgili olarak 'Uluslararası Barış Konferansı' çağrısı yapıldı.

Basın toplantısında Mitterrand, Kürdistan sorununun özünün hukuksal bir çözümde yattığını savundu.

"Büyük batılı ülkelerin 1991 yılında yapmış oldukları hatanın cezasını şimdi Kürt halkı çekmektedir. Bu nedenle bu ülkeler kendi hatalarını yok etmek için, Kürt sorununa demokratik ve insan haklarına dayalı bir çözüm getirmelidirler diyen Mitterrand, çözümün kaçanılmaz olduğuna işaret etti.

Mitterrand, Kürt sorununun çözümü için kendi ülkesinin hükümetiyle diplomatik ilişkiler kuracağını, diğer ülkelerle de temas kurup İngiltere, Amerika, Fransa gibi ülkelerin bu sorunun çözümü için bir barış konferansı düzenlemeleri için çaba sarf edeceğini de açıkladı.

K. Nezan ise konuşmasında şu görüşlere yer verdi: "Amerika, İngiltere, Türkiye ve Fransa'nın üst düzey yetkilileri, Barzani ve Talabani'nin de katılacağı bir barış konferansı çerçevesinde bir çözüm bulmalı ve Kürt halkına uluslararası politik statü verilmelidir." Toplantı, Mitterrand'ın her ülke halkının Kürt sorunuyla ilgili olarak kendi hükümetine baskı yapması çağrısında bulunmasıyla sona erdi.

Protesto yürüyüşü

PARİS- TC'nin Güney Kürdistan'da tampon bölge oluşturmak amacıyla girişmeye hazırlandığı saldırılar Kürdistanlı ve Türkiyeli devrimci güçlerin Fransa'nın başkenti Paris'te düzenledikleri ortak miting ve yürüyüşle protesto edildi.

Kürdistanlı ve Türkiyeli devrimci güçler 9 Eylül günü Rebuplik Meydanı'nda toplanarak "Gare de Lest"e yürüdüler. Yürüyüşçüler, güzergah boyunca ortak hozarlanmış bildirilerini de dağıttılar.

PSK Paris taraftarlarının destekçi olarak katıldıkları; ERNK, DHKC-DHG, TKPML Fransa taraftarları, MLKP Fransa yönetimi, TİKB Fransa taraftarları ve PYSK Fransa Komitesi'nce ortaklaşa oluşturulan Yürüyüş Tertip Komitesi'nin hazırladığı bildiride TC devletinin, Güney Kürdistan'da yaşanan çatışmalı ortamı fırsat bilerek, yeniden sınır ötesi işgal hareketine yöneldiği hatırlatıldı ve "ABD emperyalizmi başta olmak üzere, tüm emperyalist ve bölge gerici güçleri TC'nin tarihsel irkçı emellerini iyi bilmelerine rağmen açık bir ikiyüzlülükle, işgale destek olmaktadırlar" denildi. 'Güvenlik kuşağı'nın asıl amacının Kürt halkını yok etmek olduğu vurgulanan bildiride "Kürt hareketleri kendi iç sorunlarını oluşturacakları Kürt platformlarında çözmeleri Kürt halkının genel ulusal çıkarları açısından en doğru bir tutum olacaktır" denildi.

YNK: Talabani İran'da değil

ALMANYA- YNK Avrupa sorumlularından K. Nezar gazetemize yaptığı açıklamada Celal Talabani ve YNK yöneticilerinin tümünün, açıklananların aksine İran'a geçmediklerini, YNK yöneticilerinin Süleymaniye'ye 20 km. uzaklıktaki Şarbajır'da üslendiklerini söyledi.

Hewlêr ve Süleymaniye'den çatışmadan çekilmelerini, YNK Polit Büro'sunun kararı gereğince fazla kan dökülmesinin önüne geçmeye bağlayan sözcü, KDP'nin Saddam'la özerklik konusunda anlaştığını ve antlaşmanın 12 Eylül günü resmen ilan edileceğini de ileri sürdü.

Özerklik planının Türkiye ve ABD tarafından da desteklendiğini savunan YNK sözcüsü, bütün Kürtlerden, bu planın işlevsiz kılınması için destek beklediklerini belirtti.

TEHLİKELİ OYUNLAR: ABD'nin Kürdistan'daki açmazları

Martin WOOLLACOOT

Ortadoğu'da olaylar ya da tanklar hareket etmeye başlayınca, onları yollarından durdurabilmek için bazen daha fazla füze de yetmiyor.

Süleymaniye'nin KDP tarafından ele geçirilmesi, bölgede panik yaratan göç, Türk'lerin bölgede "güvenlik kuşağı" hazırlıklarının sürmesi; tüm bunlar, Saddam'ın Kürdistan'a girmesinin sonuçları olarak halen tehlikelerin sürdüğünü ve bölgenin buna hazırlıksız olduğunu gösteriyor.

Daha dün Amerikalılar, Kürtler arası savaşta taraf tutma kararlarının olmadığını söyleyerek, gelecek hafta ya da aylara sarkacak bir mücadeleye seyirci kalmacağı izlenimini veriyorlardı. Her başvuruda, ya da olayda, etkili karar almak için daha zaman olduğunu ima ediyorlardı.

Düşündükleri, füzelerle Saddam'ın geriye çekileceği ve KDP ile YNK'nın koşullarının savaş ya da barış için eşitleneceği esasına dayanıyordu. Sadece bir gün sonra ise iç savaşın bittiği, YNK'nın merkez karargahını terkettiği ve önderlerinin İran'a belki uçarak gittikleri görüldü.

Irak'ın işgali sadece KDP ile YNK arasında dengeleri değiştirmekle kalmadı, aynı zamanda KDP'ye büyük bir avantaj verdi. Körfez savaşı sonrası Bush yönetiminin yüklendiği ve Clinton yönetiminin devam ettirdiği bölgeye yerleşme politikası sonuç olarak hasar almakla kalmadı, yenilmiş de oldu. Ve olaylar halen hızla gelişiyor. Seçimlerde tecrübesiz seçmene uluslararası politikanın maharetli ustası olduğunu göstermeyi uman Clinton, Kürdistan'ı kaybetmek sorunuyla yüz yüze gelecek.

Başkan'ın seçimleri kaybetme tehlikesinden daha büyük bir risk var. Körfez savaşı sonrasındaki uzlaşma Saddam'ı içine aldı, Kürtleri korudu ve tüm bunlar ABD'nin bölgede etkisini arttırmaya dayandırıldı. Bu tümüyle herkesin, muhalefetin bile üzerine çalıştığı bir durumdu. Geçen hafta gelişen olaylar bu politikaların bir çok yanıyla mevzilerini terketmesiyle sonuçlandı. ABD ve Batılı ülkelerin önüne aniden KDP'ye karşı nasıl bir tutum alınacağı sorunu ortaya çıktı. Kürtleri hayatı boyunca hor görmüş, aşağılamış, katletmiş olan Saddam'a yakınlaştıran KDP'ye karşı tavır mı alınmalıydı yoksa KDP'nin üzerine gidip aynı zamanda onu ince politikalarla yanına çekmeye çalışıp Saddam'ın cebinden çıkarmalı mıydı? KDP, Saddam'a köle gibi itaat eden bir ittifakın içine mi girecekti yoksa bölgede hakimiyetini sağladıktan sonra Saddam'ın askeri güçlerine ve gizli servisine karşı tavır mı alacaktı? Her halükârda Saddam'a karşı Kürtlere koruyucu şemsiye görevi yapan Çekiç Güç ne olacaktı? KDP Saddam'la otonomi görüşmelerine geçer mi, onları red mi eder? KDP, Irak muhalefet güçlerinin bölgede çalışmalarını sağlayacak mı yoksa Saddam'la anlaşmanın bir parçası olarak ülkeden sürdürüp ya da yakalatıp ele geçmelerini mi sağlayacak? Mevcut durumda Irak Ulusal Kongresi'nden 100 kişi Erbil'in ele geçirildiği gün -KDP'nin yardım edip etmediği tam belli olmamakla birlikte- öldürüldüler. Diğerleri hayatlarından endişe ediyorlar.

Bu sorunların yanıtları için ABD hızlı aktif politikalar üretmeye gereksinim duyuyordu. Aynı zamanda ABD batılı müttefikleri için de daha anlaşılabilir yanıtlara ihtiyaç duyuyordu. Oyun henüz sonuçlanmadı. Önceden planlananlar da -görünüş iyi olsa da- ortaya çıkmadı. Ortaya çıkacak en kötü sonuç, KDP kontrolündeki Kuzey'in (Güney Kürdistan- ÇN.) Saddam'a bağlı bir sultanlığa dönüşmesi ve onun gizli servisinin bölgeye nüfuz etmesi olacaktır. Bununla birlikte büyük bir mülteci akışı ve İran'ın müşteri olarak sınırın diğer tarafında kullanabileceği bir YNK. Diğer taraftan Kuzey'de Türkler kendi düşmanları PKK'yi kovalamak için istediklerini elde ettiler. Daha da kötüsü, eğer halen daha tehlike ise, senaryo; Saddam, KDP ve Türkiye'nin uzlaşarak ortak ilgileri olan "yemek için petrol" düzenlemesini yapmaları, KDP'nin Kuzey'deki etkili kontrolü doğrultusunda Türkiye ile anlaşarak PKK'nin bastırılması ve Saddam'ın prestijinin daha da artması... Halen daha "yemek için petrol" bir faktördür ve ABD bunu kontrol edebilir. ABD bu konuda manevra gücüne halen sahiptir. ABD belki kendisine teselli olacak yollardan birini KDP ve YNK'yi görüşmeye zorlayarak İran'ı sıkıştıracak bir formülasyonda bulacak. KDP'nin yaptıklarından dolayı kendisini temize çıkarması ancak bununla ve Saddam'a tavır alarak mümkün olacaktır. Bunların dışında onlar silahlarıyla bölgede kalmaya çalışabilirler ancak ABD'nin dışarıdan kendisine dayatılmış bir yenilgiyi kabul edilebilir bulması güçtür.

ABD oyunda kartlarını tümüyle yitirmemiştir. ABD belki öyle ya da böyle "yemek için petrolün" yolunu açacak. Onun Türkiye içerisinde hatırı sayılır bir etkisi var. Bildiğimiz gibi Irak eski mevzilerini yeniden kurmaya çalışırsa eskisine oranla daha zor olmasına rağmen bombalayabilir. Gizli servisler için Saddam'ın artık dönüşü olmayan bir yolda olduğunu bilmek zor değil.

Halen daha başarısızlığı durumunda ortaya çıkan korkunç sonuçlarına rağmen Irak'ta darbe girişimleri var. Halen bir kısım Irak'lıların normal günlere dönmek için Saddam'ı engel görmeleri gerçeği var. Bazen en zayıf anlarda Saddam gibiler sadece dışarı çıktıkları anda tuzağa düşürülebilirler.

Belki Clinton yönetiminin politik kampanyası sırasında, onun tam da dış politikalarının test edildiği sırada sonuca gidici adımları görmek zor olabilir. Sonucun çözümleri için yapılan araştırmaların sonuçları ne olursa olsun, haklılıkları ve eksikleriyle beraber özellikle Irak, Bosna, İrlanda, Rusya ve son zamanlarda problemleri yoğunlaşan İsrail konularında kritik kararlar ABD seçimlerinden sonraya kalacak.

Netanyahu'nun İsrail'deki zaferinden sonra, ABD kararlarına kaşı başı bozuk yaklaşımların Kasım ayına kadar süreceği söylenebilir. Arafat ile Netanyahu'nun son görüşmesi hiç bir şeyi çözmedi. İsrail'li lider ABD gezisi sırasında Hebron'daki uygulamalar konusunda yaptığı yalpalamalar en azından bunu kanıtlıyor. İki lider belki ABD baskısı ile ABD seçimlerine kadar etkisiz çatışmalarını ertelemekte anlaşacaklar. Her halükârda Kürdistan'da ABD hükümeti öyle bir durumla yüz yüze ki bölgedeki Kürtlerin durumunu, Irak'ın geleceğini, genel olarak bölgeden etkisini kurmayacak aktif bir politika geliştirmek zorunda. Batılıların çıkarlarına daima hizmet eden Ortadoğu bazen Batı ile ABD ile ilişkilerdeki uyumsuzlukları engelleyemiyor. Batı ile ABD arasında sorunlara yaklaşımda farklılıklar ortaya çıkabiliyor. Bu daha çok bölgesel sorunların çözümleriyle Batı ve ABD çözümlerinin uyuşmamasından kaynaklanıyor.

Alternatif olarak "herkes için özgürlük", korkutuculuğunu sürdürüyor. Ortadoğu'daki antlaşmalarla ilgili en bilgili uzmanlardan biri olan Profesör William Quandant son röportajında "şimdi kesinlikle denilebilir ki bölgede Amerikan barışı olmayacak, ancak ABD'den bağımsız olanı da tahayyül etmek mümkün değil" dedi. ABD ve Başkan Clinton şimdi ABD barışının ne kadarının korunacağı sorusu ile yüzyüze.

(Çeviren: Seyda ALPŞEN)

ÇAĞRI

Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizde yeni ve tarihi bir adım olan PYSK kuruluş gecesinde tüm Kürdistanlıları ve halkımızın dostlarını aramızda görmek istiyoruz.

Sporthalle Köln
28.09.1996 Saat: 16.00

Program

Dalshad
Ferhat Tunç
Grub Ahûramazda
Nasir Rezazî
Nûzan ve Grubu
Nilüfer Akbal
Şivan Perwer
Koma Niştiman

Katılımcılar

√ PASOK- Yunanistan
√ SINN FÊIN- İrlanda
√ SPD-Uta Zapf, MdB
√ BÜNDNİS 90/Die Grünen
√ PDS
√ PYSK
√ İHD Tem.
√ Med-Kom Tem.
√ NûRoj Tem.
√ Roza Tem.
√ A. Melik Fırat
√ Münir Ceylan

Gece ile ilgili enformasyon için irtibat telefonları ve fax numaraları

* Civata Kurd Köln. Tel: 0221- 130 14 58 Fax: 0221- 130 14 59
* Civata Kurd Gissen. Tel: 0641- 79 14 83 Fax: 0641- 79 14 87
* Civata Kurd Dortmund. Tel+Fax: 0231- 83 99 59
* Civata Kurd Mannheim. Tel: 0621- 2 44 64
* Civata Kurd Hagen. Tel: 02331- 46 26 77
* HEVKAR Hamburg. Tel: 040- 43 97 853 Fax: 040- 430 43 29
* Kurdistan Zentrum München Tel: 089- 480 27 92

TERTİP KOMİTESİ

nû Roj

Nûjen Basın Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına İmtiyaz Sahibi ve Yazişleri Müdürü : Alper Aslan
Hukuk Müşavirleri: İbrahim İnce
Kültür ve Toplum-Yaşam: Nesimi Aday
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Utku Apt. No:18/7 Aksaray-İSTANBUL
Telefon: 530 65 24 - 530 65 58
Fax: 530 64 73
Diyarbakır Bürosu: Şair Sırrı Hanım Sok. MarufApt. Kat:1 Ofis- Diyarbakır
Tel- Fax: (412) 221 80 74
Antep Bürosu: Karagöz Cad. Gören İşh. K:4 No:45 Tel-Fax: (342) 234 59 31
İzmir Bürosu: 859. Sok. Saray İşhanı Kat:2 No:3/203 B.Blok Konak- İZMİR
Tel-Fax: (232) 445 46 50
Adana Bürosu: Cemal Gürsel Cad. Vakıf İşhanı Kat:4 No:407 ADANA
Tel-fax : (322) 352 05 20
Yurtdışı Temsilcilikleri:
İsviçre : Nûrêxan Case Postale- 5518 1211- GENEVE-11 İSVİÇRE
Tel-Fax: 41/ 22- 34 85 126
Almanya: Kasım Aras
Tel-fax: 0049 23 23 13 304
Hollanda : Ferhat Amedî
Tel-Fax : 0031 263 23 26 95
İsveç : Selim Murat Box 70 31 16407 KISTA/SWEDEN
Tel-Fax: (00) 46-8-760 34 74
İngiltere : Seyda Alpşen
Tel-Fax: (00) 44-181 533 21 17
Fransa : H. Yanakçı
Tel- (00) 331 44 83 98 48
Fax: (00) 331 42 47 16 86
Yunanistan : Baran Jiyan
Tel : (00) 30 182 51 487
Fax: (00) 30 182 50 604
Baskı: BASMAT

nû Roj
Wochenzeitung für nachrichten und **kommentare**
Veratwortlicher **Redakteur:** M. Öncü
Herausgeber: K. Aras
Bamhofstr. 110, 44629 Herne
Bankverbindung:
Herner Sparkasse
Konto-Nr: 66 01 546
BLZ 432 500 30

Ölümünün 4. yılında yakın arkadaşı Feqi Hüseyn Sağnıç'la, Musa Anter'in yaşamı ve mücadelesi üzerine konuş-

Zamanın sisli yollarında gülümseyen derviş

Nesimi ADAY

"TİP, Türkiye'ye sosyalizmi getirdiğimizde Kürt meselesi hallolur diyordu. Musa Anter biraz farklı düşünüyordu. TİP'in tam istediği gibi bir aday değildi heralde. Musa Anter'i istemeyenler de vardı. Canip Yıldırım'ı -ki bölgesi olmamasına rağmen aday gösterdiler. O zaman da Musa Anter bağımsız aday oldu. Tabii bu durumda oylar bölündü ve TİP zarar gördü."

Tarihte yaşadığı çağa damgasını vuran ölümsüz insanlar vardır. Zamanın sisli yollarında belli belirsiz görünüp kaybolurlar. Öldükten sonra geriye bıraktıkları 'şey'ler, onların sisler ortasındaki silüetininin kaderini belirler. Ya sürekli gündemde olurlar ya da belleğimizin gitgellerinde kah unutulur kah hatırlanırlar. Bu insanlar hem şanslılar hem de şansızlardır. Gelecek kuşakların gündeminde olmak onların geriye bıraktıkları 'şey'lerle ölçülecektir çünkü. Yani, ya Marx gibi onurlu hatırlanacak ya da Hitler gibi lanetlenecektirler. İşte Kürtlerin tarihinde Marx gibi hatırlanacak bir insan var: Musa Anter. Yakın arkadaşı Feqi Hüseyn Sağhiç'la Musa Anter üzerine konuştuk.

● Efendim sizi Musa Anter'in yakın arkadaşlarından biri olarak biliyoruz. Bu sebeple ilk önce şunu sormak istiyorum: Musa Anter'le ne zaman, nerede tanıştınız?

○ Sene 1959 biz medreseliler bir nevi örgüt olmuştuk ve aramızda sürekli münakaşalar oluyordu. Bizler, üniversitelerdeki geçlerimizin ulusal ve sosyal meseleleri nasıl değerlendirdiklerini merak ediyorduk. Bu nedenle arkadaşlar beni vazifelendirdiler. Bu gençlerin merkezi Diyarbakır olduğu için, ben de bu vazife gereği Diyarbakıra gittim. O zamanlar İleri Yurt gazetesi çıkıyordu. Biz gazetenin ismini duymuş ama henüz görememiştik. Tatvan'a gelmiyordu. Gittim, orada Canip Yıldırım ve Musa Anter'le tanıştım. Daha sonra Musa Anter gazetede Kımıl diye bir yazı yazdı. Yazıda Kürtçe bir şiir vardı. Biz bunu duyunca adeta bayram yaptık. Çünkü o dönem Kürt ve Kürtçeden bahsetmek oldukça tehlikeliydi. Güçlü bir asimilasyon vardı.

● Musa Anter'in Kımıl yazısı yayınlandığında Bab-ı Ali gazeteleri büyük tepki göstermişlerdi. O dönem yayınlanan Yeni Sabah gazetesi adeta hesap soruyordu. Size yansıyan tepkiler nelerdi?

○ Türk basının geneli kıyamet kopardı o dönem. Savcıyı, polisi uyarıp göreve çağırıyorlardı. Sadece Ödemişte çıkan Ödemiş gazetesi Anter'in yanında yer almış ve şunları yazmıştı: "Kürtler bir halktır. Tabii ki dili de olacaktır." Hatta biz şöyle bir espiri yapmıştık; "Ödemiş gazetesi borcunu ödedi" diye. Ben bunun üzerine Musa Anter'i tebrik etmek için tekrar yanına gittim. Musa Anter'in yanında birkaç genç vardı. Kımıl üzerine konuşuyorduk. Ben onlara dedim ki; "bakınız arkadaşlar, Musa Anter burada kızımıza diyor ki; 'seni süne ve sünelerin elinden kurtaracak kardeşlerin yetişiyor.' Size hitabendir bu. Eğer bana hitaben olsaydı babanız yetişiyor diyecekti, dedim. Musa Anter'in çok hoşuna gitti bu. Bundan sonra 49'lar hadisesi oldu. Tabii ilk olarak Musa Anter yakalandı bir daha 1961'de İstanbul'da karşılaştık. Daha sonra; 1971-72 senesinde beraber Diyarbakır cezaevinde kaldık. Musa Anter, Canip Yıldırım, Tarık Ziya Ekinci, Tahsin Ekinci ve İsmail Beşikçi aynı masadaydılar. Ben o zaman DDKO komünündeydim. Çünkü gençler ordaydı. Ben gençlerin içine girdiğimde, İsmail Beşikçi'de komüne girdi.

● Yani Musa Anter, DDKO'lu değil miydi?

○ Hayır. Değildi. DDKO'ya gider gelirdi. DDKO'nun başka bir ilde hazırladığı konuşmalara DDKO adına katılmıştır ama üye değildi. O dönem üç büyük dosya vardı: Bir; Dr. Şıvan'ın kurduğu T-KDP, ikincisi; Sait Elçi'nin genel sekreteri olduğu TKDP, üçüncüsü de DDKO dosyası. Musa Anter ile diğer arkadaşların bu iki dosyada yargılanması mümkün değildi. Çünkü bu ikisi gizli partiydi. Ancak Musa Anter'in DDKO'da yaptığı konuşmalar gerekçe gösterilerek o dasyada yargılandı.

Feqi Hüseyin Sağnıç

● Dana sonraki sürece deyinebilir misiniz?

○ Musa Anter daha sonra Mardin'de köyüne yerleşti. Ziyaretine gittim. Çok güzel bir evi vardı. Efsanevi bir evdi. Birkaç tane genç delikanlı vardı, kendisine hizmek eden. Dedi ki; "Feqi Hüseyn, biliyor musunuz bu evin adı nedir?" Dedim; "Musa Anter'in evidir". "Yoo.. dedi. Bu, erkek manastırıdır."

● 49'lar iddinamesinde illegal bir Kürt partisinden bahsedilir. Yanılmıyorsam Kürt İstiklal Partisi, diye. Sizin bu konuda bir bilginiz varmı?

○ Sanırım Partiya Birati olacak. Partinin başkanının da Yusuf Azizoğlu olduğunu tahmin ediyorum. Yani böyle bir isimden bahsediliyordu. Bildiğim kadarıyla Dicle Talebe Yurdu üyeleri arasında kurulan tüzüksüz bir partiydi. Ama isminin ne olduğunu bilmiyorum. Tüzüğü elime geçmiş değil. Tahmin ediyorum ki tüzüğü de yok. Ancak,1961 yılında Brayê Agır isminde Ziya Şerefhanoğlu'nun başkanlığını yaptığı bir parti daha var. Artık bu parti, Dicle Talebe Yurdu'nda bulunan partinin devamı mıdır?.. bilmiyorum.

● O dönem Musa Anter'in politik görüşü ve ilişkileri neydi?

○ Üniversitelerde okuyan Kürt gençleri Türk Solu'ndan etkilenmişlerdi. Birçok şey Kürtlerden Türklere intikal etmişse de (tarikat meselesi, tarih meselesi gibi), sosyalist görüş Türklerden Kürtlere geçmiştir. Musa Anter de bunlardan biriydi. Fakat Musa Anter, Kürt meselesi konusunda sürekli tavrını Kürtlerden yana koyuyordu. O dönem TİP içerisindeydi. Mardin'den Milletvekili adayı olmak istedi fakat engellendi.

● Kim, niçin engelledi?

○ TİP, Türkiye'ye sosyalizmi getirdiğimizde Kürt meselesi hallolur diyordu. Musa Anter biraz farklı düşünüyordu. TİP'in tam istediği gibi bir aday değildi heralde. Musa Anter'i istemeyenler de vardı. TİP, Canip Yıldırım'ı merkez atamasıyla-ki bölgesi olmamasına rağmen Mardin'de aday gösterdi-.O zaman da Musa Anter bağımsız aday oldu. Tabii bu durumda oylar bölündü ve TİP zarar gördü.

● Musa Anter'in Türkiye'ye bakışaçısı neydi?

○ O, hep şunu söylerdi; "ben o kadar geri kafalı değilm ki, Hakkari dağlarını kendime alayım, İzmir bağlarını da size vereyim. İkisini de ortaklı olarak kullanacağız." Bu düşünceyi halkların kardeşliği temeline oturturdu.

● Ayrı örgütlenmeye nasıl bakıyordu?

○ Musa Anter'in ayrı örgütlenme konusunda kendisinden herhangi birşey duymadım.1969 senesinde DDKO kurulunca, hem ayrı örgütlenmeye gitti, hem de TİP'e verdikleri bir önergede ayrı örgütlenmeden bahsettiler. Nitekim 1975'lerde Kürtler kendi partilerini kurdular.

● Ben yine Musa Anter'e dönmek istiyorum. Sizce Musa Anter'in geriye bıraktığı kalemi hakkıyla kullanabiliyor muyuz?

○ Hayır. Yani siyasette, edebiyatta, dilde ondan öteye geçilebilinir fakat, espiride hayır. O espiriyel eleştiri kendi başına bir sanattır. Ne bir okulu var, ne medresesi ve ne de bir öğreteni var. Kendiliğinden gelen bir olgudur.

● Musa Anter'e Politik Mizah yazarı diyebili miyiz?

○ En doğrusu o. Ben her zaman diyorum ki, O kendi mesleğinde tanınsın. Mesela şimdi kendisine Kürt Dilbilimcisi deniliyor. Bunu biz de diyorduk. Çünkü güzel Kürtçe yazardı. Şimdi birisi kalkacak araştıracak. Fakat, dil üzerine yazılmış bir tek yazıya rastlamayacaktır.

● Ama hazırlamış olduğu bir Kürtçe sözlü var...

○ Doğru. 12 bin kelimelik bir sözlük. Fakat, sözlükten çok bir ansiklopedik çalışmadır O. Bildiği, dağ, nehir ve insan isimlerinin Türkçe-Kürtçe karşılaştırmasını yapmıştı. Musa Anter'e Tarihçi denilmesi de yanlıştır. Tarih üzerine herhangi bir araştırması ve makalesi yoktur.

● Yaşar Kemal; "Musa Anter, savaşımının sonunu görmedi ama ışığı gördü. Onun için de mutlu öldü" demişti. Sizce Musa Anter gerçekten mutlu mu öldü?

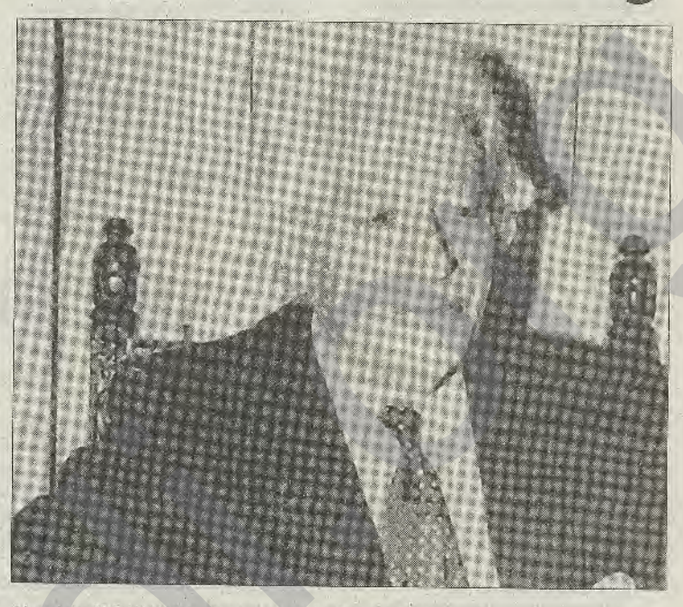

Musa Anter 20 Eylül 1992'de, Diyarbakır'da öldürüldüğünde 74 yaşındaydı.

○ Ben bunu kendimde somutluyorum; ölürsem mutlu öleceğim. Çünkü, Kürtler için bu kadar iyi şeyi göreceğimi tahmin etmemiştim... Ben bu güzel günleri göremeyen Sait Elçi ve Sait Kırmızıtoprak (Dr.Şıvan) gibi aydınlarımıza üzülüyorum. Musa Anter ve diğer aydınlarımız bu günleri gördüğü için sanırım mutlu ölmüşlerdir.

KIMIL

Musa ANTER

Asırlar boyunca iktidarların sui zanı altında yaşıyan Şark halkı, maruz kaldıkları her zulüm ve afeti ancak müzikle ifade etmek imkanını bulabilmişlerdir.

Bu bapta halen halkımız arasında binlerce arya, operet, piyes, senaryo vs. modern edebi çeşnilere mevzu olabilecek eserler vardır. Bu makalede okuyacağınız parça, bu tip eserlerden alınmıştır. Mevzu şudur:

Siverek köylerine attar, yani çerçi gelir. Genç bir kız o seneki mahsülden bir kap buğday ile alış veriş için çerçiye götürür. Fakat çerçi amca buğdayın Kımıl tarafından sünüldüğünü görünce buğdayı reddederek, kızla alış veriş yapmaz. Bunun üzerine gözü dolan kız üzüntüsünü şu şekilde ifade eder:

"Bi çîya ketim lo apo, çiya melûl bûn rebeno
Ceh seridî lo apo, genım hûrbûn avdalo
Qimil hatî lo apo bi refaye rebeno
Xwer genimî lo apo hiştî kayê rebeno
Hat qimil lo apo ji zozana lo apo
Hat genimê me xezana lo apo
Ro hatibû lo apo wexta dana lo apo
Pez herikî lo apo ser siwane rebeno
Car kulekê me man apo li ser guhana rebeno"

Siverek'li kızın senelerden beri Şark'ı perişan bir hale sokan Kımıl afetine karşı bu necip ve içli ifadesine bir şey katmak istemiyoruz.

Tahmin ediyoruzki, bu afetten ıstırap duyanlar, yukarıdaki ifadeyi karne ile dahi olsa anlamakta güçlük çekmiyeceklerdir.

Mamafih kızımız demek istiyor ki: "Amca Kımıl geldi bizi bu sefil ve perişan hale soktu, bari sen insaf et, yapma."

Üzülme bacı, seni süne ve sünmenin ıstırabından kurtaracak kardeşlerin yetişiyor artık...

- Bu yazı, 31 Ağustos 1959 yılında Diyarbakır'da İleri Yurt Gazetesi'nin 500 No'lu sayısında yayınlanmıştır.

Adı: Musa Soyadı: ANTER Mesleği: Kürtçülük

Öztürk UĞRAŞ

Bu başlığı görenler sanırım benim bu zamanda kendiri boynuma kendim geçirdiğimi düşünecekler. Oysa bu başlık benim bulduğum bir başlık değil. Ellibeş yıl yazın hayatında TC devletinin zulmüne karşı gazetecilik daha doğrusu fikir emekçiliğini alnında pirinç beyazlığında terler taşıya Türk-Kürt kardeşliğini pekiştirmek için mücadele veren üstad Musa Anter'in. Şimdi diyeceksiniz yani ne var bunda. Çok şey var efendim çooook. Bir kere Kemalistlerin komplolarına hazır olacaksın, yazdığın yazıları gazetene verirken aynı gün savunmanı da vereceksin, kitap mı çıkaracaksın şilteni telise akşamdan hazır edeceksin. Hele hiç aklından çıkarmaman gereken bir husus var ki, hal yaman. Kürt olmayacaksın. Ha.. Kürtmüsün.. gizleyeceksin. Çünkü TC'nin en yetkilisi; paşası çıkıp, "Kürt diye birşey yok," diyor. Sonrada kalkıp, Cüneyit'inize Selahattin EYYÜBİ filmini yaptırdınız. Adama Türk dediniz ya! Helal olsun... Siz neslinize işte böyle bir örneksiniz.

O kadar fiyasko var ki. TC devleti tarihçilerinin gazoz kapağı karşılığı zırvalamaları insanı çileden çıkarıyor. Konu Musa Anter ama insan dayanamıyor. Yazmadan edemiyor. Ben de bir Türküm. Ama Türk olmak şu gerçeği değiştirmez; bilirim ki, insan dünyanın en tehlikeli silahını ve karşı silahını bedeninde taşır. Bunun adı da; vicdandır.

Bakın TC devleti Kültür Bakanlığı 1000. temel eserlerine 1969 yılında hız verirken Z.Gökalp'ın yazılarını da kitaplaştırmış. Kitapta, Z.Gökalp'ın "DİYARBEKİR," bir daha yazıyorum "DİYARBEKİR Gazetesi Yazıları," yeralmış. TC aklınca Kürtleri asimile edecek ya! Diyarbakır adını taktığı şehrin gazetesinde Z.Gökalp yazılarında ısrarla DİYARBEKİR diye yazmış.

Gelelim asıl konumuza. Başta Kemalistlerin komplosuna hazır olacaksın demiştim. Evet. TC devleti, zulmünü kimliği gibi taşıdığı yıllardır. Musa Anter, mapustan bir deri bir kemik salınır. Karar verir. Kendi kendine; "TC devletinin selameti banamı kalmış. Gidip köyümede çiftçilik yapayım," der. Gider de. Fakat kendisine bir komplo hazırlanır. Polis, asker, öğretmen. Üçlü bir plan hazırlarlar. Güya Musa Anter bir eve patlayıcı atmış. İşe bak sen. Komplocular bu işi başaramıyor. Astsubayın eli bilekten kopuyor yani kar kudurup sermayeyi yiyor. O da yetmiyor mahkemede 7 yaşındaki kızı şahit gösteriyorlar. Kız da gerçeği ortaya koyunca sakızları boka karışıyor.

Yaşar Kaya, Musa Anter'in "Kımıl" kitabının önzüzüne şunları yazmış: "Anter, uzun karanlık bir tünelden nefes nefese hiçbir şey görmeden yürümeye çalışan korkunç bir insan kalabalığında eline de bir mumla tünelin ucunu göstermeye çalışıyordu." Bana göre Musa Anter elinde taşıdığı mumla tünelin ucunu gösterdiği gibi, o tünel içinde korkmadan sesli konuşan insandırda. Anter'in sesi biraz da aşağıdaki şiirdir:

" varıp kapılarınıza/mimlenenlerin resimlerini asacaklar/ yatırıp erkeğinizin iman tahtasına/ süngü ya da dipçik dayayacaklar/ sesli konuşun korkuyorlar/ işte Musa Anterin mesajı budur. İtirazı olanlar kitaplarına bakabilirler.

Musa Anter'in hatıralarını okurken hele gazete yazıların da, insanın insana bu denli düşman oluşu ve bu düşmanlık karşısında Musa Anter'in bu denli sabırlı ve hala Türk-Kürt kardeşliğini ömrünün sonuna kadar savunmasına şaşıyorum. Ah güzel ustam sen bunları asla insanımsı durumadan kurtaramazsın. Çünkü bunlar Kemalist güya M. Kemal emperyalizme karşı mücadele varmiş. Gülerim buna. Bunlar ki Fikret Başka'yı hayın ilan ettiler. Neden? M. Kemal'in yaptıklarını, yani resmi ideolojiyi eleştirdiği için. İşte ustam sen bunları insanımsı durumdan kurtaramazsın bunlar insanlığa düşmandırlar. İnsan insan olduktan sonra uygarlık gelişir. Affına sığınarak ben de bir hikaye anlatayım. Osmanlı padişahı bir gün kıyafet değiştirip halkın içine çıkar, dolaşırken bir kargaşa baş gösterir. Yaklaşır bakar ki iki fukara ekmeği paylaşamıyor. Padişah araya giriyor "yahu etmeyin, yapmayın hepimiz kardeşiz" der. Olayı çözer. Bu ara fukaranın biri padişahı tanır, ama ses çıkarmaz. Ertesi gün sarayın kapısına dayanır, çalar kapıyı açar bakarlar ki dilenci kılıklı biri. "Ne istiyorsun" diye sorarlar. "Padişahla görüşeceğim," der. İmkanı yok. Görüşemezsin" derlerse de, adam diretir. Biri sorar: "Sen kimsin kardeşim, ne istiyorsun." "Ben padişahın kardeşiyim, kardeşimle görüşmek neden yasak olsun" der. Tez elden padişaha haber verilir. Padişah, hemen Reysül-ü Küttap'ları, Vaka-i nüvisleri çağırır, el etek öperek dizilirler. Padişah gürler: "Hele soy kütüğüme bir bakın, benim öldürmediğim kardeşim var mı hayatta?" der.

Musa Anter

Canip YILDIRIM

Musa Anter'in "Hatıralarım" adlı kitabını okudunuz mu? Okumadıysanız tavsiye ederim. Kitap Hale Anter hanıma ithaf ediliyor, ve şöyle diyor:

"Bu hatıralarımı benim kadar acı çeken çocuklarımın annesi Hale Anter'e şükranla ithaf ediyorum." Evet insanı sarsan tövbeye getiren bu sözlerin anlamını ancak onunla arkadaşlık yapan ve onu yakından tanıyanlar anlayabilir. Hamlet boşuna kelimeler! kelimeler! kelimeler! dememiştir. Kelimeler neki? İçi boş kalıplar. Onlara anlam veren, içini dolduran bizim yaşamımız, yaptığımız ve düşündüğümüzdür. Musa ütopyası olan her anı dolu dolu yaşayan, her ezaya her cefaya katlanan Eyyüp Peygamberin soyundandı. Öyle sanıyorumki bu acılı yaşamı, kendi jenarasyonu içinde hiç kimse onun kadar çekmedi ve ailesine çektirmedi.

Peki neydi onu bu hallere sokan? Bir köylü çocuğuydu, açlık, hastalık ve haksızlıklardan kurtulmuş İstanbul'a yerleşmiş kendisini ve ailesini kurtarmıştı. Zengin, itibarlı ve mutluydu. Allahtan ne isteyebilirdi? Niye kendisi gibi okumuş ve sonra her şeyini, kökünü, kökenini ailesini unutmuş

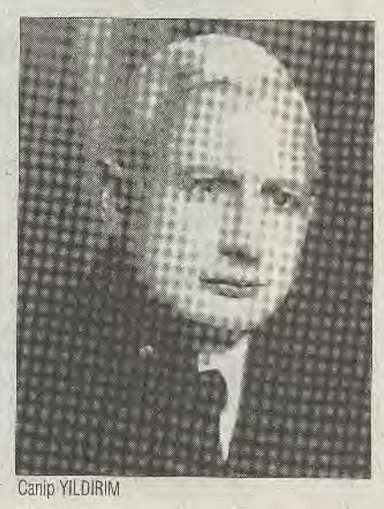

Canip YILDIRIM

köy kökenli hemşerileri gibi Tanrıya şükür etmiyordu. Öyle sanıyorum ki Musa Anter Sartre'ın dediği gibi, 20. asrın bunalımlı insanıydı, kader ona bir misyon yüklemişti. Tarihini soruşturmak, bilmek istiyordu. O, dünyaya fırlatılmış sıradan bir sürü insanı değildi. Haksızlıkları, yolsuzlukları görüyor, bozuk düzenin her şeyinden tiksiniyordu. Kaçmak bir köşeye çekilmek onu karı değildi. Ölümüne bir kavga vardı ve gençliğe örnek oldu. Ruhu şad olsun.